

Handläggare
Stefano PrestinoniTill
Skärholmens stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse 2016 för Skärholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Stadsdelsförvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner bokslut och verksamhetsberättelse, inklusive bilagor, för 2016 och överlämnar dem till kommunstyrelsen
2. Resultatenheternas fonderade medel ökas med 0,3 mnkr till 2017
3. Stadsdelsnämnden begär ombudgetering av investeringsmedel om 1,4 mnkr för parkprojektet Gröna Stugan park
4. Omedelbar justering

Susanne Leinsköld
StadsdelsdirektörStefano Prestinoni
Administrativ chef

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	6
1. Ett Stockholm som håller samman	6
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	8
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	14
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	19
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	24
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	25
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	29
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	32
2. Ett klimatsmart Stockholm	38
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	39
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	40
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	41
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	42
2.5 Stockholms miljö är giftfri	44
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	46
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	47
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	47
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	51
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	52
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	54
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	55
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	63
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	66
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	68
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	70
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	77
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	81
Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar	82

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	82
Särskilda satsningar.....	88
Resultatenheter.....	89
Investeringar.....	89
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	90
Betydande projekt som inte är investeringar.....	90
Ombudgeteringar.....	90
Medel för lokaländamål.....	90
Analys av balansräkning.....	90
Övrigt.....	Error! Bookmark not defined.
Synpunkter och klagomål.....	91
Övrigt.....	93

Bilagor

- Bilaga 1: Ekonomi bilaga, resultat ub031a_641
- Bilaga 2: Ekonomibilaga, resultatenheter, investeringar Sdn 24
- Bilaga 3: Uppföljningsrapport för internkontrollplanen 2016
- Bilaga 4: Sammanställning av inkomna synpunkter och klagomål samt medborgarförslag 2016
- Bilaga 5: Kvalitetsredovisning Förskola 2016
- Bilaga 6: Uppföljningsrapport, Jämställdhets- och mångfaldsplan 2016
- Bilaga 7: Nyckeltal Skärholmen

Sammanfattande analys

Skärholmens stadsdelsförvaltning bedömer att nämnden bidragit till att uppfylla samtliga fyra kommunfullmäktiges inriktningsmål och att arbetet har gått i enlighet med verksamhetsplan.

Ett Stockholm som håller samman

Stadsdelsförvaltningen bedömer att inriktningsmålet "Ett Stockholm som håller samman" uppfylls helt. Måluppfyllelsen grundar sig på att fyra av sju underliggande verksamhetsområdesmål bedöms uppfyllas.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar" uppfylls helt. Främsta anledning är det goda resultatet inom medborgarundersökningen där fler invånare upplever att de känner sig trygga i stadsdelen de bor i och att de är mer nöjda med skötseln av park och grönområden. Även verksamhetsområdesmålen "Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla" samt "alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande" uppfylls helt.

Verksamhetsområdesmålet "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet" uppfylls delvis. Resultaten inom brukarundersökningarna ligger till grund för bedömningen. Noterbart är att 97 procent av brukarna har förtroende för personalen på Sätra vård och omsorgsboende. Vidare har 94 procent svarat att de känner sig trygga på sitt vård och omsorgsboende, resultatet avser stadsdelsområdet som helhet.

Verksamhetsområdesmålet "Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor" samt "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" bedöms uppfyllas delvis. Den generella bristen på förskollärare påverkar måluppfyllelsen för det förstnämnda målet. Stadsdelsförvaltningen uppnår däremot målet gällande en inskrivningsgrad på 78 procent, detta med ett utfall på 80 procent. Det andra målet påverkas främst av resultat från brukarundersökningar inom socialpsykiatri.

Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsförvaltningen bedömer att inriktningsmålet "ett klimatsmart Stockholm" uppfylls helt. Måluppfyllelsen grundar sig på att fem av sex verksamhetsområdesmål bedöms uppfyllas.

Stadsdelsförvaltningen uppnår delvis målet för indikatorn om köpt energi. En energikartläggning som stadsdelsförvaltningen genomfört under året visar att vissa förskolor har en hög energi- och elförbrukning och där har byte av säkringar, vitvaror och armaturer påbörjats i syfte att sänka förbrukningen. Stadsdelsförvaltningen vann Stockholmsmästerskapen i matavfallsinsamling, en tävling som Stockholms vatten arrangerar. Stadsdelsförvaltningen hade matavfallsinsamling på 79 procent av sina sophämtningsställen vilket är ett resultat av att stadsdelsförvaltningen under flera års tid arbetat aktivt och långsiktigt för att införa matavfallsinsamling i alla sina verksamheter.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsförvaltningen bedömer att inriktningsmålet "Ett ekonomiskt hållbart Stockholm" uppfylls helt. Båda underliggande verksamhetsområdesmål bedöms uppfyllas helt.

Samtliga indikatorer och aktiviteter uppfylls under verksamhetsområdesmålet "Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva". Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen har minskat vilket beror dels på stadsdelsförvaltningens

noggranna arbete med utvecklingsplaner på individnivå och dels det mer gynnsamma ekonomiska läget i staden.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar" bedöms uppfyllas helt mot bakgrund av att stadsdelsförvaltningen har en budget i balans. Förvaltningen redovisar ett samlat överskott om 14,0 mnkr och hela överskottet beror på att statsbidragsintäkter för 2015 ska bokföras under 2016 och är således en redovisningsteknisk justering. För ordinarie verksamhet redovisas ett resultat om 0,0 mnkr.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsförvaltningen bedömer att inriktningsmålet "Ett demokratiskt hållbart Stockholm" uppfylls helt. Måluppfyllelsen grundar sig på att fem av åtta underliggande verksamhetsområdesmål bedöms uppfyllas.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en tillgänglig stad för alla" bedöms uppfyllas delvis. Måluppfyllelsen grundar sig på de något lägre resultaten på brukarundersökningen inom området stöd och service för personer med funktionsnedsättning. De flesta indikatorerna nås med god marginal inom stadsdelsförvaltningens egen regi där flera resultat ökat sedan 2015.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor" uppfylls delvis. Måluppfyllelse påverkas av sjukfrånvaron som mäts med hänsyn till de senaste 12 månaderna. Stadsdelsförvaltningen kan dock notera ett trendbrott för den sjukfrånvaron som mäts månadsvis då den under året har minskat. Förvaltningen ser det som ett resultat av det arbetet som bedrivits för att sänka sjukfrånvaron. Utöver detta har förvaltningen systematiskt arbetat med arbetsmiljöarbetet och kompetensförsörjning. Det är svårt att få mätbara resultat i år då någon brukarundersökning inte genomförts.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika" bedöms uppfyllas helg. Könsuppdelad statistik tagits fram och analyserats i syfte att uppmärksamma eventuella skillnader ur ett jämställdhetsperspektiv. Ur analysen har aktiviteter tagits fram och arbetats in i förvaltningens verksamhetsplan 2017.

Stadsdelsförvaltningen har i samarbete med andra förvaltningar, bolag och samarbetspartners, tagit fram ett lokalt utvecklingsprogram. I utvecklingen av programmet har ett omfattande arbete gjorts för att identifiera utvecklingsområden. Sju teman har prioriterats i arbetet med att skapa ett Stockholm för alla. Vissa teman har fokuserats till ett geografiskt område - Vårberg. Mål med tillhörande förväntat resultat och aktiviteter har fastställts för dessa teman tillsammans med samverkanspartners.

Utöver detta har förvaltningens relationsvårdsteam belönades med kvinnofridspriset för särskilt goda insatser mot våld i nära relationer och fyra enheter från förvaltningen har tävlat i kvalitetsutmärkelsen.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Totalt fyra av kommunfullmäktiges sju verksamhetsområdesmål bedöms uppfyllas helt och därmed bidra till att uppfylla inriktningsmålet. Vidare bedöms att totalt 38 av 43 indikatorer uppnås helt eller delvis och samtliga aktiviteter har genomförts.

Verksamhetsområdesmålet ”Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor” uppfylls delvis. Andelen barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska jämfört med förra året och årsmålet har uppnåtts. Förvaltningens bedömer att det tåta samarbete med jobbtorg samt Stockholms goda konjunktur har bidragit till resultatet.

Stadsdelsförvaltningen uppnår målet för indikatorn avseende inskrivningsgrad på förskolan. Den generella bristen på förskollärare gör det fortsatt svårt för nämnden att uppfylla indikatorn "andel förskollärare av totalt antal anställda". Förvaltningens arbetsätt med att locka till sig fler förskollärarstudenter under deras praktikperiod bedöms som ett bra sätt att arbeta framöver då det resultatet i fler ansökningar och bidragit till anställningar. Förvaltningen uppnår målen för indikatorerna "Antal barn per grupp" och "Antal förskolebarn per anställd" vilket tyder på att nämnden anpassat organisationen efter behoven.

Utfallet för indikatorn " Andel nöjda föräldrar" inom förskolan är något lägre än föregående år. Skillnader i resultat mellan vårdnadshavare till pojkar och flickor noteras inom vissa områden. Förvaltningen bedömer att föräldrars insyn i verksamheten samt bemötandefrågor är viktiga påverkande faktorer och behöver arbetas vidare med. Det bedöms få stor påverkan på helhetsresultatet. Svarsfrekvensen i brukarundersökningen har dock ökat kraftigt vilket tyder på lyckade arbetssätt från förskolorna i att få föräldrar att svara.

Verksamhetsområdesmålet "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" uppfylls delvis.

Årsmålet gällande andel barn och ungdomar inom barn och ungdomsvården, som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats uppnås. Resultatet är bättre jämfört med 2015 och det går inte att se några skillnader mellan flickor och pojkar. Bidragande orsaker till detta bedöms vara bra introduktion, mentorskap, tätare ledarskap och implementeringen av handlingsplanen ”Stockholm stads handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare” är exempel på åtgärder som har vidtagits och bidragit till en stabil arbetsgrupp, kontinuitet för klienterna och rättssäker myndighetsutövning.

För insatserna inom socialpsykiatri har förvaltningen observerat att kvinnor i allt större utsträckning än män tackar nej till att vikariera utför olika insatser vilket kan påverka hur den enskilde upplever att stödet har utförts i enlighet med beslutet. Det är även fler kvinnor än män som har insatserna hemtjänst och boendestöd. Förvaltningen avser att undersöka skillnaderna mellan könen under år 2017.

Förvaltningen uppnår inte målet för indikatorn "antal hemlösa". Förvaltningen noterar att antalet invånare utan egen bostad har ökat därför har ett förebyggande arbetet startats för att stödja invånarna till ett självständigt boende.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en stad med trygga och levande stadsdelar" uppfylls helt. Bedömningen grundar sig på att målen för indikatorerna "Andel som upplever trygghet i den stadsdel där man bor" samt "Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden" uppnås. Den upplevda tryggheten i stadsdelsnämndsområdet har ökat från 47 procent till 51 procent. Förvaltningen konstaterar att kvinnor, liksom tidigare mätningar visat, känner sig mer otrygga än män. Resultaten bekräftar också att medborgarna är mer nöjda med förvaltningens skötsel av grönområden. Förvaltningen har noterat att andelen synpunkter också har minskat och beröm ökat. Invånarna är delaktiga i brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete genom att samarbetet med civilsamhället ökat och medborgarmötena utvecklats. Framtida byggplaner för Skärholmens stadsdelsnämndsområde har prioriterats genom arbetet med trivsel och trygghetsaspekter i nuvarande och kommande bostadsbestånd samt parkmark.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo" uppfylls helt. Förvaltningen har bidragit till att nå målet om 11 färdigställda bostäder för målgruppen personer med funktionsnedsättning och påbörjat byggande av ytterligare 6 bostäder. Förvaltningen har i planeringsfasen för bostäderna samverkat med stadens bostadsbolag och rådet för funktionshinderfrågor.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla" uppfylls helt. Förvaltningen grundar bedömningen bland annat på att fritidsverksamhetens öppettider för samtliga mötesplatser har utökats och upplevts positivt, Fryshusets egna mål om att 80 procent av besökarna upplever att fritiden innehåller meningsfulla aktiviteter samt att indikatorn "Andelen personal i fritidsverksamheten som har kompetens inom genus och normkritik" uppnås.

Verksamhetsområdesmålet "Alla Stockholmare har nära till kultur och eget skapande" uppfylls helt. Skärholmens stadsdelsnämndsområde har i jämförelse med övriga stadsdelar flest nöjda vårdnadshavare kring att barnen ges möjlighet att ta del av stadens kulturutbud. Förvaltningen har gjort en kultursatsning i Vårberg Centrum kallad Torsdagsklubben genom att under 10 torsdagar i rad arrangerat evenemang fyllda av musik, dans, teater, konst, litteratur, hantverk och design.

Verksamhetsområdesmålet "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet" uppfylls delvis. Totalt nås sex tretton mål för indikatorerna. Noterbart är att 97 procent av brukarna har förtroende för personalen på Sätra vård och omsorgsboende. På omsorgsboendet finns en utbildningsplan för hur medarbetarna integreras i enhetens ledningssystem. De utbildningar som planerats har genomförts vilket bidragit till förnyelsen av Silviahems-certifieringen.

Vidare har 94 procent svarat att de känner sig trygga på sitt vård och omsorgsboende, resultatet avser förvaltningens boenden i egen regi. Endast en mindre skillnad kan noteras mellan män och kvinnor.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsförvaltningen uppnår målet gällande en inskrivningsgrad på 78 procent, detta med ett utfall på 80 procent. Ett antagande kan göras att öppna förskolans arbete med att informera vårdnadshavare om förskolans verksamhet är en bidragande orsak till det positiva resultatet. Vårberg har lägst andel inskrivna barn i förskolan. Stadsdelsförvaltningen har med anledning av detta formulerat ett mål inom ramen för lokala utvecklingsprogrammet om att öka andelen förskolebarn i Vårberg.

För att verksamheterna ska kunna ta emot fler förskollärarstudenter utbildas ytterligare 15 förskollärare till handledare.

Under hösten har stadsdelsförvaltningen inlett ett arbete med att förlägga verksamheten för barnomsorg på obekvämt arbetstid i befintliga förskolelokaler.

I förskolans brukarundersökning har index kring utveckling och lärande ökat med en punkt. Stadsdelsförvaltningen gör antagandet att förskolornas utveckling av de pedagogiska miljöerna gör att nöjdheten hos vårdnadshavare ökat.

Generellt är resultatet lika för vårdnadshavare till flickor respektive pojkar inom de flesta frågorna. En viss skillnad kan dock utläsas i frågorna som berör förskolans samverkan med hemmet där vårdnadshavare till pojkar är mer nöjda. Frågorna berör vårdnadshavarnas upplevelse av delaktighet, information om förskolans mål, välkommen att ställa frågor samt huruvida barnens utveckling och lärande synliggörs. Resultatet av brukarundersökningen har återkopplats till vårdnadshavare på föräldramöten och diskuterats inom arbetslagen. På de förskolor som ser skillnaderna har handlingsplaner formulerats och likabehandlingsplanerna har uppdaterats.

Stadsdelsförvaltningen uppnår målen gällande antal barn per grupp samt antal förskolebarn per anställd. Under året har barnantalet i stadsdelsnämndsområdet varit lägre än prognostiserat, det har möjliggjort mindre barngrupper.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	5,7 %			6,3 %	6,5 %	3,3 %	VB 2016
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2016
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	32,2 %	1 %	31 %		37,8 %	40 %	VB 2016
Analys							
Det är fortfarande svårt att rekrytera förskollärare. Arbetssättet att i Universitetets regi fortbilda förskollärare till handledare lokalt i Skärholmen har lett till att 15 personer deltagit i utbildningen. När fler utbildas till handledare ökar möjligheten att ta							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>emot förskollärostudenterna under deras praktikperiod. Förvaltningen har sett att det är ett bra sätt att locka till anställning inom förskolorna. Under hösten publicerades en rekryteringsannons där kandidaterna fick välja vilken förskola de önskade arbeta på inom stadsdelsnämndsområdet. Antalet ansökningar ökade och förvaltningen ser att metoden var lyckad.</p>							
  Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik	1 %	0 %	1 %		15 %	Öka	2016
<p>Analys</p> <p>Förvaltningen når inte årsmålet för 2016 på grund av att det är en högskoleutbildning omfattande 7,5 poäng som krävs. Flera enheter behöver inventera den kompetens som finns bland personalen genom kompetensverket KOLL. Ledningen inom förskoleenheterna har i uppdrag att alla medarbetare registrerar sin kompetensprofil i verket för att sedan kunna verifiera utbildningarna.</p>							
  Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	26,92 %			23,08 %	0 %	0 %	2016
<p>Analys</p> <p>Det är sju av 26 förskolor som vid mätillfället i oktober har färre än 25 % förskollärare. Vid två av dessa förskolor påbörjar förskollärare anställning i januari, ytterligare en återkommer från föräldraledighet i februari. Det innebär att det är fyra förskolor som då har färre än 25 % förskollärare.</p> <p>Verksamheten organiseras så att stöd ges av förskollärare från annan avdelning eller pedagogisk utvecklingsledare. Förskollärare tillfrågas om byte av arbetsplats men omflyttning görs inte mot någons vilja. Handlingsplaner skrivs på de förskolor som fortfarande har färre än 25 % förskollärare.</p>							
  Andel nöjda föräldrar	81 %	81 %	80 %	83 %	85 %	85 %	2016
<p>Analys</p> <p>Tre av fem enheter uppnår inte årsmålet och fortsatt dialog förs med vårdnadshavare och arbetslag. Enheterna arbetar vidare med att ge vårdnadshavare bättre insyn i förskoleverksamheten och inom arbetslagen är bemötande och likabehandling återkommande diskussionspunkter. I resultatet för avdelningen är det inte någon större skillnad mellan vårdnadshavare till pojkar respektive flickor. Inom enheterna finns det större skillnader vilka analyseras vidare.</p>							
  Antal barn per grupp	15,6 barn/avd.			15,4 barn/avd.	16	16	VB 2016
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,81 st			4,52 st	4,9	4,9	VB 2016
  Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,36			3,5	3,8	3,8	2016
<p>Analys</p> <p>Fyra av fem förskoleenheter uppnår inte förväntat resultat. Flera gör analysen att den nya versionen av verket, som innehåller ett större fokus på barnkonventionen och informationsteknik, gör att arbetslagen behöver ta ställning till fler begrepp. Kraven på att arbetslagen ska arbeta med informations- och kommunikationsteknik har höjts inom flera områden. Det här ser en enhet som en anledning till att resultatet stigit i enheten medan en annan enhet ser att det är ett område som behöver utvecklas då personalen skattat det lågt. Det kollegiala lärandet behöver utvecklas mellan enheterna och att ta stöd från avdelningens IT-pedagog.</p> <p>I de arbetslag där kvalitetsindikatorn visar låga resultat har pedagogiska utvecklingsledare gett extra stöd i att utveckla förskolornas pedagogiska miljöer.</p>							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning.	2016-01-01	2016-12-01	
  Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
kompetensutveckling och möjlighet till vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare.			
  Stadsdelsnämnderna ska initiera ett arbete för att öka inskrivningsgraden i områden med i dag låg andel inskrivna barn.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Stadsdelsförvaltningen har formulerat ett mål inom ramen för de lokala utvecklingsprogrammen att öka andelen förskolebarn i Vårberg där inskrivningsgraden är 66 %.			
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda behov av och förutsättningar för att på sikt kunna införa en rätt till en nära förskola som gör att förskolebarn och deras föräldrar inte behöver transportera sig orimligt långt.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda en sänkning av åldern för allmän förskola till två års ålder.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp andelen förskollärare och vid behov bistå stadsdelsnämnderna i arbetet att ta fram handlingsplaner för att öka andelen förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag till IT-kunskapscertifiering av verksamhetsansvariga på förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Stadsdelsförvaltningen har inte blivit inbjuden till att utreda och ta fram ett förslag till IT-kunskapscertifiering av verksamhetsansvariga på förskolorna.			
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram kvalitetsmått för förskolan i syfte att verka för små barngrupper, god personaltäthet, utbildningsnivå och ändamålsenliga miljöer.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Alla barn har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Barn har goda och jämlika uppväxtvillkor och lever i familjer som har en egen försörjning. Vårdnadshavare har en stark föräldraroll och kan trygga barns uppväxtmiljö. Tillgången till barnomsorg på obekvämlig arbetstid underlättar möjligheten till full sysselsättning för vårdnadshavare.

Barnets utveckling och lärande främjas utifrån individuella förutsättningar och kulturella erfarenheter genom en väl genomtänkt pedagogisk ute- och innemiljö. Arbetet med språkutveckling, modersmål och flerspråkighet har stort utrymme i förskolan. Barn har tillgång till litteratur på samtliga förskolor och en särskild lässatsning genomförs. Barn känner sig sedda och trygga, till exempel genom att verksamheten organiseras i mindre grupper. Flickor och pojkar ges lika utrymme att bredda sina lekmönster och intressen samt utvidga sina möjligheter att utvecklas på alla områden.

Fler barn ges möjlighet att gå i förskola genom uppsökande arbete som information, motivation och att skapa ett förtroende för förskoleverksamheten hos vårdnadshavare är viktiga delar. I det arbetet har de öppna förskolorna en viktig roll. Öppna förskolan samverkar bland annat med socialtjänst, barnavårdscentral och förskolor för att ge familjer viktig och relevant samhällsinformation. Förskolepersonalens kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv ökar i hela verksamheten.

För att kunna erbjuda en likvärdig förskola med jämn och hög kvalitet fortgår arbetet med att hitta nya sätt att rekrytera och behålla förskollärare. Ett led i detta arbete är att stärka förskollärarollen som ledare, ett annat är att motivera barnskötare att utbildas till förskollärare. En förskola med en stor andel förskollärare kommer att vara en så kallad övningsförskola. Det innebär att förskolan i samarbete med lärosäten tar emot många förskollärarstudenter. Med hjälp av studenterna kan verksamheten ytterligare tillgodogöra sig ny forskning, personalen kan reflektera över sitt eget arbete samtidigt som de nyutexaminerade studenterna lockas till stadsdelen. Under kommande år kommer enheter att pröva nya sätt att lägga personalens scheman för att frigöra tid för planering och pedagogisk utveckling.

Skolbarn ska ha tillgång till internet i hemmet som hjälpmedel för sitt skolarbete. Detta prövas individuellt inom ekonomiskt bistånd. Socialtjänsten informerar och uppmuntrar barnfamiljer med ekonomiskt bistånd att delta i fritidsaktiviteter.

Förväntat resultat

Minst 85 % av föräldrarna är nöjda

Minst 78 % av andelen barn 1-5 år i Skärholmens stadsdelsnämndsområde är inskrivna i förskolan

Max 6,5 % barn lever i familjer som har ekonomiskt bistånd

Analys

Utifrån befolkningsstatistik och antal inskrivna barn i förskolan uppnår stadsdelsförvaltningen målet gällande inskrivningsgrad på 78 procent, utfallet för 2016 ligger på 80 procent. Öppna förskolan har informerat vårdnadshavare om förskolans verksamhet vilket antas vara en bidragande orsak till att målet uppfylls.

I det under året framtagna lokala utvecklingsprogrammet har ett mål tagits fram som syftar till att "öka andelen barn i förskolan i Vårberg". Det grundar sig på att Vårberg har lägst andel inskrivna barn i förskolan. Stadsdelsförvaltningen har påbörjat arbetet kring att starta en introduktionsförskola i stadsdelsnämndsområdet för att på så sätt nå fler vårdnadshavare.

Index kring utveckling och lärande inom förskolans brukarundersökning har ökat med en punkt mot föregående år. Ökningen grundar sig främst på en ökad nöjdhet kring att barnen uppmuntras till att utveckla sitt språk, förståelsen för naturvetenskapliga fenomen samt utveckling av matematiskt tänkande. Flera förskolor har under året utvecklat sin pedagogiska miljö med nytt material och även besökt varandras pedagogiska miljöer för att diskutera möjligheterna till lärande. Nytt sorts material har introducerats för barnen som tex, Makey makey- tekniksladdar för att skapa musik med kroppen samt VR-glasögon. Avdelningens ledningsgrupp har under året haft pedagogisk handledning för att lägga fokus på förskolornas pedagogiska miljöer och pedagogisk utveckling. Diskussionerna har bland annat handlat om

vilken basmiljö som våra förskolor ska erbjuda samt vilka utmaningar som barnen ska möta i olika åldrar på förskolan.

Brukarundersökningen visar att vårdnadshavarna i högre grad, mot föregående år, upplever att barnen uppmuntras till att utveckla sitt språk, ingen skillnad finns mellan vårdnadshavare till flickor respektive pojkar. Resultatet skiljer sig mot medarbetarnas egen bedömning av sitt arbete inom språk och kommunikation där resultatet är lägre än föregående år, 3,42 jämfört mot 3,6. De ökade kraven kring att använda digitala verktyg och att den språkliga miljön ska planeras utifrån barnkonventionen har gjort att medarbetarna inom flera enheter gör en lägre bedömning av sitt arbete. Det är utvecklingsområden som behöver vävas in i arbetet med barnen. Genom att fördela barnen i mindre grupper säkerställer förskolorna att barnen lättare kommer till tals och behoven blir synliga. I olika nätverk används det kollegiala lärandet som en arbetsmetod, exempelvis har medarbetarna med sig olika exempel från den dagliga verksamheten som tas upp gemensamt.

I början på året fick stadsförvaltningen ta del av en granskning som skolinspektionen genomförde på en av förskolorna. Granskningen visade att förskolan behövde utveckla det pedagogiska arbetet i dagliga rutinsituationer. Rapporten delgavs samtliga förskoleenheter och språkarbetet på förskolorna har under året utvecklats genom att fokusera på att utmana barnen språkligt i rutinsituationer, exempelvis i matsituationer och vid påklädning.

81 procent av föräldrarna i stadsdelsförvaltningens förskolor upplever sig nöjda med förskolans verksamhet och förvaltningen uppnår därmed inte årsmålet. Vårdnadshavarnas möjligheter till delaktighet och insyn i verksamheten samt bemötande är utvecklingsområden som nämnts vid utvecklingssamtal och föräldramöten. Enheterna arbetar vidare med att ge vårdnadshavare bättre insyn i förskoleverksamheten och inom arbetslagen är bemötande och likabehandling återkommande diskussionspunkter. I resultatet för förvaltningen är det inte någon större skillnad mellan vårdnadshavare till pojkar respektive flickor. Inom enheterna finns det större skillnader och i de fall där skillnad förekommer sker fortsatt dialog och analys med vårdnadshavare.

Medarbetarnas kompetens inom genus och normkritik har ökat. En föreläsning kring jämställdhetsintegrering har genomförts för samtliga medarbetare. Flera förskoleenheter har med hjälp av en jämställdhetsretoriker utvecklat arbetet med jämställdhetsfrågor. När inköp har gjorts till de pedagogiska miljöerna har det förts en dialog i arbetslaget utifrån ett genusperspektiv. Stadsdelsförvaltningen når inte årsmålet om andel förskollärare med kompetens inom genuspädagogik/normkritik då definitionen till indikatorn kräver högskoleutbildning.

Behovet av barnomsorg på obekvämt arbetstid har ökat under året. Alla föräldrar som har haft behov av barnomsorg på obekvämt arbetstid har beviljats detta i form av omsorg i hemmen. Under hösten har stadsdelsförvaltningen inlett ett arbete med att se över möjligheterna till att förlägga verksamheten i befintliga förskolelokaler.

Andelen förskollärare är fortsatt låg med ett resultat på 32,2 procent, stadsdelsförvaltningen når inte årsmålet på indikatorerna "andel förskollärare av totalt antal anställda" samt "andel förskolor med mindre än 25 % förskollärare". Det finns stora variationer mellan enheterna. Förskollärare tillfrågas om byte av arbetsplats men ingen flyttas mot sin vilja. Ett lyckat resultat i rekryteringar har varit att ha en gemensam förskolläraryrannons där kandidaterna har möjligheten att välja arbetsplats. Både antalet ansökningar och anställningar har ökat i

jämförelse med tidigare förskolespecifika annonser och sju förskollärare anställdes under hösten.

Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har minskat med 0,6 procentenheter, minskningen beror på den goda arbetsmarknaden och stadsdelsförvaltningens samverkan med jobbtorg, arbetsförmedlingen och andra aktörer som tillsammans stöttar föräldrarna till självförsörjning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som är inskrivna i förskolan	80,12 %			81,02 %	78 %		2016
<p>Analys</p> <p>Indikatorn är i dagsläget inte möjlig att redovisa utifrån kön då förvaltningen saknar statistik över antal pojkar respektive flickor 1-5 år boende i stadsdelen.</p> <p>Andelen inskrivna barn per stadsdelsnämndsområde:</p> <p>Skärholmen 95,11 % Vårberg 66,48 % Bredäng 86,06 % Sättra 75,58 %</p>							
 ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	85 %	87 %	84 %	85 %	85 %		2016
<p>Analys</p> <p>Vårdnadshavare till pojkar är mer nöjda än vårdnadshavare till flickor. I arbetslag och på föräldramöten har dialog förts gällande dessa skillnader. Stadsdelsförvaltningen behöver arbeta vidare med vad som ligger bakom resultaten, vad de beror på och hur vi kan utjämna skillnaderna i upplevelsen.</p>							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna ska utveckla den pedagogiska verksamhet som bedrivs utomhus	2015-01-01	2016-12-31	
 Förskolorna ska utveckla en tillgänglighetsanpassad utmanande ute och inomhusmiljö.	2016-01-01	2016-12-31	
 Förskolorna ska utveckla och driva det normkritiska jämställdhetsarbete vidare i stadsdelens förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden göra det möjligt för förskolestudenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) att få feriejobb i stadsdelens förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen ska utreda vad det skulle innebära för verksamheten att skapa en vikariepool för förskolepersonal.	2016-01-01	2016-12-31	
<p>Analys</p> <p>Tre förskoleenheter har rekryterat personal till en vikariepool för att ersätta ordinarie personals korttidsfrånvaro. Aktiviteten kommer att utvärderas i början av kommande år.</p>			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsförvaltningen har under året utvecklat och prioriterat förebyggande och tidiga insatser för att säkerställa den enskildes möjlighet till ett fullgott liv oavsett bakgrund. Inom individ- och familjeomsorg har egna öppenvårdsinsatser använts där det funnits möjlighet.

Årsmålet gällande andel barn och ungdomar inom barn och ungdomsvården, som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats har uppnåtts. Resultatet är bättre jämfört med 2015 då utfallet var 79,6 % och det går inte att se några skillnader mellan flickor och pojkar.

Majoriteten av de elever som varit inskrivna i pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst, PPSS har under året ökat sin närvaro i skolan.

Arbetet för en etablering av familjecentral i stadsdelsnämndsområdet har under året börjat ta form.

Stadsdelsförvaltningen har uppnått målet gällande andel insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk, utfallet var 35,9 %, och andel uppnådda delmål inom socialpsykiatri, utfallet var 56,25 %. Det goda resultatet har sin grund i ett förbättrat arbetssätt där stadsdelsförvaltningen har arbetat aktivt och motiverande med klienter samt varit noga med val av insats utifrån de nationella riktlinjerna och den egna individens önskemål. Stadsdelsförvaltningen har även arbetat mer strukturerat med delmål utifrån klienternas behov.

När det gäller insatser inom socialpsykiatri så har biståndsbedömarna upplevt att kvinnor i större utsträckning än män tackar nej till vikarier när ordinarie boendestödare eller hemtjänstpersonal inte har möjlighet att utföra insatsen, vilket i sin tur kan påverka hur den enskilde upplever att stödet har utförts i enlighet med beslutet. Det är även fler kvinnor än män som har insatserna hemtjänst och boendestöd. Skillnaderna mellan könen kommer att analyseras under år 2017.

Stadsdelsförvaltningen har inte lyckats nå målet med antal hemlösa. Under hösten har stadsdelsförvaltningen skapat en bosamverkansgrupp där hyresrådgivaren är sammankallade. Gruppen arbetar förebyggande och har redan åstadkommit bra resultat.

Stadsdelsförvaltningen hade under året tolv försökslägenheter. I dessa bodde fyra kvinnor och åtta män. Av stadsdelsförvaltningens tolv träningslägenheter har fem övergått till eget kontrakt. Tre kontrakt övergick till kvinnor och två till män.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som 	85,7 %	86,3 %	84,8 %		75 %	84 %	VB 2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)							
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatrin	79 %	94,44 %	70,31 %	69,95 %	85 %	tas fram av nämnden	2016
Analys	<p>Det är fler kvinnor än män som är aktuella på enheten och beviljas insatserna hemtjänst och boendestöd. Samma trend finns gällande antalet beviljade timmar. Biståndsbedömarna har upplevt att kvinnor i större utsträckning än män tackar nej till vikarier när ordinarie boendestödjare eller hemtjänstpersonal inte har möjlighet att utföra insatsen, vilket i sin tur kan påverka hur den enskilde upplever att stödet har utförts i enlighet med beslutet. Förvaltningens resultat har dock ökat jämfört med 2015.</p> <p>En fråga som förvaltningen avser att undersöka närmare under år 2017 är om skillnaden mellan könen avseende insatserna hemtjänst och boendestöd kan höra samman med att män, i större utsträckning än kvinnor beviljas boenden i olika former.</p>						
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	35,9 %	31,3 %	57,1 %	18,2 %	30 %	35 %	VB 2016
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	77 %	83 %	90 %	85 %	80 %	2016
Analys	<p>Årets resultat ligger i linje med KF:s årsmål, dock inte nämndens egna mål. Utredningar genomförs alltid med DUR. Nya klienter med en första ansökan får utredningen kommunicerad vid ett besök. Övriga utredningar och beslut skickas per post för kommunikering. En fråga som förvaltningen kommer att arbeta med under år 2017 är att granska utredningar genom att titta på formuleringar och språket.</p>						
  Andel uppnådda delmål inom socialpsykiatrin	56,25 %			61,63 %	50 %	tas fram av nämnden	2016
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	42 %	40 %	60 %	38 %	40 %	25 %	2016
Analys	<p>Förvaltningen har 12 försökslägenheter där fyra kvinnor och åtta män bor. Av dessa 12 har fem övergått till eget kontrakt. Tre kontrakt övergick till kvinnor och två till män.</p>						
  Antal hemlösa	108 st	64 st	44 st		0 st	tas fram av nämnden	2016
Analys	<p>Kartläggning av antal hemlösa sker på uppdrag av Socialförvaltningen under ett bestämt dygn vartannat år. Årets kartläggning visar att störst ökning av antalet inrapporterade personer finns i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Vid föregående mättillfälle år 2014 redogjorde stadsdelsnämndsområdet för 68 hemlösa personer jämfört med 108 hemlösa personer i år vilket innebär en ökning om 59 % (motsvarande 40 personer). Av dessa 108 personer var 64 män och 44 kvinnor. Orsaken till ökningen är att förvaltningen tidigare inte inrapporterat korrekta siffror.</p>						

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av arbetet med stadens budget- och skuldrådgivning	2016-01-01	2016-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över rutiner och arbetssätt för alkohol- och tobakstillsyn. Socialnämnden ska återkomma med förslag på åtgärder för hur arbetet kan utvecklas för att nå upp till en effektiv, likställig och rättssäker myndighetsutövning i hela staden	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden kartlägga arbetet med ensamkommande barn som försvinner eller avviker samt stärka arbetet riktat mot ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer och utveckla insatser anpassade efter målgruppen	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Den enskilde har jämlika livschanser

 Uppfylls inte

Beskrivning

Boende i Skärholmens stadsdelsnämndsområde har möjlighet till ett fullgott liv och färre barn, unga och vuxna utvecklar ett destruktivt beteende. Alla invånare har någonstans att bo. Invånarna är nyktra och drogfria och förvaltningen prioriterar förebyggande och tidiga insatser. Preventionsarbetet utvecklas och redovisning av arbetets effekter utreds. Missbrukares anhöriga stärks för att inte bli medberoende. Barn till invånare med missbruksproblematik erbjuds stödgrupper. Ungdomar får råd och stöd genom ungdomsmottagningen. Unga möts av fältassistenter ute på de platser där ungdomarna vistas. Fältverksamheten utvecklas under året. Projektet med "skolfältare" (pilotprojektet skola socialtjänst) fortsätter i samarbete med socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. I projektet ingår Bredängsskolan och Sätterskolan.

Vårdnadshavare får stöd i sin föräldraroll genom utökad rekrytering till kurser i föräldrastöd, ABC och KOMET (Alla Barn i Centrum och KOMunikationsMETod).

Förvaltningen fortsätter att undersöka tillsammans med landstinget förutsättningarna för att starta en familjecentral i stadsdelsnämndsområdet. En familjecentral är en mötesplats för barn och föräldrar som drivs i samarbete med landstinget i syfte att främja god hälsa. På familjecentralen samlas kompetens och familjer erbjuds ett brett stöd och enhetliga insatser från olika professioner.

Förväntat resultat

Minst 30 % av insatserna för vuxna med missbruksproblematik avslutas enligt plan
 Minst 40 deltagare har genomfört föräldrautbildningen Alla Barn i Centrum (ABC)

Analys

Stadsdelsförvaltningen har under året utvecklat och prioriterat förebyggande och tidiga insatser för att säkerställa den enskildes möjlighet till ett fullgott liv oavsett bakgrund. Inom individ- och familjeomsorg har egna öppenvårdsinsatser använts där det fanns möjlighet.

Årsmålet gällande andel barn och ungdomar inom barn och ungdomsvården, som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats har uppnåtts. Resultatet är bättre jämfört med 2015 då utfallet var 79,6 % och det går inte att se några skillnader mellan flickor och pojkar. Orsakerna till detta är dels att stadsdelsförvaltningen bedömer att rätt insatser beviljats och dels att personalsituationen inom individ- och familjeomsorgen har stabiliserats. Den handlingsplan som stadsdelsförvaltningen har tagit fram för att fasa ut konsulterna och samtidigt bibehålla en rimlig arbetsbelastning för medarbetare inom socialtjänsten har gett goda resultat. Antalet inhyrd personal har successivt minskat och efter årsskiftet har socialtjänsten inte några konsulter kvar. Bra introduktion, mentorskap, tätare ledarskap och implementeringen av handlingsplanen ”Stockholm stads handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare” är exempel på andra åtgärder som har vidtagits och bidragit till en stabil arbetsgrupp, kontinuitet för klienterna och rättssäker myndighetsutövning.

På grund av personalomsättningen inom socialtjänsten har det varit svårt att rekrytera utbildningsledare till föräldrautbildningen KOMET. Endast en kurs har kunnat genomföras under våren. Det har funnits få föräldrar i kön till KOMET och ABC-kursen och de föräldrarna som har blivit erbjudna en plats har inte haft möjlighet att delta. Stadsdelsförvaltningen har noterat att intresset bland vårdnadshavarna för föräldrautbildningar är lågt samt att eventuell utbildning behöver ordnas i Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Utbildningssatsningar och samverkan med förskolan kommer därför att fortsätta under nästa år och marknadsföringen av kurserna kommer att öka. Stadsdelsförvaltningen kommer även att söka efter beprövade arbetsätt för att få med föräldrarna.

Under året har 15 barn, 7 flickor och 8 pojkar, varit aktuella i Barn i riskzon (BIR). Ingen av dessa barn anmäldes till socialtjänsten vilket tyder på att samarbetet mellan fältverksamheten, polis, skola och Fryshuset har varit bra.

Under år 2015 genomförde kuratorerna på ungdomsmottagningen 556 enskilda samtal. Under året har den siffran ökat till 802. Då stadsdelsförvaltningen utökade med personal kunde de behov som fanns mötas. 82 % av besökarna var flickor och 18 % pojkar. Könsfördelningen brukar se ut på det viset. Stadsdelsförvaltningen har ännu inte lyckats hitta bra arbetsätt som lockar fler pojkar att nyttja ungdomsmottagningens resurser. De som söker sig till ungdomsmottagningen gör det ofta på grund av nedstämdhet, oro/ångest eller relationsfrågor.

Majoriteten av de elever som varit inskrivna i pilotprojektet samverkan skola och socialtjänst, PPSS har under året ökat sin närvaro i skolan. De elever i årskurs 9 som gick ut grundskolan under vårterminen hade behörighet till gymnasiets nationella program.

Stadsdelsförvaltningens bedömning är att en vuxen som finns tillgänglig för att hjälpa till med allt, från att hantera påfrestande känslor och situationer både med eleven och i relation till personer i elevens direkta omgivning, har bidragit till det goda resultatet. Elever har fått stöd i att komma till rätt plats i rätt tid och med rätt material.

Stadsdelsförvaltningen har i det uppsökande arbetet nått pojkarna i betydligt högre grad än flickorna vilket kan bero på samarbetet med Fryshusets olika verksamheter där de flesta av deras besökare är pojkar. Fältverksamheten har även mötte fler pojkar än flickor då de rört sig i centrummiljöerna. Pojkar är traditionellt mer utåtagerande samt syns och hörs, vilket gör dem lättare att identifiera. Flickor kan istället vara mer tillbakadragna och inte visa sina behov lika tydligt. För att nå flickorna kommer det uppsökande arbetet att förändras och inför år

2017 planerar stadsdelsförvaltningen att öka samarbetet med stadsdelsnämndsområdets skolor. Även om fältverksamheten främst nått pojkar så har ungdomsmottagningen främst nått flickor. Det betyder att stadsdelsförvaltningen med det preventiva sociala arbetet för ungdomar nått både pojkar och flickor.

Arbetet för en etablering av familjecentral i stadsdelsnämndsområdet har under året börjat ta form. En styrgrupp och en arbetsgrupp har inrättats. Två föräldrarådgivare anställdes under våren och har skapat samarbete med barnmorskemottagningen, barnavårdscentraler samt öppna förskolor. Föräldrarådgivare har från och med september månad tagit emot 27 familjer för råd och stödsamtal. Under nästa år kommer stadsdelsförvaltningen att tillsammans med landstinget fortsätta undersöka förutsättningarna för att starta en familjecentral i stadsdelsnämndsområdet.

Stadsdelsförvaltningen har uppnått målet gällande andel insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk, utfallet var 35,9 %, och andel uppnådda delmål inom socialpsykiatri, utfallet var 56,25 %. Det goda resultatet har sin grund i ett förbättrat arbetssätt där stadsdelsförvaltningen har arbetat aktivt och motiverande med klienter samt varit noga med val av insats utifrån de nationella riktlinjerna och den egna individens önskemål. Stadsdelsförvaltningen har även arbetat strukturerat med delmål utifrån klienternas behov. Anhöriga till missbrukare har stärkts genom anhörigbehandlingar för att inte bli medberoende. Av de sammanlagt elva personer som har påbörjat anhörigbehandling var tio kvinnor och en man. Kön fördelningen är mycket ojämn och kan ha sin grund i att det är fler män än kvinnor som missbrukar. Det är även fler kvinnor som är villiga att söka hjälp av samhället då de hamnat i rollen som medberoende. Stadsdelsförvaltningen kommer att ta med sig resultatet till 2017 och arbeta mer aktivt med att nå män.

När det gäller insatser inom socialpsykiatri så har biståndsbedömarna upplevt att kvinnor i större utsträckning än män tackar nej till vikarier när ordinarie boendestödjare eller hemtjänstpersonal inte har möjlighet att utföra insatsen, vilket i sin tur kan påverka hur den enskilde upplever att stödet har utförts i enlighet med beslutet. Det är även fler kvinnor än män som har insatserna hemtjänst och boendestöd. Skillnaderna mellan könen kommer att analyseras under år 2017.

Stadsdelsförvaltningen har inte lyckats nå målet med antal hemlösa. Under hösten har stadsdelsförvaltningen skapat en bosamverkansgrupp där hyresrådgivaren är sammankallade. Gruppen arbetar förebyggande. Bosamverkansgruppen har redan åstadkommit bra resultat och genom god samverkan undvikit avhysningar. Stadsdelsförvaltningen kommer alltid att ha hemlösa då bland annat boende i träningslägenheter, skyddat boende, behandlingshem och genomgångsbostad via SHIS ingår i hemlöshetsbegreppet. Alla hemlösa har tak över huvudet.

Stadsdelsförvaltningen hade under året tolv försökslägenheter. I dessa bodde fyra kvinnor och åtta män. För att få överta kontraktet på lägenheten krävs att den enskilde har bott i sin försökslägenhet under två år och klarat detta utan anmärkningar. Av stadsdelsförvaltningens tolv träningslägenheter har fem övergått till eget kontrakt. Tre kontrakt övergick till kvinnor och två till män.

Stadsdelsförvaltningens uppföljning har visat att Sättagårdsboendet har utvecklats till ett familjehus. Verksamheten vänder sig till hemlösa barnfamiljer utan sociala problem, som pågående missbruk eller kriminalitet. Ensamstående mödrar med barn utgör en majoritet av familjerna. Samverkan med Jobbtorget fungerar bra.

Stadsdelsförvaltningen har samverkat med socialnämnden kring målgruppen ensamkommande barn och planering kring mottagnade av nyanlända.

Förra året bildades en grupp som enbart arbetade ensamkommande barn, i början av förra året var 29 barn aktuella i gruppen och totalt hade gruppen i slutet av året 206 aktuella barn. Av dessa var 175 pojkar och 31 flickor.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel barn som varit aktuella i BIR (barn i riskzon) anmäls inte till socialtjänsten.	100 %	100 %	100 %	0 %	80 %		2016
 ♀ Antal deltagare som genomfört föräldrautbildningen Alla Barn i Centrum (ABC)	26 deltagare	9 deltagare	17 deltagare	40 deltagare	40		2016
Analys Stadsdelsförvaltningen annonserar om föräldrautbildningen i Södra sidan samt via broschyrer och affischer på förskolor och öppna förskolor, dock är det överlag få föräldrar i kö till utbildningen. Marknadsföringen av kursen kommer att öka och öppna förskolan har ett särskilt uppdrag att göra kursen känd.							
 ♀ Antal deltagare som genomfört föräldrautbildningen KOMET	13 deltagare	4 deltagare	9 deltagare	23 deltagare	18		2016
Analys Trots upprepade utbildningssatsningar har det på grund av personalomsättningen varit svårt att rekrytera utbildningsledare. Endast en kurs har kunnat genomföras under våren. Det har funnits få föräldrar i kön till kursen och de föräldrarna som har blivit erbjudna en plats har inte haft möjlighet att delta. Utbildningssatsningar kommer därför att fortsätta under nästa år.							
 Vräkta hushåll med barn	0			0	0		2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Socialtjänsten ska öka kunskaperna om hemlöshet.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen utreder möjligheterna att utveckla Sättagårdsvägen till ett barnanpassat familjehus där socialtjänst och jobbtorg samverkar för att möjliggöra familjernas självförsörjning och möjligheten att få eget boende.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Nöjdheten med skötseln av området som mäts genom medborgarundersökningen har ökat ytterligare sedan föregående år, till 61 %. Män är liksom tidigare år mer nöjda än kvinnor.

Kvaliteten och standarden i områdets parker har genom nyinvestering och reinvestering ökat under året. Platser för barns lek i områdets stadsdelsparker har prioriterats. Planering för en större parkupprustning och ett motionsspår i tätbebyggd miljö har påbörjats.

Stadsdelsförvaltningen har i samarbete med Håll Sverige Rent varit med och tagit fram en metod för skräpmätning inom EU. Arbetet mot nedskräpning har lyfts fram som ett gott exempel i internationella sammanhang.

Upplevd trygghet i området har ökat från 47 % till 51 %, men stadsdelsförvaltningen konstaterar att kvinnor, liksom tidigare mätningar visat, känner sig mer otrygga än män. Vårberg var återigen den stadsdel där mätningarna visar att otryggheten är som störst.

En nulägesanalys av invånarnas upplevelse av brottslighet, ordningsproblem och otrygghet genomfördes under året, som grund för polisens och förvaltningens gemensamma samverkansavtal. Avtalet tecknas i januari 2017.

Under årets arbete med nämndens lokala utvecklingsprogram har Vårberg särskilt pekats ut som en plats i behov av satsningar för bland annat ökad trygghet. En rad aktiviteter har inletts för att öka tryggheten. Medborgarvårdar har anställts under året. Torsdagsklubben, en satsning på kultur som en samlande kraft, har genomförts i Vårbergs centrum varje torsdag under hösten. Stadsdelsförvaltningen har etablerat samarbeten med sex nya representanter för civilsamhället.

Skötseln av grönområdena blir alltmer ekologiskt inriktad och förutsättningarna för biologisk mångfald ökar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2016
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	51 %	54 %	49 %	47 %	50 %	75 %	2016
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	61 %	65 %	57 %	60 %	61 %	64 %	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en analys av gängkriminaliteten i Stockholm och utforma förslag på förebyggande och motverkande insatser som bidrar till en socialt hållbar utveckling	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna kan bidra i trafiknämndens arbete med konceptet Levande Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla de sociala mötesplatserna för äldre	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Stadsdelsnämndsområdet är tryggt och välskött

● Uppfylls helt

Beskrivning

Skärholmens stadsdelsnämndsområde har trygga och välsköta offentliga rum av hög kvalitet. Parker och grönområden är inspirerande, inbjudande och levande. Skärholmens grönområden sköts på ett sätt som gynnar biologisk mångfald och tar vara på de nyttor som naturen kan ge och som gör staden både friskare och tåligare, så kallade ekosystemtjänster. Närheten till grönskan och vattnet utvecklas genom att Sätorskogens naturreservat görs mer tillgängligt, samtidigt som ekologiska värden och möjligheter till rekreation stärks. Planeringen av den offentliga miljön genomsyras av ett barnperspektiv. Flera stadsodlingar tillkommer och antalet fruktträd ökar. Förvaltningen ansvarar för skadedjursbekämpning i parkmiljö. För att förbättra standarden i områdets parkmiljöer ansöker förvaltningen om reinvesteringsmedel.

Invånarna är delaktiga i brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete genom att samarbetet med civilsamhället ökar och medborgarmötena utvecklas. Lokalområdespolisen och förvaltningen kommer gemensamt ta fram ett samverkansavtal. Då det finns framtida byggplaner för Skärholmens stadsdelsnämndsområde är arbetet med trivsel och trygghetsaspekter i nuvarande och kommande bostadsbestånd samt parkmark prioriterat. Täta kontroller gör att skadegörelse på utrustning i parkmiljön upptäcks snabbt och kan åtgärdas.

Förvaltningen har ett väl organiserat trygghets- och säkerhetsarbete. Risk- och sårbarhetsanalyser, (RSA), görs för att förebygga eller undanröja sårbarhet i verksamheterna.

Förväntat resultat

50 % av invånarna i Skärholmens stadsdelsnämndsområde upplever trygghet i den stadsdel där man bor

61 % av invånarna i Skärholmens stadsdelsnämndsområde är nöjda med skötsel av park och grönområden

Analys

Mellan 2015 och 2016 har antalet klagomål gällande skötsel av park och grönområden minskat från 160 till 138 och antalet frågor från 44 till 19. Samtidigt har antalet beröm ökat från 6 till 19 och antalet idéer från 6 till 16. Det är en avsevärd skillnad jämfört med de senaste åren. Nöjdheten med skötseln av området som mäts genom medborgarundersökningen har ökat ytterligare sedan föregående år, till 61 %. Män är liksom tidigare år mer nöjda än kvinnor. Förvaltningen kan också konstatera en ökning av positiva reaktioner på parkskötseln från medborgare, delvis beröm via funktionsbrevlådan men framförallt direkt till medarbetarna som arbetar ute.

Kvaliteten och standarden har ökat under året genom nyinvestering och reinvestering i lekutrustning, markbeläggning, staket och nya planteringar som gjorts där behoven varit störst. Platser för barns lek i områdets stadsdelsparker har prioriterats. Under året har planering och projektering för upprustning av Gröna stugans/Flygplansparken i Bredäng

påbörjats. Förvaltningen har för andra året i rad genomfört en större satsning på trädbeskrningar och slyröjningar i alla fyra stadsdelar. Som exempel på åtgärder som utförts kan nämnas Vårgårdens parklek där samtliga träd har stammats upp för att ge ökad trygghet och bättre effekt av belysningen. Slyröjning har utförts intill parker såväl som längs gång- och cykelvägar. Förvaltningen har röjt vid utegymet vid Skärholmens gårdsväg i Sätreskogens naturreservat och förstärker inom kort belysning på platsen. Det nya motionsspåret i Sätredal är en satsning på en tillgänglig och trygg plats för träning som projekterats under året. Genom demokratiprojektet ”Från marken till korgen – ett lyft för 127” har förvaltningen fortsatt att på lång sikt skapa en attitydförändring gällande nedskräpning. Projektet verkar genom att synas där invånarna möts och ungdomar har anlåtats som ambassadörer. Till exempel har fem gårdsfester genomförts under våren och under sommaren ordnades tävlingar kopplade till nedskräpning under 127-festivalen där barn på ett lekfullt sätt kunde reflektera över vikten av att hålla sin närmiljö fri från skräp. Förvaltningen har utvecklat ett nära samarbete med den nationella organisationen Håll Sverige Rent för att ge kraft och inspiration till projektet och för att dela erfarenheter med andra städer i Sverige. Bland annat har förvaltningen genom detta samarbete varit med och tagit fram en metod för skräpmätning inom EU.

Den ökade nöjdheten med skötseln antas vara en effekt av de senaste årens arbete med att, utöver att investera i nybyggnation/omfattande upprustning av specifika parker, arbeta med mer generell höjning av standarden i områdets alla delar och att fördelningen av reinvesteringar och tillgänglighetsmedel görs så att den gynnar alla områden under ett år. Det långsiktiga arbetet att effektivisera drift och skötsel av parkmarken har fortsatt, vilket bland annat förbättrat möjligheterna att hålla hög standard på gräsklippningen och genomföra månatliga kontroller av lekplatsutrustning. Arbetet med attitydförändring kring nedskräpning är långsiktigt och sker i en tid av ökade problem med nedskräpning i hela samhället. Genom den omvärldsbevakning som gjorts på området har förvaltningen fortsatt testa och följa upp olika åtgärder som tillsammans, på sikt, kan förväntas minska nedskräpningen. Förvaltningen har inte underlag för att analysera orsakerna till att män är mer nöjda än kvinnor, men det antas hänga ihop med den generella upplevelsen av det offentliga rummet, där kvinnors och män upplevelse skiljer sig åt också när det gäller till exempel trygghet.

Upplevd trygghet i området har ökat från 47 % till 51 %, men förvaltningen konstaterar att kvinnor, liksom tidigare mätningar visat, känner sig mer otrygga än män. Vårberg är fortfarande den stadsdel där mätningarna visar att otryggheten är som störst.

En nulägesanalys av invånarnas upplevelse av brottslighet, ordningsproblem och otrygghet genomfördes under året, som grund för polisens och förvaltningens gemensamma samverkansavtal. Genom en enkätundersökning har invånarna gjorts delaktiga i analysen. 331 svar kom in. Invånarna önskar bland annat förstärkt närvaro från polisen och fler aktiviteter och arbete för områdets ungdomar. Avtalet tecknas i januari 2017.

Under årets arbete med nämndens lokala utvecklingsprogram har Vårberg särskilt pekats ut som en plats i behov av satsningar för bland annat ökad trygghet. Med förvaltningen som sammankallande har en grupp med fastighetsägare, bostadsbolag, polis, SL och andra aktörer som verkar lokalt i Vårberg påbörjat ett arbete med en rad aktiviteter för att öka tryggheten. Fokus ligger på Vårbergs centrum och dess närområde och handlar om sådant som upprustning av såväl fastigheter som parkmark, ökad närvaro av polis, och projekt för minskad nedskräpning. Medborgarvärdar har anställts under året. De har funnits på plats i Vårbergs centrum under hösten och har skapat nya och stärkt befintliga relationer mellan

invånare och förvaltning samt mellan olika grupper i området. Också Torsdagsklubben, en satsning på kultur som en samlande kraft, har genomförts i Vårbergs centrum varje torsdag under hösten. Förvaltningen har fått mycket positiv respons på den ökade närvaron i Vårbergs centrum under hösten. Vid det sista tillfället genomfördes en enkätundersökning om besökarnas upplevelse av Torsdagsklubben. 30 personer, 18 kvinnor, 11 män och en person med annan könstillhörighet svarade. 93 % svarade att de tycker att Torsdagsklubben är en bra satsning och att det skapar trevlig stämning och framförallt gemenskap mellan de boende i området. De få klagomål som inkommit har handlat om för hög ljudnivå.

En checklista för trygga bostadsområden har tagits fram av förvaltningen och föreningen Skärholmens fastighetsägare. Den ska säkerställa att trivsel och trygghet prioriteras när nya bostadsområden planeras och byggs inom ramen för Fokus Skärholmen. Punkter från checklistan har bland annat framförts vid de remissvar på samråd för bostäder som varit aktuella under året. Nämnden har under året svarat på en remiss om levande lokala centrum som är en del i stadens utbyggnadsstrategi. Det är i dagsläget inte klart hur strategin ska implementeras.

Nyligen presenterade nationella Brå den årliga nationella trygghetsundersökningen. Resultatet i den bekräftar resultatet i Skärholmen om stora skillnader i trygghet mellan kvinnor och män. Enligt den nationella undersökningen är även äldre (75–79 år), boende i flerfamiljshus samt utrikesfödda mer otrygga än andra vilket kan förklara att otrygghetssiffrorna i Skärholmen är högre än i riket och i staden som helhet. Känslan av trygghet är en upplevelse som påverkas av många olika faktorer.

Stadsdelsförvaltningen har etablerat samarbeten med sex nya representanter för civilsamhället varav Forum för levande historia och Folkets Bio kommer att ingå i ett längre samarbete i olika föreningsprogram. Flera nätverk har matchats bland annat angående kvinnors hälsa. Förvaltningen har påbörjat en omstrukturering av förarbetet inför medborgarmöten så att de bättre blir en kanal för information om vad som är på gång i området.

Skötseln av grönområdena blir alltmer ekologiskt inriktad och förutsättningarna för biologisk mångfald ökar. Två nya platser för stadsodling har anlagts i Stångholmsparken och Idleken, där närboende odlar genom brukaravtal med förvaltningen. Två nya entréer till Sätterskogens naturreservat har anlagts. Fem gräsytor har gjorts om från gräsyta till äng, framförallt i Vårberg och i anslutning till reservatets ängar. Redan efter en säsong syns en viss ökning av mångfalden av växter i de nya ängsmarkerna, men marken är tidigare åkermark och en omfattande förändring tar tid. Förändringen har också minskat ned på tidskrävande gräsklippning och dess bränsleförbrukning till fördel för en bättre miljö.

Aktivitet		Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsförvaltningen bistår idrottsnämnden i genomförandet av en trygghetsöversyn för utegym och motionsspår, samt vägarna till, från och omkring idrottsanläggningar.	2016-01-01	2016-12-31	
	Stadsdelsförvaltningen deltar i genomförande av en stadsövergripande strategi för levande lokala centrum genom att utvärdera vilka områden som är i behov av förnyelse.	2016-01-01	2016-12-31	
	Stadsdelsförvaltningen fortsätter arbetet med attitydförändringar kring nedskräpning.	2016-01-01	2016-12-31	
	Stadsdelsförvaltningen ska i samarbete med socialförvaltningen öka kompetensen hos medarbetarna i syfte att motverka extremism och radikala miljöer.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsförvaltningen har i samtliga pågående markanvisningsärenden tagit ställning till lämpligheten för bostäder med särskild service. Diskussioner om servicebostäder pågår i flertalet bostadsprojekt och fristående gruppboende i området utreds av Micasa.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
● Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	11			0	11	tas fram av nämnden	2016
● Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			12	6	tas fram av nämnden	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnen och stadsdelsnämnderna utreda hur tillgången till bostäder med särskild service LSS och SoL kan säkerställas.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Arbetet har inte påbörjats, förvaltningen inväntar en inbjudan.			
  Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden göra en översyn av behovet och finansieringen samt placeringen av korttidsboende	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Arbetet har inte påbörjats, förvaltningen inväntar en inbjudan.			
  Stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt fastighetsnämnden ska i samråd med varandra säkerställa att prövning sker om att bostadsexploateringsprojekt kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning på boenden för personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Prövning sker i varje enskilt fall.			
  Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Micasa ta fram en åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040	2016-01-01	2016-12-31	
  Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Micasa göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende samt intressentboenden, med inriktning att öka antalet boenden i staden	2016-01-01	2016-12-31	
Analys: Arbetet har inte påbörjats, stadsdelsförvaltningen inväntar en inbjudan.			

Nämndmål:

Det byggs anpassade bostäder för personer med funktionsnedsättning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har anpassade bostäder som möjliggör ett självständigt liv. I samband med nybyggnation av bostäder beställer förvaltningen bostäder med särskild service utifrån det behov som finns. Planeringsfasen av utbyggnaden av boenden för personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning sker i samråd med bostadsbolag och rådet för funktionshinderfrågor. De nya bostäderna bidrar till att Stockholm blir världens mest tillgängliga huvudstad.

Förväntat resultat

11 färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

6 påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

Analys

Stadsdelsförvaltningen har i samtliga pågående markanvisningsärenden tagit ställning till lämpligheten för bostäder med särskild service. Diskussioner om servicebostäder pågår i flertalet bostadsprojekt och fristående gruppboende i området utreds av Micasa. Projekten på Vita liljans väg och Bredängs allé samt gruppboendet Sättra Torg fortlöper enligt planering. Nybyggnationen vid gamla Sättra stall där byggherren Svenska bostäder upplåter 11 lägenheter samt en servicelägenhet åt förvaltningen att driva som serviceboende för stadens behov är klar, de boende har flyttat in och verksamheten är igång.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen samverkar med rådet för funktionshinderfrågor kring framtidens LSS-bostäder.	2015-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Fritidsverksamhetens öppettider för samtliga mötesplatser utökades i januari och har upplevts som positivt bland besökarna.

I Fryshusets nöjdhetsmätning syns en skillnad mellan könen där pojkar är generellt mer nöjda än flickor. Fokusgrupper har därför genomförts och fler riktade satsningar på flickor startade i slutet på året.

Under året har antalet besökare till fritidsverksamheten ökat, flera av dessa är nyanlända

pojkar.

Fritidsverksamheten ser, att det samarbete som förts mellan barn och unga med funktionsnedsättning och särskoleklasserna inom stadsdelsområdet i att marknadsföra aktiviteterna, har varit lyckat. Fortsatt samarbete sker därför med RH-gymnasiet och Lindeparkens gymnasiesärskola. En dialog har även inletts med Bredängsskolans och Sätterskolans särskoleklasser kring vilka aktiviteter som kan erbjudas målgruppen i parklekarna.

Ungdomsrådet är med och påverkar i flera forum och utnämndes till Årets ungdomsråd 2016.

Ekens öppna aktivitetscenter har erbjudit såväl social samvaro som fritidsaktiviteter för äldre, 92 procent av de som besökt Ekens öppna aktivitetscenter under året har varit nöjda med utbudet av aktiviteter. Årets resultat är en ökning med sju procentenheter jämfört med föregående år.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter 	73,78 %	75,22 %	74,25 %	77,03 %	77 %	77 %	2016
Analys Utfallet för 2016 är några procentenheter lägre mot föregående år, samtidigt är det en större andel som besvarat enkäten. Minskningen kommer främst av att gymnasieungdomar och barn i årskurs fem är mindre nöjda med stadsdelsnämndens utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter. Fritidsverksamheten har tagit del av resultaten och fortsätter arbetet med att säkerställa att ungdomarna görs delaktiga.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska inventera och följa upp verksamheter inom ramen för uppdraget "fritid för alla"	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Fryshuset som driver fritidsverksamheten i stadsdelsnämndens område har följt upp verksamheten inom ramen för uppdraget "fritid för alla". Utmaningar som nämns är att locka deltagare till aktiviteterna genom marknadsföring samt att göra målgruppen delaktig i planeringen av aktiviteter. Fritidsverksamheten har kompetens och resurser att utöka verksamheten och utöka samarbetet med särskoleklasserna i stadsdelsnämndens område för att nå fler ungdomar.			

Nämndmål:

Det finns ett utvecklat och varierat utbud av fritidsaktiviteter

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla barn, ungdomar och äldre, oavsett förutsättningar, ska ha en meningsfull fritid. Utbudet av fritidsverksamheter är jämställt för flickor och pojkar. Riktade insatser för flickor och barn och unga med funktionsnedsättning görs. Det är lätt att nyttja spontanidrottsplatser samt motions- och friluftaktiviteter som till exempel barnspår och utegym. Att redan som barn ha tillgång till idrott och motion är en viktig hälsofråga men också en möjlighet till en rolig och meningsfull fritid.

Fritidsverksamhetens utbud och tillgänglighet utvecklas under året. På fritidsgårdarna ska det erbjudas ett brett spektrum av aktiviteter för att tilltala unga med olika intressen. Ungdomsrådet är ett forum som ger ungdomar ett ökat inflytande. Samverkan med föreningslivet är viktig och bidrar till fortsatt utveckling av ett varierat utbud av fritidsaktiviteter.

Äldre erbjuds ett varierat utbud av aktiviteter genom Ekens öppna aktivitetscenter.

Förväntat resultat

77 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter.

Minst 95 % av besökarna vid Ekens öppna aktivitetscenter är nöjda med utbudet av aktiviteter.

Analys

Fritidsverksamhetens öppettider för samtliga mötesplatser utökades i januari. De utökade öppettiderna innebär att verksamheten startar när skolans fritidsklubb slutar samt att mötesplatserna är öppna till klockan 24:00 på fredagar. De utökade öppettiderna, har upplevts positivt bland besökarna.

Resultatet från stadens skolenkät visar att förvaltningen inte uppnår målet om att 77 procent av ungdomarna (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Jämfört med resultaten från tidigare år är det främst de äldre gymnasieungdomarna som är mindre nöjda i årets resultat. Även i Fryshusets egna nöjdhetsmätningar är de äldre ungdomarna mindre nöjda med sin fritid. Sett till samtliga besökare av verksamheterna uppnås dock årsmålet om att 80 procent av besökarna upplever att fritiden innehåller meningsfulla aktiviteter. I Fryshusets nöjdhetsmätning syns en skillnad mellan könen där pojkar är generellt mer nöjda än flickor. Fokusgrupper har därför genomförts och fler riktade satsningar på flickor startade i slutet på året. Dans är en uppskattad aktivitet och det erbjuds på flera mötesplatser samt i andra hemmets danssal.

Antalet flickor som besöker fritidsverksamheten är lägre än föregående år. En del av anledningen kan vara att Lilla hemmets lokaler i Lillholmsskolan är evakuerad på grund av vattenskada, det är annars en populär mötesplats för flickor. Det totala antalet besökare till fritidsverksamheten har ökat under året och flera av dessa är nyanlända pojkar. För att underlätta kommunikationen med de nyanlända ungdomarna har en fritidsledare som talar persi och dari anställts vid ungdomens hus i Skärholmen.

Fritidsverksamheten i Vårberg har under året haft tillgång till en idrottssal vilket möjliggjort fler idrottsaktiviteter på träffpunkten och mötesplatsen.

För att säkerställa att utbudet av fritidsverksamheter är jämställt har all personal inom fritidsverksamheten utbildats via Make equal i jämställdhetseffekten och hur den kan vara till hjälp för att skapa jämställda mötesplatser. 83 procent av personalen har kompetens inom genus och normkritik, jämnt fördelat över kvinnor respektive män.

Fritidsverksamheten erbjuder barn och unga med funktionsnedsättning riktade fritidsaktiviteter flera dagar i veckan, deltagarantalet har varit lågt och som mest deltar 8-10 ungdomar per gång. En anledning till detta är enligt fritidsverksamheten att många av

särskoleeleverna är boende i andra delar av Stockholm och har svårt att utöva sin fritid i stadsdelsnämndsområdet. Fritidsverksamheten har även tillfrågat särskolans personal som nämner att ungdomarna har bokade färdtjänsttider som är svåra att omboka samt att ungdomen kan ha annan inbokad aktivitet på annan ort. För att marknadsföra aktiviteterna ser fritidsverksamheten att det är lyckat att samarbeta med särskoleklasserna inom stadsdelsnämndsområdet, att erbjuda prova-på tillfällen samt att utveckla den populära dansverksamheten. Fortsatt samarbete sker därför med RH-gymnasiet och Lindeparkens gymnasiesärskola. Fritidsverksamheten har även inlett en dialog med Bredängsskolans och Sätmaskolans särskoleklasser kring vilka aktiviteter som kan erbjudas målgruppen i parklekarna.

Fryshusets nöjdhetsmätning visar att majoriteten av fritidsverksamhetens besökare, inom alla åldrar och kön, har god kännedom om hur de kan vara med och påverka sin fritidsverksamhet. Hälften av alla som besöker en mötesplats, träffpunkt och Ungdomens hus uppger i mätningen att de under året deltagit i någon form av forum för inflytande.

Det är nu lättare att hitta till barnspåren i Sätmaskogens naturreservat och till områdets utegym. De entréer som ligger i anslutning till spåren, vid Skärholmens gård och Bredängs camping, har byggts om och tydliggjorts. Vid områdets utegym har slyröjning och förbättring av belysning gjorts där behov funnits och samtliga utegym och andra spontanidrottsplatser finns nu markerade på stadens idrottskarta och på webben.

Ungdomsrådet har gett ungdomar ytterligare en kanal för inflytande och rådet utnämndes till Årets ungdomsråd 2016. Ungdomsrådet har varit med i dialog med stadsbyggnadskontoret kring bostadsbyggandet vid Vårbergs IP samt gett tips och idéer till idrottsförvaltningen på hur den nya ungdomsgården vid Vårbergs IP kan utformas. I samarbete med Jobbtorg bjöd ungdomsrådet in polis, brandkår och politiker in till ett fotbollsevent med ungdomar. Syftet var dels att stärka relationerna mellan samhällsfunktioner och ungdomarna men även att hjälpa fler ungdomar till sysselsättning.

92 procent av de äldre som besökt Eken öppna aktivitetscenter under året har varit nöjda med utbudet av aktiviteter. Årets resultat är en ökning med sju procentenheter jämfört med föregående år. På Eken kan besökarna delta i flera olika typer av aktiviteter och social samvaro. Under våren har bland annat 10 stycken aktiviteter med digitala spel för äldre genomförts. Aktiviteterna bestod av sex olika digitala spel som valts ut för att verka antingen kognitivt stimulerande eller fysiskt aktiverande. Mottagandet har varit genomgående positivt enligt de individuella intervjuer som genomfördes med varje deltagare. Under året har samarbete skett med turkiska kvinnoföreningen i Vårberg. I Bredäng har Eken samarbetat med föreningen Bygg Din Framtid och PRO Bredäng-Sätra. Eken har även arrangerat Seniordagen tillsammans med polisen, biståndshandläggare, bostadsanpassningen, Aleris rehab, PRO och SPF.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel personal i fritidsverksamheten som har kompetens inom genus och normkritik	83 %	50 %	50 %	80 %	80 %		2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel vid Ekens öppna aktivitetscenter som är nöjda med utbudet av aktiviteter	92 %			84,85 %	95 %		2016
Analys							
92 procent av de äldre som besökt Ekens öppna aktivitetscenter under året har varit nöjda med utbudet av aktiviteter. Årets resultat är en ökning med sju procentenheter jämfört med föregående år. Under 2017 kommer enheten även att analysera sina undersökningar utifrån könsuppdelad statistik.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen erbjuder ungdomar med funktionsnedsättning aktiviteter. (Skärholmens stadsdelsnämnd)	2015-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen ska möjliggöra muralmålning på befintliga väggar, alternativt på byggda lagliga väggar.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Skärholmens stadsdelsnämndsområde har flest nöjda vårdnadshavare, jämfört med övriga stadsdelar, kring att barnen ges möjlighet att ta del av stadens kulturutbud. En bidragande orsak till det goda resultatet är tillgången till en kultursekreterare som stödjer förskolornas arbete och säkerställer att barnen ges möjlighet att själva utöva olika former av kultur och eget skapande.

Samarbetet med Kulturskolan har utökats och El Sistema omfattar från och med hösten 2016 samtliga femåringar i stadsdelsnämndsområdet.

Samtliga medarbetare som arbetar med de yngre åldrarna har fortbildats i en rytmikmetod inom sång och rytmik. Kunskaperna från utbildningen används på många olika sätt i verksamheten då forskning visar att sång och fysisk rörelse främjar barnens språkutveckling.

Genom kultursatsningen Torsdagsklubben i Vårbergs centrum har Vårbergs centrum under 10 torsdagar fyllts av musik, dans, teater, konst, litteratur, hantverk och design. Mellan ca 70 - 180 personer per tillfälle har stannat kortare eller längre tid för att ta del av evenemangen. Förvaltningen bedömer att satsningarna i Vårberg har haft en positiv inverkan i människors vardag och både medborgarvärdar och Torsdagsklubben kommer finnas i Vårberg även under 2017.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter				73,67 %	74 %	72 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Det finns inget utfall för indikatorn "Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter" i skolenkäten som utgör indikatorns källa. Indikator lämnas utan redovisning i VB 2016.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden, Stockholms Stadsteater AB, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna har ett gemensamt ansvar för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylles helt

Beskrivning

Barn och unga har nära till kultur och eget skapande i förskolor, öppna förskolor, parklekar och fritidsgårdar. Barnkulturplanen "Kultur i ögonhöjd" är en viktig del i detta arbete och genomsyrar förvaltningens kulturarbete för barn och ungdomar. Barn och ungas egna intressen och behov styr utbudet av olika former av kultur, eget skapande och kulturrevenemang i förskolan och i fritidsverksamheten. Tillsammans med sina familjer medverkar femåringarna i Bredängs och Skärholmens förskolor i El Sistema där de får utrymme för att utvecklas såväl kulturellt som socialt. Barn i förskolan garanteras minst en professionell kulturupplevelse per termin. Samarbete med biblioteket och stadsteatern fortsätter. Möjlighet till kompetensutveckling inom kultur finns för förskolans personal. Kulturverksamheter förstärks genom tillsättande av en kulturekreterare, bland annat utökas samarbetet med de kommunala skolorna.

Förväntat resultat

74 % av ungdomar (10-17 år) upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter

Analys

Resultaten från förskolans brukarundersökning visar att 78 procent av vårdnadshavarna är nöjda med frågan om barnen ges möjlighet att ta del av stadens kulturutbud. Trots att resultatet är en sänkning med två procentenheter mot föregående år är vårdnadshavare i skärholmen fortfarande mest nöjda jämfört med övriga stadsdelar. Resultatet skiljer sig enbart med en punkt mellan vårdnadshavare till pojkar respektive flickor. Förvaltningen ser att en bidragande orsak till det goda resultatet är tillgången till en kulturekreterare som stödjer förskolornas arbete och säkerställer att barnen ges möjlighet att själva utöva olika former av kultur och eget skapande. Kulturekreteraren för en kontinuerlig dialog med de kulturombud som finns på varje förskola utifrån målen i programmet Kultur i ögonhöjd. Kulturekreteraren sprider även information och kulturtips till förskolorna genom kulturombuden.

För att ytterligare integrera enskilda kulturupplevelser med förskolans verksamhet får

medarbetarna via en enkät hjälp att reflektera kring hur arbetet kan fortgå på förskolan utifrån barnens och personalens upplevelser av föreställningen. Att enskilda kulturupplevelse hålls levande och synliggörs på förskolan ser förvaltningen som en anledning till en hög nöjdhet hos vårdnadshavare.

Samarbetet med Kulturskolan har utökats och El Sistema omfattar från och med hösten 2016 samtliga femåringar i stadsdelsnämndsområdet. En gång per vecka anordnas även familjeträffar, där musikpedagoger, barnen och deras föräldrar träffas och sjunger i Bredängsskolan, Sätterskolan och Lillholmsskolan. Familjeträffarna synliggör ytterligare förskolornas kulturarbete för vårdnadshavare.

Stadsdelsförvaltningen har köpt in teaterföreställningar för alla åldersgrupper som visas på biblioteket, öppna förskolor och parklekar. Samtliga kulturevenemang som ordnas i stadsdelsnämndsområdet är öppna för alla barn oavsett om de är inskrivna i förskolan eller inte. Under våren användes enbart 69 procent av de platser som de kommunala förskolorna bokar. Ett antagande är att utbudet för äldre barn var för stort och att riktlinjerna för användning av bokade platser var otydliga. Under våren hade femåringarna två teaterföreställningar utöver El-sistema varje vecka, fyraåringarna hade också två inbokade föreställningar. Utvärderingen visade att det räcker med en professionell föreställning per åldersgrupp och termin. Inför hösten planerades färre föreställningar och kommunikationen förtydligades kring att de platser som bokas ska användas. Andelen utnyttjade platser ökade därefter till 83 procent. Kultursekreteraren samarbetar med Biblioteket och uppmuntrar förskolorna att ta del av deras erbjudanden om fördjupning och projekt.

Personal på yngrebarnsavdelningarna har gått utbildning i sång och rytmik. Kunskaperna från utbildningen används på många olika sätt i verksamheten då forskning visar att sång och fysisk rörelse främjar barnens språkutveckling.

Inom fritidsverksamheten anordnas flera olika typer av kulturarrangemang där ungdomarna styr mycket av innehållet. Dans har varit populärt under året och musik har producerats i musikstudion.

Samtliga förskolor har tillgång till digitala hjälpmedel i form av lärplattor och projektorer. Flera förskoleenheter ser ett behov av att utveckla barnens eget skapande med informationsteknik som stöd. En enhet har tillsammans med förvaltningens IT-pedagog satt samman en film utifrån förskolans projekt om Alfons Åberg.

Det finns inget utfall för indikatorn ”Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter” i skolenkäten som utgör indikatorns källa.

Kultursatsningen Torsdagsklubben i Vårbergs centrum utformades med målsättningen att genom offentliga kulturhändelser av och med yrkesverksamma kulturutövare med lokal anknytning påverka människors upplevelse av Vårberg och framförallt den centrumnära miljön till det bättre. Människor har under hösten kommit fram och uttryckt sin uppskattning för projektet. Under tio torsdagar har Vårbergs centrum fyllts av musik, dans, teater, konst, litteratur, hantverk och design. Samverkan med centrumägare, handlare och andra lokala aktörer har varit en viktig förutsättning för den förankring som skett och de aktiviteter som besökarna tagit del av. Mellan ca 70 - 180 personer per tillfälle har stannat kortare eller längre tid för att ta del av evenemangen. Efter arrangemangets slut i december har allmänheten och samarbetspartners efterfrågat en fortsättning. Förvaltningen bedömer att satsningarna i Vårberg har haft en positiv inverkan i människors vardag och både medborgarvärdarna och

Torsdagsklubben kommer finnas i Vårberg även under 2017.

Den mätning som genomförts gällande kvinnors och flickors närvaro på en spontanidrottsplats har inte givit tillförlitliga resultat och kan inte redovisas. Tillsammans med ungdomsrådet har en pannabana vid aktivitetsstråket intill Västerholmsparken i Skärholmen planerats och byggts. En pannabana är en mindre inhägnad yta för en variant av fotboll. Med inspiration från Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) checklista för jämställdhet gjordes en enkel analys av planeringen och pannabanan tillsammans med ungdomarna. Gemensamt konstaterades att en sådan anläggning huvudsakligen kan förväntas locka killar varför en komplettering av banan med en aktivitet som huvudsakligen förväntas locka tjejer ska göras. Även idrottsförvaltningen är en part i planeringen då parken ligger i direkt anslutning till Vårbergs IP som ska byggas om. Förvaltningen behöver fortsätta arbetet med att ta fram metoder för att mäta hur områdets spontanidrottsplatser används av tjejer/kvinnor respektive pojkar/män.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Barn och unga i stadsdelen har tillgång till professionell kultur och eget skapande, samt inflytande och delaktighet i kulturlivet.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Stadsdelsförvaltningen ska verka för att EI-systema ska innefatta alla femåringar i stadsdelen.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Från augusti 2016 är samtliga femåringar inom kommunala förskolan med i EI-systema.				
▶	Stadsdelsförvaltningen tar fram en handlingsplan som redogör för hur målen inom Kultur i ögonhöjd kommer att uppnås.	2016-01-01	2017-03-01	
Analys Arbetet är påbörjat och kommer att färdigställas under januari och februari 2017.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Resultaten av årets brukarundersökning visar att stadsdelsförvaltningen når uppsatt årsmål avseende trygghet för de äldre som bor på stadsdelsnämndsområdets vård- och omsorgsboenden. Av målgruppen upplever sig 94 procent trygga med sin insats och sitt boende och 81 procent upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen. Inom stadsdelsnämndsområdet finns ett vård- och omsorgsboende som drivs i egen regi; Sätra vård- och omsorgsboende. Verksamheten på Sätra vård- och omsorgsboende har under hösten 2016 följts upp genom en kvalitetsobservation av Äldreförvaltningen. Uppföljningen konstaterade resultat så som hög kompetens hos medarbetarna, att omsorgen utförs utifrån äldreomsorgens nationella värdegrund, hög kvalitet på genomförandeplanerna samt nödvändiga och tillräckliga utbildningssatsningar för medarbetarna. Verksamheten uppnår också årsmålet om att 95 procent av de boende får en daglig utevistelse och har arrangerat och genomfört flera uppskattade utflykter under året. Förvaltningen når inte årsmål avseende andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden. Utfallet för

stadsdelsnämndsområdet är att 87 procent upplever sig nöjda med sitt boende. Förvaltningen konstaterar att männen är nöjda i större utsträckning än kvinnorna och kommer undersöka vidare vad den skillnaden beror på och hur förvaltningen kan utjämna den.

Sätra vård- och omsorgsboende har under 2016 arbetat för att förnya sin Silviahems-certifiering vilket blev klart i december 2016. Certifieringen innebär att samtliga medarbetare, från vaktmästare till enhetschef, får utbildning i den palliativa vårdfilosofin och demenskunskap.

Av de äldre som deltar i den kommunala Sätra demensdagverksamhet upplever sig 91 procent nöjda med verksamheten. Av de äldre som deltar i dagverksamhet inom stadsdelsnämndsområdet som helhet upplever sig 92 nöjda vilket inte når upp till årsmål. Förvaltningen konstaterar här en skillnad i kön där 100 procent av männen och 85 procent av kvinnorna upplever sig nöjda. Förvaltningen planerar att följa upp detta under 2017.

För målgruppen äldre med hemtjänst i ordinärt boende når förvaltningen ett resultat om 8,7 avseende årsmålet för personalkontinuiteten, motsvarande resultat för den kommunala hemtjänsten är 13,3. Den kommunala hemtjänsten utför cirka en tredjedel av hemtjänstinsatserna i stadsdelsnämndsområdet. Inom den kommunala hemtjänsten har man under året genomgått stora organisatoriska förändringar då flera nyckelpersoner slutat och en ny enhetschef börjat. Man har också haft stora utmaningar i arbetet med att få en budget i balans. Detta har skapat viss oro hos medarbetarna och även lett till att arbetet med att upprätta och implementera nya arbetssätt kring genomförandeplaner och delaktighet för de äldre i utformningen av insatsen har avstannat under en period. Andelen äldre med hemtjänst som upplever sig nöjda uppgår till 82 procent. Andelen äldre med hemtjänst som upplever sig trygga uppgår till 78 procent. Dessa resultat innebär att förvaltningen inte uppnår årsmålen för dessa indikatorer för stadsdelsnämndsområdet i sin helhet. När organisationen inom den kommunala hemtjänsten nu har stabiliserats ser förvaltningen positivt på möjligheten att höja känslan av trygghet, nöjdhet och förtroende för personalen hos äldre med hemtjänst under 2017.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som får en daglig utvistelse - vård och omsorgsboende 	95 %			100 %	95 %	95 %	2016
Analys: Indikatorn mäter endast verksamheter i egen regi, för Skärholmens del då endast Sätra vård- och omsorgsboende. Enheten erbjuder daglig utvistelse enligt Stockholm stads utvistelsegaranti. Indikatorn har mätts genom egen mätning på enheten vilken inte har tagit hänsyn till variabeln kön, vilket kommer att åtgärdas under år 2017.							
  Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg) 	92 %	100 %	85 %	95 %	95 %	95 %	2016
Analys: Motsvarande utfall för förvaltningens egen dagverksamhet, Sätra demensdagverksamhet, är att 91 procent är nöjda vilket får ses som ett bra resultat även om det sjunkit något. Stadsdelsförvaltningen kommer att analysera om orsaken till nedgången beror på att nuvarande arbetssätt med att synliggöra verksamheten för närstående fungerar.							
  Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	82 %			84 %	86 %	86 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Kvinnor och män är lika nöjda med sin hemtjänst. Resultatet för stadsdelsförvaltningens kommunala hemtjänst är att totalt 75 % av omsorgstagarna är nöjda med sin hemtjänst. Verksamheten har under året arbetat med att säkerställa att alla brukare har genomförandeplaner som följs av medarbetarna. Hög personalkontinuitet samt tydligare rutiner för personalen i syfte att säkra en jämn kvalitet i utförandet är ytterligare insatser som gjorts. Förhoppningen är att detta kommer få goda effekter på vår brukares upplevelse av nöjdhet avseende den kommunala hemtjänsten.							
  Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg)	87 %	92 %	84 %	91 %	92 %	85 %	2016
Analys							
Även utfallet för Sätra vård- och omsorgsboende, förvaltningens vård- och omsorgsboende i egen regi, visar en skillnad i kön där männen till 90 procent och kvinnorna till 86 procent upplever sig nöjda. De som besvarat frågan om nöjdhet är i stor utsträckning målgruppens anhöriga. För att ta fram rätt åtgärder behöver förvaltningen undersöka vidare och bevaka frågan över tid för att se om resultatet är en spegling av de anhörigas uppfattning eller av faktiska skillnader i kvaliteten i omsorgen om kvinnor och män.							
  Kontinuitet i omsorgen - hemtjänst i ordinärt boende	8,7			4,8	10	Maximalt 10 personer	2016
Analys							
För stadsdelens kommunala hemtjänst är motsvarande utfall 13,3. Ett nytt personalschema har arbetats fram under hösten 2016 som kommer att ge en högre personalkontinuitet för kvinnorna och männen i den kommunala hemtjänsten. Schemat träder i kraft i januari 2017.							
  Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	81 %	86 %	79 %	75 %	76 %	70 %	2016
  Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	84 %	84 %	84 %	85 %	86 %	85 %	2016
Analys							
Motsvarande utfall för stadsdelens kommunala hemtjänst är att 79 % upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs. Under 2016 har verksamheten infört nya rutiner och arbetssätt för att säkerställa att medarbetarna arbetar utifrån brukarens genomförandeplan. Man har även sett över medarbetare och chefers tillgänglighet för att skapa vägar för brukarna att enkelt förmedla information om förändringar i önskemål.							
  Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	78 %	82 %	76 %	82 %	84 %	84 %	2016
Analys							
Motsvarande utfall för stadsdelens kommunala hemtjänst är att totalt 71 % av omsorgstagarna upplever det mycket eller ganska tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, vilket är en sänkning från föregående år. De förändringar som genomförts i organiseringen av den kommunala hemtjänsten har gjort att arbetet med att upprätta och säkerställa nödvändiga nya rutiner och arbetssätt i en period blivit eftersatt. Detta kan i sin tur antas ha haft inverkan på arbetet med att skapa kontinuitet och jämn kvalitet i utförandet av hemtjänstinsatserna. Arbetet som pågår för att höja brukarnas grad av nöjdhet samt personalkontinuiteten förväntas ha effekt även på upplevelsen av trygghet.							
  Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	94 %	88 %	98 %	94 %	94 %	90 %	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska ta fram rutiner för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen	2016-01-01	2016-12-31	
  Äldrenämnden får i uppdrag, att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnderna, Micasa AB och servicenämnden fastlägga en strategi för trygghetslarm i särskilt boende, inklusive ansvar för upphandling av dessa larm	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls delvis

Beskrivning

De äldre har en omsorg av god kvalitet och känner sig trygga. På Sätra vård- och omsorgsboende får äldre regelbundna utevistelser samt möjlighet till dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren. Alternativa regelbundna aktiviteter erbjuds om den äldre inte vill eller kan gå ut. Verksamheterna erbjuder vällagad mat, möjligheter till social gemenskap och flera sociala träffpunkter med mångkulturellt innehåll. Anhöriga till äldre med omsorgsbehov ges stöd.

Biståndsbedömningen grundas på individens behov oavsett kön. Kontinuerliga individuppföljningar genomförs för att säkerställa korrekta beslut utifrån den äldres behov och rätt till insats. Medarbetarna inom äldreomsorgen har rätt kompetens. En hög personalkontinuitet bidrar till en trygg hemtjänst för äldre.

Förväntat resultat

86 % av omsorgstagarna är nöjda (hemtjänst i ordinärt boende)

92 % av omsorgstagarna är nöjda (vård- och omsorgsboende)

Analys

Stadsdelsförvaltningens eget vård- och omsorgsboende, Sätra vård- och omsorgsboende, har i Socialstyrelsens årliga brukarundersökning 2016 höjt resultatet från föregående år för andelen äldre som är nöjda med utbudet av aktiviteter till 71 procent. Under året har enheten haft olika aktiviteter för att främja gemenskap och utevistelse, till exempel Sätraruset, allsång, Café Torpet och utflykter till Taxinge och Ulriksdals slott. Årets sommarungdomar har varit ett uppskattat inslag i verksamheten som skapat möjlighet till gränsöverskridande möten på avdelningarna. Enheten har också anställt en ungdom att stå för musikunderhållning på lördagar. I enhetens årliga telefonundersökning så har man i telefonsamtal till de boendes anhöriga frågat om hur de upplever kvaliteten på bland annat aktivitetsutbudet. Analysen utifrån resultatet av telefonundersökningen är att fler anhöriga känner till och är nöjda med utbudet av aktiviteter. I resultatet av Socialstyrelsens brukarundersökning kan en skillnad i nöjdhet utifrån kön konstateras där kvinnorna är nöjda i större utsträckning än män. På enheten har man haft diskussioner om vad skillnaderna i kön beror på, och hur man ska utjämna dem. Analysen av detta är ännu inte färdig och kommer att fortsätta under 2017.

Stadsdelsförvaltningen når dock inte förväntat resultat om att 92 procent är nöjda av omsorgstagarna som bor på vård- och omsorgsboende inom stadsdelsområdet.

Resultatet av brukarundersökningen visar också att 97 procent av de äldre på Sätra vård- och omsorgsboende upplever att de har förtroende för personalen. Stadsdelsförvaltningen tolkar detta som resultatet av flera års medvetna satsningar på att höja medarbetarnas kompetens. På Sätra vård- och omsorgsboende finns en utbildningsplan för medarbetarna integrerad i enhetens ledningssystem. Under året har man också arbetat med att förnya sin Silviahems-certifiering. Detta har resulterat i att utbildning för samtliga medarbetare, från vaktmästare till enhetschef, i den palliativa vårdfilosofin och i demenskunskap har genomförts under året. Andra viktiga utbildningssatsningar i t ex samtalsteknik, digitala arbetsverktyg, anhörigstöd och mångfaldsarbete har ytterligare bidragit till att öka medarbetarnas kompetens i frågor de möter i sitt dagliga arbete.

Andelen nöjda omsorgstagare i den biståndsbedömda dagverksamheten uppgår till 92 procent inom stadsdelsnämndsområdet. Motsvarande utfall för stadsdelsförvaltningens dagverksamhet i egen regi, Sätra demensdagverksamhet, är 91 procent nöjda. Sätra demensdagverksamhet har under året förnyat sin Silviahems-certifiering samt i samarbete med brukarnas anhöriga arbetat fram individuellt anpassade arbetssätt och bemötandeguidor för varje brukare. Förvaltningen konstaterar att årsmålet därmed inte uppnås men att ett utfall på över 90 procent ändå är ett högt utfall.

Inom stadsdelsnämndsområdets stödverksamhet för äldre kvinnor och män har anhörigstödet förstärkts. Utöver anhörigkonsulenten finns nu också anhörigombud. Under året har man genomfört en webbutbildning för anhöriga till dementa vilken var väldigt uppskattad. På Ekens aktivitetscenter kan äldre kvinnor och män mötas för social samvaro. I verksamhetens lokaler i Bredäng har särskilda träffar med mångkulturell inriktning anordnats under året där äldre och dess anhöriga getts möjlighet att träffa andra som talar samma hemspråk. I Vårberg har anhörigkonsulenten haft ett samarbete med den lokala kvinnoöverningen för att nå ut med sin verksamhet till målgruppen äldre kvinnor med annan etnisk bakgrund än svensk.

Inom stadsdelsnämndsområdet upplever 81 procent av de äldre som bor på vård- och omsorgsboenden att måltiden är en trevlig stund på dagen. På förvaltningens eget vård- och omsorgsboende är motsvarande utfall 90 procent. Verksamheten på Sätra vård- och omsorgsboende har under hösten 2016 följts upp genom en kvalitetsobservation av Äldreförvaltningen. Om måltidssituationen konstaterades av observatören att matsalen var ljus och trevligt möblerad, miljön lugn och rofylld, bordsplaceringen genomtänkt och att eventuellt behov av hjälp med matintag utfördes på ett respektfullt sätt. Förvaltningen gör antagandet att detta är anledningen till utfallet i brukarundersökningen och drar slutsatsen att resultatet för Sätra vård- och omsorgsboende bidragit till utfallet för stadsdelsnämndsområdet som helhet. Förvaltningen konstaterar dock en skillnad i kön där männen upplever måltiderna som trevligare stunder än kvinnorna. Orsakerna till skillnaden, samt åtgärder för att utjämna den, kommer att undersökas och tas fram under 2017.

Stadsdelsförvaltningen har under året inom den kommunala hemtjänsten fokuserat på att höja personalkontinuiteten för brukarna. Resultatet på indikatorn om personalkontinuiteten i hemtjänsten uppgår för den kommunala hemtjänsten till 13,3 personer. Ett nytt personalschema har arbetats fram under hösten 2016 i syfte att öka personalkontinuiteten. Det nya schemat träder i kraft i januari 2017. Ytterligare ett led i att höja personalkontinuiteten är

att höja andelen av medarbetarnas arbetstid som förläggs till arbete hos brukarna. Förvaltningen har under året arbetat intensivt med att följa upp medarbetarnas tillgängliga-, planerade- och utförda tid för att säkerställa att så mycket av tiden som möjligt går till insatser för våra äldre. Utöver detta har arbetet varit fokuserat på att utveckla rutiner och arbetssätt kring brukarnas genomförandeplaner och brukarnas kontaktpersoners uppdrag och ansvar. Man har också anordnat utbildning för personalen i förflyttningsteknik och i socialpsykiatriska diagnoser. Förvaltningen når inte målet om att 90 procent av de äldre inom den kommunala hemtjänsten känner ett förtroende för hemtjänstpersonalens kunskaper. Utfallet visar också en skillnad fördelat på kön där männen känner större förtroende än kvinnorna. Inför år 2017 planeras utbildningssatsningar i ämnen som medarbetarna själva identifierat som viktiga för att de ska känna sig trygga i de olika frågor de ställs inför i sin yrkesroll. Detta tror förvaltningen kommer att bidra till att höja förtroendet hos omsorgstagarna för medarbetarnas kunskaper. Ett viktigt led i det arbetet är att göra en analys av skillnaden i förtroende hos män respektive kvinnor, ett arbete som ännu inte är färdigt. För gruppen omsorgstagare boende i ordinärt boende med hemtjänst inom stadsdelsnämndsområdet som helhet upplever sig 82 procent nöjda vilket inte når upp till förväntat resultat om 86 procent nöjdhet. Med det kvalitetsförbättringsarbete som pågår inom den kommunala hemtjänsten förväntas detta resultat förbättras under 2017.

Inom stadsdelsförvaltningens beställarenhet har en organisationsförändring gjorts och är biståndsbedömarna är uppdelade i en mottagningsgrupp som primärt arbetar med vårdplaneringar och en grupp som arbetar med brukare i ordinärt och särskilt boende. Gruppen har arbetat med att säkerställa att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer. Vid nyrekryteringar har utbildningskravet varit socionomexamen.

Stadsdelsförvaltningen har inte nått målet om att 55 procent av de äldre med hemtjänst anser att beslutet motsvarar behovet. Stadsdelsförvaltningen har under året tagit fram rutiner och informationsmaterial för att höja detta resultat. Informationsmaterialet innehåller information om vilket stöd den enskilde kan få och hur en ansökan handläggs. Det har även tagits fram en broschyr till de som fått avslag på sin ansökan. Informationsmaterialet kommer att börja användas 2017.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel äldre inom kommunala hemtjänsten som känner förtroende för hemtjänstpersonalens kunskaper	82 %	89 %	78 %	89 %	90 %		2016
Analys Under året har förvaltningen arbetat fram en modell för individuell uppföljning av medarbetarnas prestationer och måluppfyllelse i arbetet hos de äldre. Förhoppningen är att detta kommer ge enhetschefer ett bra underlag för planering av kompetenshöjande åtgärder.							
 ♀ Andel äldre med hemtjänst som anser att beslutet motsvarar behovet	52 %	53 %	52 %	52 %	55 %		2016
Analys Förvaltningen kommer att ta fram åtgärder för att öka andelen äldre med hemtjänst som anser att beslutet motsvarar behovet. En, nästan klar åtgärd är att ta fram tydligare informationsmaterial om innebörden av skälig levnadsnivå samt vad den enskilde kan förvänta sig av socialtjänsten. Beställarenheten kommer även att ta kontakt med de stadsdelarna som							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
redovisar liknande resultat för att utbyta erfarenheter och analysera de bakomliggande orsakerna till utfallet. I beställarenhetens egen brukarenkät ställs följande fråga: <i>känner du dig trygg genom dina beviljade insatser?</i> 85 % av de tillfrågade svarade ja på frågan.							
 Andel äldre på Sätra vård- och omsorgsboende som upplever att de har förtroende för personalen	97 %	100 %	95 %	85 %	87 %		2016
 ♀ Andel äldre på Sätra vård- och omsorgsboende som är nöjda med de aktiviteter som erbjuds	71 %	67 %	74 %	66 %	70 %		2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla äldre över 75 år med hemtjänst eller trygghetslarm erbjuds gratis broddar.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen ska utreda hemtjänstkunders önskemål om att handla på nätet.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys En första kartläggning av intresset hos kunderna att handla mat på nätet har skett under året. Arbetet med att se över möjligheterna att handla mat på nätet kommer att fortsätta under 2017.			
 Stadsdelsförvaltningen ska utveckla samarbete med pensionärsrådet vid planering och genomförande av anhörigdagen och demensdag.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsnämnden söker statliga medel för ökad bemanning inom äldreomsorgen.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Totalt fem av sex verksamhetsområdesmål bedöms uppnås. Fem av sex indikatorers mål uppnås och samtliga aktiviteter som planerats har genomförts.

Verksamhetsområdesmålet "Energianvändningen är hållbar" uppfylls delvis.

En energikartläggning som förvaltningen genomfört visar att vissa förskolor har en hög energi- och elförbrukning och där har en översyn och byten av säkringar, vitvaror och armaturer genomförts. Förvaltningen vann under året Stockholmsmästerskapen i matavfallsinsamling, en tävling som Stockholms vatten arrangerar. Skärholmen hade matavfallsinsamling på 79 procent av sina sophämtningsställen vilket är ett resultat av att förvaltningen under flera års tid arbetat aktivt och långsiktigt för att införa matavfallsinsamling i alla sina verksamheter.

Verksamhetsområdesmålet "Transporter i Stockholm är miljöanpassade" uppnås helt. Målet för indikatorn "Andel elbilar uppnås" helt.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning" uppnås helt. Målet för indikatorn "Andel utvecklingsinsatser där minst en ekosystemtjänst har

stärkts" uppnås. Utöver detta har skötseln av särskilt utpekade ytor i stadsdelsnämnden ändrats i syfte att öka den biologiska mångfalden och tillgången till naturreservat har stärkts genom förbättrad tillgänglighet.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholms kretslopp är resurseffektiva" uppnås helt. Förvaltningen har skapat goda möjligheter för invånarna att stadsodla och förvaltningen har implementerat nya arbetssätt att minska uppkomsten av avfall.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholms miljö är giftfri" uppnås helt. Förvaltningen har erhållit medel för att påskynda arbetet med att minska barns exponering samt borttagande av gifter i förskolans miljöer. Material som är nära barnen prioriteras att tas bort. Arbetet har resulterat i att andelen förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1, enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola, uppgår till 100 procent.

Målet med andelen inköpta ekologiska livsmedel i staden av totalt inköpta livsmedel uppnås. Förvaltningen bedömer att det bland annat är resultat utav det kocknätverket som startats upp i syfte att utbyta erfarenheter kring råd, riktlinjer samt utbildning.

Verksamhetsområdesmålet "Inomhusmiljön i Stockholm är sund" uppnås helt. Förvaltningen har i samarbete med SISAB åtgärdat brister i förskolelokaler som kommit fram i miljöförvaltningens inspektion.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsförvaltningen når inte målet om 1,26 GWh köpt energi. En stor andel av energiförbrukning sker i förskolelokaler som förvaltas av SISAB vilket innebär att förvaltningen har begränsad rådighet över energiförbrukningen. En analys av årets förbrukning visar dock att en liten del av ökningen kan härledas till en utökning av verksamhetslokaler. Det finns också en differens mellan 2015 och 2016 på vissa objekt som förvaltningen har rådighet över. Förbrukningen kommer att analyseras ytterligare och där det är möjligt genomföra åtgärder för att minska förbrukningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Köpt energi (GWh)	1,36 GWh				1,26 GWh	1 880 GWh	2016

Nämndmål:

Nämndens energianvändning är hållbar

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter med tillagningskök och där så är möjligt sorterar ut matavfall för biologisk behandling. Nya och ombyggda förskolor värms upp med bergvärme eller fjärrvärme. Förvaltningens bilar är miljöbilar och drivs med miljövänligt bränsle. Under 2016 genomförs tariffoptimering i syfte att välja det mest kostnadseffektiva abonnemanget i de verksamheter där tidigare undersökning har visat att det är gynnsamt.

Förvaltningens energikartläggning har visat att i jämförelse med Boverkets rekommendationer har vissa förskolor en hög energi- och elförbrukning. Översyn och eventuellt byte av säkringar, vitvaror och armaturer genomförs på de förskolor som har hög energiförbrukning.

Förväntat resultat

Köpt energi (GWh) minskar

Analys

Stadsdelsförvaltningen når inte målet om 1,26 GWh köpt energi. Den energikartläggning som gjorts har visat att i jämförelse med Boverkets rekommendationer har vissa förskolor en hög energi- och elförbrukning. En stor andel av energiförbrukningen sker i förskolelokaler som förvaltas av SISAB vilket innebär att förvaltningen har begränsad rådighet över energiförbrukningen. En analys av årets förbrukning visar dock att en liten del av ökningen kan härledas till en utökning av verksamhetslokaler. Det finns också en differens mellan 2015 och 2016 på vissa objekt som förvaltningen har rådighet över. Resultatet av förbrukningen kommer analysera ytterligare och där det är möjligt genomföra åtgärder för att minska förbrukningen. I samarbete med SISAB byts vitvaror och armaturer ut på de förskolor som har hög energiförbrukning.

För en hållbar energianvändning och ett långsiktigt miljöarbete i enlighet med Stockholms stads miljöprogram 2016-2019 krävs en delvis ny organisering och en struktur för miljöarbetet som påbörjats under hösten. För att minska energianvändningen installeras närvarovakter på alla toaletter på förvaltningen samt i besöksrum.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsförvaltningens uttalade ambition att köpa in elbilar där möjlighet finns har givit resultat de senaste åren och ligger nu en bra bit över stadens målsättning om andel elbilar.

Stadsdelsförvaltningen har ännu inte bjudits in att delta i utredning om medel för huvudstråken för cykel. Förvaltningen svarar mot aktiviteten genom att tillgänglighetsmedel

har investerats i upprustning av parkvägar och röjning för god framkomlighet gjorts löpande längs områdets cykelvägar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elbilar	46,2 %			37,5 %	14 %	14 %	VB 2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska medverka till att skapa fullvärdiga cykel- pendlingsstråk samt att med trafiknämnden utreda hur medel för investeringar och reinvesteringar av huvudstråken för cykel som ligger inom stadsdelarnas ansvar ska finansieras och byggas	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsförvaltningen har fortsatt arbetet med att främja ekosystemtjänster i planering, drift och underhåll av områdets park- och naturmark. Genom de förändringar i planering och utförande som genomförts de senaste åren har skötseln av skärholmens grönområden blivit alltmer ekologiskt inriktad. Indikationer finns på att den biologiska mångfalden ökar, dels genom boende som noterat att ett antal växtarter i reservatet breder ut sig och dels genom att skogsknipprot, en ört i familjen orkidéer, upptäckts i ängsmarker som sedan en tid sköts genom slåtter.

Nämndmål:

Ekosystemtjänster i park- och naturområden bidrar till en god livsmiljö

 Uppfylls helt

Beskrivning

Skötseln av stadens park- och naturområden är viktig både för rekreation och för biologisk mångfald. Ekosystemtjänster främjas i planeringen och förslag till beslut om skötsel- och investeringsåtgärder ska analyseras ur ett ekologiskt perspektiv.

Förväntat resultat

Miljöförvaltningen rapporterar om ökad biologisk mångfald i sin årliga uppföljning om statusen i Sätterskogens naturreservat.

Analys

Miljöförvaltningens rapport om skötseln av reservatet kommer först under första kvartalet av början av 2017. Av de utvecklingsinsatser/projekt som genomförts med investeringsmedel under året har majoriteten, ca 60 %, lett till att minst en ekosystemtjänst stärkts. Indikationer

finns också på att den biologiska mångfalden ökar, dels genom boende som noterat att ett antal växtarter i reservatet breder ut sig och dels genom att Skogsknipprot, en ört i familjen orkidéer, upptäckts i ängsmarker som sedan en tid sköts genom slåtter.

Stadsdelsförvaltningen har fortsatt arbetet med att främja ekosystemtjänster i planering, drift och underhåll av områdets park- och naturmark. Stadens nya miljöprogram tydliggör uppdraget och inriktningen. Förvaltningen ser på kort sikt utmaningar att på lokal nivå mäta resultaten av arbetet och har inledningsvis fokuserat på att ta fram arbetssätt och mätmetoder. Bland annat har ett planeringsunderlag tagits fram för hur grönkompensation, medel för att kompensera ianspråktagande av gröna ytor för bebyggelse, kan användas med biologisk mångfald och ekosystemtjänster som utgångspunkt. Underlaget har tagits fram i samverkan med miljöförvaltningen.

Genom de förändringar i planering och utförande som genomförts de senaste åren har skötseln av skärholmens grönområden blivit alltmer ekologiskt inriktad. Förvaltningen konstaterar att förutsättningarna för biologisk mångfald har stärkts. Förvaltningen ser dock att indikatorn om andel utvecklingsinsatser är för vag och att andra mätmetoder behöver utvecklas.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel utvecklingsinsatser där minst en ekosystemtjänst har stärkts	60 %				50 %		2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 För ökad biologisk mångfald och rekreation ändras skötseln av särskilt utpekade ytor i stadsdelsnämndsområdet från gräsklippning till slåtter.	2016-04-28	2017-12-31	
 Tillgången till Sätterskogens naturreservat stärks genom förbättrad tillgänglighet till och vid entréerna till reservatet	2016-04-28	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsförvaltningen vann stadens matavfallstävling då 79 % av alla sophämtningsställen har kär för matavfall. Förvaltningen har ännu inte uppnått mätbara resultat gällande resurseffektivt omhändertagande av avfall men organisering och arbete pågår för att förbättra avfallshanteringen inom de interna verksamheterna och i stadsdelsförvaltningens administrativa lokaler.

Invånarnas möjligheter att stadsodla har marknadsförts i annonser och på medborgarmöten under året. Stadsdelsförvaltningen bedömer att mer behöver göras för att sprida informationen om möjligheterna som finns att odla genom avtal med förvaltningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa goda möjligheter till stadsodling i Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska involveras i programmet för avfallshantering i stadens offentliga rum	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Avfallshanteringen inom nämndens verksamheter är miljövänlig och resurseffektiv

 Uppfylls helt

Förväntat resultat

Samtliga enheter har inlett utredning av möjligheterna till sortering av förpackningar. Samtliga enheter har tagit fram minst ett nytt arbets sätt för att minska uppkomsten av avfall.

Analys

Stadsdelsförvaltningen vann stadens matavfallstävling då 79 % av alla sophämtningsställen har kärl för matavfall. Förvaltningen har ännu inte uppnått mätbara resultat gällande resurseffektivt omhändertagande av avfall men organisering och arbete pågår för att förbättra avfallshanteringen inom de interna verksamheter och i stadsdelsförvaltningens administrativa lokaler. En kartläggning av avfallshanteringen och användningen av farligt avfall har gjorts på varje avdelning. En checklista har tagits fram över respektive avdelnings ansvarsområde och möjligheter till ändrade rutiner. Möjligheterna till sopsortering finns till stor del på plats redan men utnyttjas inte fullt ut. En kommunikationsinsats för att öka återvinningen har därför påbörjats.

Intresset för stadsodling har varit lägre än förväntat och stadsdelsförvaltningen har planerat blommor i ett antal lådor för att förstärka omfattningen och effekten av de två stadsodlingar som ändå startat i Vårberg. Invånarnas möjlighet att stadsodla har marknadsförts i annonser och på medborgarmöten under året. Bedömningen är att mer behöver göras för att sprida informationen om möjligheterna som finns att odla genom avtal med förvaltningen.

Trafikkontoret ansvarar för programmet för avfallshantering i stadens offentliga rum. En sorteringsanläggning placerades ut på Sättrastrandsbadet innan sommaren, men den blev förstörd genom skadegörelse. Trafikkontoret avvaktar med att placera ut nya anläggningar tills mer lämpliga platser har utsetts.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Möjligheterna till sortering av förpackningar (plast, kartong/well, färgat glas, ofärgat glas, metall) samt tidningar utreds på alla enheter	2016-04-28	2016-12-31	
 Nya arbets sätt för att minska uppkomsten av avfall, t.ex. att undvika onödiga förpackningar och emballage, undvika engångsmaterial samt minska matsvinn genom planerade måltidsinköp utreds på alla enheter	2016-04-28	2016-12-31	
 Nämndens enheter ska ta fram rutiner för att ha kontroll på vilket farligt avfall som uppstår inom den egna verksamheten och förvissa sig om att egen hantering, borttransport och omhändertagande sker på ett korrekt sätt.	2016-04-28	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5 Stockholms miljö är giffri

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsförvaltningens alla förskolor och öppna förskolor uppnår nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Kockarnas nätverk inom förskolan fortsätter och de tar lärdom av varandra för att öka andelen ekologiska livsmedel. Andelen inköpta ekologiska livsmedel inom förvaltningen uppgår till 36,23 %.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %				76,92 %	50 %	2016
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB)	25 %				20 %	40 %	2016
<p>Analys</p> <p>Förvaltningen har under året undersökt vilka förutsättningar och åtgärder som krävs för att systematisera kontrollen av byggmaterial som används vid underhåll och investering i områdets parker och grönområden. Byggvarubedömningen (BVB) är en icke vinstdrivande förening av fastighetsägare och byggherrar i Sverige, däribland SISAB, som har gått samman för att ta fram en standard för miljöbedömning av byggprodukter.</p> <p>Det webbaserade verktyget innehåller miljöbedömningar av både kemiska och andra bygg- och förvaltningsprodukter. Bedömningarna görs av miljöspecialister. Databasen byggs ständigt på med nya produkter genom att leverantörer och användare skickar in underlag för bedömningar av nya produkter.</p> <p>För att få tillgång till systemet betalar man som projektägare/beställare en årlig avgift och startar därefter en projektplats i BVB. Systemet är ännu inte helt implementerat i staden och det krävs anpassningar av verksamheten och att gränser för mätmetoden tydliggörs för att förvaltningen ska kunna rapportera andel bygg- och anläggningsentreprenader. Förvaltningen kommer under 2017 att anslutas till systemet och räknar med att börja rapportera under 2017.</p>							
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden av totalt inköpta måltider och livsmedel.	36,23				33,33 %	35 %	2016

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är giffria

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barn och omsorgstagare, i de verksamheter stadsdelsnämnden ansvarar för, serveras en ökad andel ekologisk mat. Inom förskolan serveras vegetarisk mat en dag i veckan och samtliga kockar genomgår utbildning inom vegetarisk matlagning och köttkonsumtionen minskar.

Kockarna ingår i ett gemensamt nätverk vilket ger inspiration och erfarenhetsutbyte.

Barn utsätts inte för farliga kemikalier i förskolan. Förskolorna rensar bland leksaker, ser över städrutiner och väljer kemikaliesmarta förbrukningsartiklar med stöd av Kemikaliecentrums vägledning och checklista. Chefer och personal utbildas inom området.

Förväntat resultat

76,92 % av förskolorna har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola

33,33 % av stadens totalt inköpta måltider och livsmedel är ekologiska

Analys

Andelen ekologiska livsmedel uppgår till 36,23 % inom stadsdelsförvaltningen, inom enbart förskolorna är motsvarande siffra 52 %. Förvaltningens antagande är att förskolans gemensamma kocknätverk har haft en positiv effekt på andelen ekologiska livsmedel i förskolan.

Förskolorna och de öppna förskolorna använder Kemikaliecentrums vägledning och samtliga har uppnått nivå 1. Arbetet har varit möjligt att prioritera då förvaltningen mottog medel för att påskynda arbetet. En ytterligare bidragande faktor är att samtliga ledningsteam i förskolan har deltagit i Kemikaliecentrums utbildning kring kemikaliesmart förskola och därmed fått mer kunskap inom området.

Klimatsmarta Stockholmare har besökt fem av stadsdelsförvaltningens förskolor och inspirerat och lagat klimatsmart mat med barn, föräldrar och personal.

Dumpningen av miljöfarligt avfall fortsätter öka, liksom det gjort de senaste åren. Det miljöfarliga avfall som dumpats i stadsdelsnämndsområdets park- och grönområden har tagits omhand av förvaltningen på ett miljömässigt korrekt sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Aktiviteter och åtgärder i enlighet med miljöhandlingsplanen ska implementeras i samtliga verksamheter.	2016-01-01	2016-12-31	
 Det detaljerade skötselprogrammet för Sätterskogens naturreservat ska innehålla särskilda skötselplaner för Sättersån och Skärholmsbäcken.	2016-04-21	2016-12-31	
 Förskolorna och de öppna förskolorna ska påbörja arbetet med att minska skadliga kemikalier i barnens miljö, en kartläggning av nuläget ska göras.	2015-01-01	2016-12-31	
 Förvaltningen ansluter sig till kemikalierregistreringssystemet när det finns tillgängligt, för att underlätta arbetet med att minska användningen av märkningspliktiga kemiska produkter/utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen	2016-04-28	2016-12-31	
 Förvaltningen tar fram rutiner för att vid upphandling av varor inom stadsdelsförvaltningens verksamheter begära in information om innehåll av ämnen på EU:s kandidatförteckning och sammanställa denna till kemikaliecentrum.	2016-04-28	2016-12-31	
Analys: Förvaltningen har påbörjat ett utredningsarbete för att ta fram rutiner.			
 Stadsdelsförvaltningen inventerar behovet av att söka medel från klimatmiljarden för förskolornas inne- och utemiljöer. Vid behov söks medel i tertialrapport 1.	2016-01-01	2016-07-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Analys: Förvaltningen avslutar aktiviteten då planerade åtgärder i form av utbyte av vitvaror genomförs genom SISAB.			
✓	Strandlinjen längs stadsdelsnämndsområdet hålls fri från skräp och miljöfarliga ämnen genom särskild städinsats längs hela sträckan tidig sommar samt höst	2016-04-21	2016-12-31	
▶	Vid om- eller utbyggnad av förskolor ställer stadsdelsförvaltningen krav på att fastighetsägare prioriterar att ta bort byggmaterial som innehåller skadliga kemikalier	2016-04-28	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

● Uppfylls helt

Analys

I samarbetet med SISAB åtgärdas brister i förskolelokaler som har kommit fram i miljöförvaltningens inspektion. Andra brister i inomhusmiljön utreds eller har åtgärdats genom flytt.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i förvaltningens verksamhetslokaler är sund.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen bevakar i samarbete med fastighetsbolagen, att riskfaktorer i verksamhetslokalernas inomhusmiljö undanröjs. När åtgärder vidtas för att förbättra inomhusmiljön bevakas att tekniska lösningar som bidrar både till en bättre inomhusmiljö och lägre eller lika energianvändning eftersträvas. Inredning och belysning anpassas för att erbjuda en väl fungerande och trygg arbetsmiljö.

Förväntat resultat

Verksamhetens lokaler uppfyller stadens krav på sund inomhusmiljö.

Analys

Miljöförvaltningen har genomfört inspektioner på samtliga förskolor där flera har fått anmärkningar på buller och ventilation. Åtgärderna som ska göras har beställts av bland annat SISAB som förvaltar majoriteten av förskolorna. Övriga brister som uppmärksammats i inspektionerna åtgärdas inom förskolornas egenkontroll.

Stadsdelsförvaltningen tar kontinuerligt hänsyn till genomförda inspektioner och medarbetarnas synpunkter för att förbättra inomhusmiljön både i verksamhets- och administrativa lokaler. I medborgarkontorets administrativa lokaler finns brister i ventilationen. Åtgärd för att säkerställa god ventilation utreds.

Verksamheten hemtjänsten har under året flyttat in i nya lokaler som en direkt konsekvens av att de gamla lokalerna inte uppfyllde god kvalitet.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Båda verksamhetsområdesmålen och nämndmålen bedöms uppfyllas helt och samtliga indikatorers årsmål uppnås. Även årets planerade aktiviteter har genomförts.

Verksamhetsområdesmålet "Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva" uppfylls helt. Andelen personer som har ekonomiskt bistånd har minskat jämfört med förra året och årsmålet har uppnåtts. Förvaltningen bedömer att det är resultat av det förändringsarbetet som bedrivits. I arbetet ingår att varje person som uppstår ekonomiskt bistånd ska erbjudas relevanta insatser för att så fort som möjligt kunna komma ut i självförsörjning. Utifrån personens egna förutsättningar har krav på motprestationer ställts. Om personen i fråga har varit borta från arbetsmarknaden en längre tid har insatser som stärker personens anställningsbarhet och återinträde på arbetsmarknaden erbjudits. Förvaltningen avser arbeta vidare med dessa arbetssätt då resultaten varit positiva.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm stads ekonomi är långsiktigt hållbar" uppfylls helt. Förvaltningen redovisar en budget i balans. Årets resultat uppgår till ett överskott om 14,0 mnkr som beror uteslutande på att statsbidragsintäkter för 2015 ska bokföras under 2016 och är således en redovisningsteknisk justering. För ordinarie verksamhet redovisas ett resultat om 0,0 mnkr.

Investeringsbudgeten redovisar ett överskott om 1,4 mnkr vilket är oförbrukade medel inom parkinvesteringar. För dessa medel begär nämnden ombudgetering till 2017. Utförligare redovisning finns under rubriken investeringar.

Prognossäkerheten har i tertialrapporterna varit god och målet för indikatorn om prognossäkerhet uppnås.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsförvaltningen har under det senaste året genom effektivt förändringsarbete lyckats minska behovet av försörjningsstöd och fått fler kvinnor och män ut i egen försörjning och sysselsättning. Andelen personer med ekonomiskt bistånd var 3,54 % av befolkningen inom stadsdelsnämndsområdet. I förändringsarbetet ingår att varje person som uppstår ekonomiskt bistånd ska erbjudas relevanta insatser för att så fort som möjligt kunna komma ut i självförsörjning. Utifrån personens egna förutsättningar har krav på motprestationer ställts.

Något fler kvinnor än män har ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Generellt är det en något större andel män som har arbetslöshet som huvudsakligt försörjningshinder i jämförelse med kvinnor. Kvinnorna har sjukdom som huvudsakligt försörjningshinder.

Under hösten påbörjades ett arbete med att identifiera och synliggöra aktuella kvinnor för att kunna erbjuda dem rätt stöd och insatser för att närma sig en egen självförsörjning. Stadsdelsförvaltningens kartläggning har visat att fler kvinnor i Vårberg har en låg utbildningsnivå och låg årsinkomst än snittet i staden. Även fler unga vuxna i hela

stadsdelsnämndsområdet står utan egen försörjning i jämförelse med snittet i hela staden. Stadsdelsförvaltningen har därför valt att under år 2017 arbeta med dessa två grupper inom det lokala utvecklingsprogrammet (LUP:en).

Stadsdelsförvaltningen har uppnått målen när det gäller antal aspiranter, kommunala visstidsanställningar och praktiktillfällen. Anledningen till detta är stadsdelsförvaltningens goda samarbete med Jobbtorg Stockholm och Arbetsförmedlingen. Arbetssättet har gett goda förutsättningar till praktik och visstidsanställningar samt bidragit till att få fler kvinnor och män ut i arbete och den egna försörjningen.

Under året fick 740 ungdomar sommarjobb.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	3,54 %	3,14 %	3,96 %	3,83 %	3,9 %	1,9 %	VB 2016
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	2,33 %	1,98 %	2,69 %	2,55 %	2,5 %	1,2 %	VB 2016
  Antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar	19 st	11 st	8 st		18 st	750	VB 2016
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	43 st			41 st	30 st	500 st	VB 2016
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	1 044				740 st	10 000 st	2016
  Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	20				20 st	800 st	VB 2016
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	740 st	382 st	358 st	739 st	740 st	8000 st	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med Stockholm Business Region, inom ramen för samarbetet med Start-up Stockholm, samt stadsdelsnämnderna utveckla möjligheten för unga stockholmare att driva sommarlovsföretag inom ramen för feriejobb.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys			
Stadsdelsförvaltningen har inte haft något samarbete med arbetsmarknadsnämnden kring att driva sommarlovsföretag.			
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadens nämnder och bolag utveckla ett utbud av platser för kommunala visstidsanställningar som motsvarar behoven hos aspiranterna. Stadens nämnder och bolag ska medverka i arbetet med att bereda platser för visstidsanställda.	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 	Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utveckla metoder och insatser för att stödja Jobbtorgsaspiranter med psykosocial problematik. Under året skall ett centrum för särskilt stöd inrättas.	2016-01-01	2016-12-31	
 	Arbetsmarknadsnämnden ska utöka den uppsökande verksamheten riktad till arbetslösa unga upp till 29 år i samråd med stadsdelsnämnderna samt övriga berörda nämnder, bolag och externa aktörer. En utredning och ett handlingsprogram för att bryta ungas utanförskap i Stockholm ska tas fram i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden och övriga berörda nämnder	2016-01-01	2016-12-31	
 	Äldrenämnden ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra det möjligt för elever på omsorgsprogrammet och omsorgscollege att få feriejobb i stadens äldreomsorg.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Invånarna i Skärholmen försörjer sig själva. Unga vuxna finner sin plats i samhället genom studier och arbete och nyanlända ges möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Ungdomarna erbjuds sommarjobb för att få referenser och arbetslivserfarenhet. Samarbetet med 127-festivalen fortgår. Fler tidsbegränsade anställningar skapas, bland annat inom parkverksamheten i egen regi.

För de kvinnor och män som står långt ifrån arbetsmarknaden stärks ställningen till arbete genom arbetsmarknadsåtgärder. Kvinnors möjligheter till egenförsörjning uppmärksammas särskilt. Invånare har kunskap om samhällets funktioner.

Förväntat resultat

Högst 3,9 % av stadsdelens befolkning har ekonomiskt bistånd

Högst 2,5 % av hushållen i stadsdelen har långvarigt ekonomiskt bistånd

Analys

Stadsdelsförvaltningen har under det senaste året genom effektivt förändringsarbete lyckats minska behovet av försörjningsstöd och fått fler kvinnor och män ut i egen försörjning och sysselsättning. Andelen personer med ekonomiskt bistånd var 3,54 % av befolkningen inom stadsdelsnämndsområdet. I förändringsarbetet ingår att varje person som uppstår ekonomiskt bistånd ska erbjudas relevanta insatser för att så fort som möjligt kunna vara självförsörjande. Utifrån personens egna förutsättningar har krav på motprestationer ställts. Om personen i fråga har varit borta från arbetsmarknaden en längre tid har insatser som stärker personens anställningsbarhet och återinträde på arbetsmarknaden erbjudits.

Något fler kvinnor än män har ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Generellt är det en något större andel män som har arbetslöshet som huvudsakligt försörjningshinder i jämförelse med kvinnor. Kvinnorna har sjukdom som huvudsakligt försörjningshinder.

Under hösten påbörjades ett arbete med att identifiera och synliggöra aktuella kvinnor för att

kunna erbjuda dem rätt stöd och insatser för att närma sig självförsörjningen. Arbetet med att utveckla arbetsträning för kvinnor på Sättagård pågår och kommer att fortsätta under år 2017. Stadsdelsförvaltningens kartläggning har vidare visat att fler kvinnor i Vårberg har en låg utbildningsnivå och låg årsinkomst än snittet i staden. Även fler unga vuxna i hela stadsdelsnämndsområdet står utan egen försörjning i jämförelse med snittet i hela staden. Stadsdelsförvaltningen har därför valt att under år 2017 arbeta med dessa två grupper inom det lokala utvecklingsprogrammet (LUP:en).

Långtidsberoende på ekonomiskt bistånd har erbjudits information om hur det svenska samhället fungerar för att öka sina möjligheter att bli självförsörjande. Informationsträffar erbjuds regelbundet två dagar i veckan både i grupp och enskilt. Information gavs inom följande områden: att försörja sig och integreras i Sverige, individens rättigheter och skyldigheter, demokrati, hälso- och sjukvård, studier och utbildning samt bostäder och boende. 138 klienter har fått information om samhället. Kunskapen om samhällets funktioner har uppskattats av de flesta deltagarna.

Stadsdelsförvaltningen har uppnått målen när det gäller antal aspiranter, kommunala visstidsanställningar och praktiktillfällen. Anledningen till det är det goda samarbetet med Jobbtorg Stockholm och Arbetsförmedlingen. Träffar sker regelbundet där en genomgång av alla remisser (Stockholmsjobb, OSA-anställningar, jobbcoachning och arbetsträning) görs. Arbetsstättet har gett goda förutsättningar till praktik och visstidsanställningar samt bidragit till att få fler kvinnor och män ut i arbete och den egna försörjningen.

Det uppsökande arbetet gällande unga vuxna mellan 18-24 år har fortsatt under året och fungerat mycket bra. Stadsdelsförvaltningen har ett gott samarbete med polisen som lämnar över de unga vuxna som vistas i en riskmiljö. Stadsdelsförvaltningen har en samverkan med jobbtorg som har insatser för denna målgrupp och ett uppsökande ansvar. Vuxenenheten har avdelat tre medarbetare att arbeta med målgruppen.

Fältverksamheten har under året utökats med en tjänst som har haft i uppdrag att tillsammans med Mitt 127 samordna 127-festivalen. 127-festivalen pågick under sex veckor. Besökarna erbjöds en mängd olika aktiviteter som spontanidrott, kampsport, dans, pyssel och teaterföreställningar kostnadsfritt. Dessa aktiviteter testades 24 500 gånger av de barn som besökte festivalen. På festivalen erbjöds idrottsaktiviteter i lika stor utsträckning som kulturaktiviteter. Cirka 60 % av familjer med barn mellan 5-15 år som är aktuella på enheten för ekonomiskt bistånd uppgav att de har besökt festivalen. Genom en enkät fick besökarna ange om de kände sig trygga på festivalen och 97,4 % uppgav att de kände sig trygga på festivalområdet. Av de som svarade var 52 % tjejer och 48 % killar. Stadsdelsförvaltningen kommer även fortsättningsvis att finansiera de feriearbetande ungdomarna som arbetar på festivalen.

Under året fick 740 ungdomar sommarjobb varav 382 av dessa var pojkar och 358 flickor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen ska utreda på vilket sätt samarbetet med 127 festivalen ska fortgå under 2016 och kommande år	2016-01-01	2016-07-31	
Analys Under år 2017 kommer fältassistenten att fortsätta arbeta med uppdraget att arrangera 127-festivalen. I uppdraget ingår att samarbeta med andra förvaltningar, såsom Kultur- och Idrottsförvaltningen samt söka olika sponsorer. Ett avtal om idéburet offentligt partnerskap, IOP har tagits fram mellan förvaltningen och KFUM JKS Stockholm.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

I bokslutet redovisar stadsdelsförvaltningen ett överskott om 14,0 mnkr efter resultatöverföring. Hela överskottet beror på att statsbidragsintäkter för 2015 ska bokföras under 2016 och är således en redovisningsteknisk justering. För ordinarie verksamhet redovisas ett resultat om 0,0 mnkr.

De största avvikelserna finns inom äldreomsorg samt inom individ och familjeomsorgen. Dessa områden redovisar underskott på 3,9 mnkr respektive 2,6 mnkr. Inom äldreomsorgen har åtgärder vidtagits för att bromsa kostnadsutvecklingen samt skapa förutsättningar en långsiktigt hållbar ekonomi vilket har bidragit till att minska underskottet successivt under året.

Inom individ och familjeomsorgen har den ökade ärendemängden, personalomsättningen och svårigheter med att rekrytera erfarna socialsekreterare resulterat i att förvaltningen under året behövt anlita utredningskonsulter vilket belastat budgeten. Socialtjänsten har tillsatt resurser för att ge nyanställda bra introduktion, mentorskap och tätare ledarskap. I takt med att de nyanställda har blivit mer erfarna har konsulterna avvecklats och från 2017 finns inga konsulter kvar i verksamheten.

Avvikelsen mellan den förvaltningsövergripande prognosen i tertialrapport 2 och redovisat resultat i bokslutet visade att stadsdelsförvaltningen haft en god prognossäkerhet under året. Målet för indikatorn uppfylls helt. Förvaltningen har under året arbetat med täta uppföljningar vilket bedöms ha bidragit till en ekonomi i balans samt god prognossäkerhet.

Investeringsbudgeten redovisar ett överskott om 1,4 mnkr vilket är oförbrukade medel inom parkinvesteringar. För dessa medel begär nämnden ombudgetering till 2017. Utförligare redovisning finns under rubriken investeringar.

Utförlig beskrivning och analys av ekonomiskt utfall finns under rubriken Uppföljning av driftbudget.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	98,78 %			99,39 %	100 %	100 %	VB 2016
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	98,8 %			99,2 %	100 %	100 %	VB 2016
  Nämndens prognossäkerhet T2	1 %			0 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2016

Nämndmål:

Budgeten är i balans

● Uppfylls helt

Beskrivning

Alla enheter har en ekonomi som är långsiktigt hållbar och följer sin budget. Vid prognostiserade, negativa avvikelser vidtas åtgärder skyndsamt. Verksamheten anpassas till brukarnas behov och efterfrågan utifrån gällande lagstiftning och stadens riktlinjer. Prognossäkerheten i nämndens verksamheter är god.

Förväntat resultat

Nämndens budgetföljsamhet uppgår till 100 % efter resultatöverföringar
Nämndens prognossäkerhet avviker med max +/- 1 % mellan tertialrapport 2 och bokslut

Analys

I bokslutet redovisar stadsdelsförvaltningen ett överskott om 14,0 mnkr efter resultatöverföring. Hela överskottet beror på statsbidragsintäkter för 2015. För ordinarie verksamhet redovisas ett resultat om 0,0 mnkr.

De största avvikelserna finns inom äldreomsorg samt inom individ och familjeomsorgen. Utförlig beskrivning och analys av ekonomiskt utfall för olika verksamhetsområdena finns under rubriken "Uppföljning av driftbudget samt investeringar".

Alla enheter följer upp sin budget med budgetcontrollers månadsvis. Vid prognostiserade negativa avvikelser vidtagits åtgärder omedelbart. Exempel på dessa åtgärder är översyn av placeringskostnader för ensamkommande med mål att anpassa kostnader för Migrationsverkets ersättningar och förstärka, stabilisera arbetsgrupper inom socialtjänsten för att kunna avsluta kostsamma konsulter.

Avvikelsen mellan prognosen i tertialrapport 2 och redovisat resultat i bokslutet visade att stadsdelsförvaltningen har en god prognossäkerhet under året.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Totalt fem av åtta underliggande verksamhetsområdesmål bedöms uppfyllas helt och tre uppfylls delvis. Åtta av nio nämndmål uppnås. Av totalt 33 indikatorer uppnås 29 helt eller delvis och samtliga planerade aktiviteter har genomförts.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika" uppfylls. Förvaltningen har i verksamheter där det är möjligt tagit fram konsuppledd statistik som analyserats i syfte att uppmärksamma eventuella skillnader ur ett jämställdhetsperspektiv. Analysen har sedan legat till grund för verksamhetsplaneringen 2017.

Inom förskolan där skillnader i resultat på brukarundersökningarna har noterats bland vårdnadshavare till flickor och pojkar har handlingsplaner formulerats och likabehandlingsplanerna har uppdaterats.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor" uppfylls delvis. Bedömningen grundar sig främst på att målet om sjukfrånvaron inte uppnåtts. Förvaltningen noterar ett trendbrott då sjukfrånvaron som mäts månadsvis har minskat vilket tyder på att förvaltningens arbete gett resultat. Utöver detta har förvaltningen arbetat med systematiskt arbetsmiljöarbete och kompetensförsörjning. Insatser för att förbättra socialekreterare och biståndsbedömares arbetssituation har genomförts. Hälsofrämjande insatser har genomförts. Förvaltningen har haft fyra enheter som tävlat i kvalitetsutmärkelsen och enhetschefer inom socialtjänsten har ingått som piloter i stadens ledarutvecklingsprogram.

Förvaltningen uppfyller verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering. Indikatorernas årsmål för andelen brukare som inte känner sig diskriminerade inom dagverksamhet för äldre, socialpsykiatri och förskolan uppnås. Satsningar på att höja kompetensen hos medarbetarna har genomförts i syfte att medborgarna ska få sina rättigheter tillgodosedda på ett likvärdigt och icke diskriminerande sätt.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention" uppfylls delvis. Förvaltningen har genomfört planerade aktiviteter och målet för indikatorn "andel barn som känner sig delaktiga i sitt beslut fattat av barngruppen" har uppnåtts.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld" uppfylls helt. Samtliga personer som haft kontakt med relationsvåldsteamet upplever att våldet har upphört eller minskat. Förvaltningen har spridit information både internt och externt vilket har resulterat i att många fler medborgare ringt och rådfrågat kring våld. Resultatet understryker behovet av god informationsspridning samt visar att förvaltningens informationsarbete haft ett stort genomslag för de våldsutsatta och därmed fortsätter arbetet under 2017. Förvaltningens relationsvåldsteam belönades med kvinnofridspriset för särskilt goda insatser mot våld i nära relationer.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en tillgänglig stad för alla" uppnås delvis. Till grund för bedömningen ligger resultaten för brukarundersökningen där flertalet av målen satta av kommunfullmäktige uppnås delvis. Förvaltningens verksamheter i egen regi når dock, i de allra flesta fallen, årsmålet med mycket god marginal. Resultaten har dessutom förbättrats mot föregående år. Förvaltningen bedömer att arbetet har gett resultat och kommer fortsätta med beprövade arbetsätt.

Verksamhetsområdesmålet "Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande" uppnås. Två utav fyra årsmål för indikatorerna uppnås och samtliga planerade aktiviteter har genomförts. Förvaltningen har, i samarbete med andra förvaltningar, bolag och samarbetspartners, tagit fram ett lokalt utvecklingsprogram. Vidare har förvaltningen kontinuerligt på olika sätt arbetat för att informera invånarna om hur de kan vara med för att påverka förvaltningens verksamheter.

Verksamhetsområdesmålet "Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning" uppfylls helt. Målet för indikatorn "Andel elektroniska inköp" uppnås. Då kompetens är avgörande för att medarbetare ska genomföra sina inköp via inköpssystemet enligt ramavtal har utbildningar genomförts.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Könsuppdelad statistik har tagits fram inom de områden där det är möjligt. Resultatet har analyserats och konkreta aktiviteter för respektive målgrupp har tagits fram och arbetats in i verksamhetsplanen 2017.

Inom ramen för stadsdelsförvaltningens jämställdhets- och jämlikhetsarbete har utbildningar och inspirationsföreläsningar för medarbetare genomförts.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsnämnderna ska mäta och analysera den statistik som relaterar till individer uppdelad efter kön	2016-01-01	2016-12-31	
	Stadsdelsnämnderna verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning utifrån kön	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är jämställdhetsintegrerade

 Uppfylls helt

Beskrivning

Invånare i Skärholmens stadsdelsnämndsområde behandlas lika och ges samma förutsättningar oavsett kön. Samtliga verksamheter tar fram könsuppdelad statistik i syfte att analysera hur makt och resurser kommer kvinnor och män/flickor och pojkar till del. Det könsuppdelade statistikunderlaget analyseras och används som grund för kommande verksamhetsstyrning. Medarbetare och nyckelpersoner, inom utvalda verksamheter, får ökad kunskap inom jämställdhetsintegrering. Arbetet med implementering av jämställdhetsintegrering utvecklas både på förvaltningsövergripande nivå och på utvalda enheter.

Förväntat resultat

Förvaltningens enheter har könsuppdelad statistik

Förvaltningens enheter analyserar könsuppdelad statistik i syfte att uppmärksamma eventuella skillnader ur ett jämställdhetsperspektiv inför 2017 års verksamhetsplan

Analys

Stadsdelsförvaltningen har arbetat för att jämställdhetsintegrera verksamheterna. Fokus har varit att öka kunskaperna om jämställdhetsintegrering samt att ta fram könsuppdelad statistik och påbörja arbetet med att analysera statistiken ur ett jämställdhetsperspektiv.

Stadsdelsförvaltningens enheter har könsuppdelad statistik. Brukarenkätens resultat inom de olika verksamhetsområdena är könsuppdelade där flickor, pojkar, män och kvinnors resultat synliggjorts.

Chefer samt medarbetare inom utvalda verksamheter har under året genomgått utbildningar i jämställdhetsintegrering och tagit del av inspirationsföreläsningar inom jämställdhetsområdet. Nya chefer och nyckelpersoner har vidare genomgått utbildning i resultatbaserad styrning där deltagarna fått kunskaper i hur resultat analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv.

LSS-verksamheten och socialpsykiatri anordnade en utbildningsdag för att öka medvetenheten kring jämställdhetsintegrering och resursfördelning i verksamheten. En enhet inom LSS-verksamheten har införlivat jämställdhetsperspektivet vid månadssamtal där de sammanställer och mäter boendes upplevelser utifrån kön. Resultaten diskuteras på personalmöten och stödinsatser korrigeras utifrån brukarnas upplevelser.

Inom socialtjänstens socialpsykiatri har enheten under en vecka kartlagt samtliga ärenden för att ta reda på huruvida beviljade hemtjänstinsatser skiljer sig mellan könen. Det konstaterades att kvinnor fått fler hemtjänststimmar än män. Förklaring kan vara att kvinnorna i större utsträckning än männen har psykiatrisk problematik. Även boendeform kan påverka. Enheten kommer att analysera resultatet ytterligare under 2017.

Inom förskolan har resultat av brukarundersökning analyserats. En sammanställning av samtliga förskolors resultat visar att inom de flesta frågorna är resultatet lika för vårdnadshavare till pojkar respektive flickor. En viss skillnad kan dock utläsas i de frågorna som berör förskolans samverkan med hemmet där vårdnadshavare till pojkar är mer nöjda. Resultatet av brukarundersökningen har återkopplats till vårdnadshavare på föräldramöten och diskuterats inom arbetslagen. På de förskolor som ser skillnaderna har handlingsplaner formulerats och likabehandlingsplanerna har uppdaterats.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Målet om sänkt sjukfrånvaro har inte uppnåtts trots att stadsdelsförvaltningen har haft stort fokus på hälsofrämjande insatser. Ett litet trendbrott har kunnat skönjas genom att sjukfrånvaron minskat med 0,1 procentenheter vid den senaste mätningen. Det hälsofrämjande arbetet under året har bland annat omfattat nya chefsverktyg för att följa upp hälsostatus bland medarbetarna, strukturerade Hälso-APT som lett fram till hälsoplaner, utbildning av förvaltningens chefer, biträdande chefer och skyddsombud i den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö. I syfte att få ett underlag för fortsatta åtgärder gjordes under hösten en fördjupad analys av och en särskild rapport om sjukfrånvaron inom förvaltningen.

Stadsdelsförvaltningens personalomsättning har minskat under året. Förhoppningsvis har det påbörjade arbetet med att implementera den stadsövergripande handlingsplanen som syftar till att förbättra socialsekreterare och biståndsbedömares arbetssituation i kombination med förvaltningens övriga arbetsmiljöarbete bidragit till denna minskning. I arbetet har inrymts inrättande av fler biträdande chefer, mentorer, metodutvecklare och socialsekreterare samt att ge socialsekreterarna ett utökat administrativt stöd.

Som ett led i arbetet med att utveckla den kompetensbaserade rekryteringsprocessen har nya kompetensprofiler tagits fram för bland annat förskollärare. De nya kompetensprofilerna kommer även att användas som underlag i arbetet med att utveckla verksamhetsbaserade lönekriterier samt i planerat ledarasplicantprogram.

Särskild redovisning: Systematisk arbetsmiljöarbete och god arbetsmiljö

Förvaltningsnivå:

- **Chefsutbildning.** Ett chefsforum med fokus på hälsa inklusive genomgång av nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö.
- **Arbetsmiljöutbildning** för chefer och skyddsombud genomförs cirka en gång per år. Nästa planeras till februari 2017.
- **Utbildning i den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö** för biträdande chefer och skyddsombud. Tre kurstillfällen genomförda.
- **Hälsa på APT.** Genomgång av framtaget hälsomaterial har gjorts vid 19 enheter. Varje arbetsplats tagit fram hälsoplaner. Ytterligare inplanerade 2017.
- **Mall för hälsosamtal** tagits fram i samarbete med Previa. Enligt förvaltningens rutin ska chef ha hälsosamtal efter fyra sjukfrånvarotillfällen eller efter två veckors sjukskrivning
- **Inventering av hälsofaktorer-** enkelt frågeformulär framtaget i syfte att skatta hälsoläget för enskild och/ eller för hela enheten. Samtliga medarbetare som deltagit vid Hälsa på APT gjort skattningar. Försök på gruppnivå planeras under 2017.
- Genomgångar utifrån framtaget material har gjorts på 13 enheter. Syftet är att utveckla **Samverkan och dialog vid APT** som ett sätt att förbättra arbetsklimatet och därmed öka förutsättningar för att medarbetare inte ska bli sjuka på grund av brister i den social och organisatoriska arbetsmiljön. Ytterligare genomgångar är inplanerade 2017.
- Vid **HR:s tertialvisa uppföljningar med enhetscheferna** finns i rutinen att gå igenom genomförda och planerade arbetsmiljöförbättrande och hälsofrämjande åtgärder på enheten.

Exempel på enhetsnivå

- Mindfulnesskurser (Enheten för ekonomisk bistånd)
- Hälsocoach/Handledare deltagit vid APT (Bysätra LSS)
- ”Måbra-projekt” som innehållit bl a vattengympa, dans m m. (Tempelriddaren/Ekholmens gruppbosträder)
- Previa haft hälsosamtal och hälsomål tagits fram (Djursätra/Bogsätra)
- Schemalagda promenader (Förskolan enhet tre)
- Omorgansering med tillsättning av mentorer och fler biträdande chefer (Barn och ungdom)

HR-funktionen har träffat samtliga enhetschefer 1-3 gånger under året för genomgång av:

- Enhetens aktuella sjukfrånvarostatistik.
- Lämpliga åtgärder för medarbetare som varit frånvarande mera än fyra tillfällen senaste halvåret, eller som varit frånvarande på grund av sjukdom mera än 14 dagar.
- Genomgång av orsaker till och lämpliga åtgärder för medarbetare som är

långtidssjukskrivna.

- Genomförda och planerade arbetsmiljöförbättrande och hälsofrämjande åtgärder på enheten.

Särskild redovisning: Kompetensförsörjning

Förvaltningens personalomsättning har minskat under hösten och utfallet för 2016 är lägre jämfört med 2015. Förhoppningsvis har implementeringen av den stadsövergripande handlingsplanen som syftar till att förbättra socialsekreterare och biståndsbedömares arbetsituation i kombination med förvaltningens övriga arbetsmiljöarbete bidragit till denna minskning. En förhoppning är också att dessa insatser även under 2017 ska bidra till att personalomsättningen planar ut ytterligare. Sammanfattningsvis har förvaltningens åtgärder för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare bestått i att inrätta fler biträdande chefer, mentorer, metodutvecklare, socialsekreterare samt att ge socialsekreterarna ett utökat administrativt stöd. Socialsekreterare och biståndsbedömares arbetsbelastning kommer har följts upp genom uppföljning av antal ärenden varje enhet har samt att medarbetare får skatta om de upplever en bra arbetsituation, känner att de kan göra ett gott arbete och kan rekommendera sin arbetsplats till andra. Socialtjänsten har inrättat en styrgrupp för att underlätta implementeringen av handlingsplanen. Arbetet kommer att fortsätta det kommande året. Att även sjukfrånvaron minskat inom socialtjänsten under 2016 kan vara en effekt av nämnda åtgärder.

Under året har förvaltningen arbetat med att utveckla och kvalitetssäkra olika HR-processer; såsom introduktion av nyanställda chefer och medarbetare.

De utmaningar som fanns inför 2016 var bland annat att rekrytera och behålla förskollärare, socialsekreterare och biståndsbedömare inom myndighetsutövning. Som en del i detta arbete har ingått att ta fram kompetensprofiler som chefer kan använda som kravprofiler vid rekrytering. Kompetensprofilerna kommer även användas som underlag vid vidareutveckling av lönekriterierna.

Som en del i arbetet med att säkra den framtida ledarförsörjningen har planering skett under året för ett ledarraspirantprogram inom förvaltningen.

I syfte att minska personalomsättningen har förvaltningen genomfört avgångssamtal genom att erbjuda förskollärare och socionomer inom myndighetsutövning avgångssamtal med HR-funktionen, utöver avgångssamtal med närmaste chef.

Förvaltningen arbetar vidare med att öka andelen undersköterskor genom att erbjuda vårdbiträden undersköterskeutbildning. För att säkerställa kompetensen och öka andelen förskollärare erbjuder förvaltningen barnskötare möjlighet att på delvis betald arbetstid utbildas till förskollärare. Samtliga tillsvidareanställda barnskötare som saknar barnskötarutbildning erbjuds dessutom barnskötarutbildning. Förvaltningen har tagit emot ett antal VFU-studenter (Förskollärarytstudenter på verksamhetsförlagd utbildning) och arbete med att starta övningsförskola har påbörjats inom en förskoleenhet. Målet är att kvaliteten i lärarutbildningen höjs genom ett fördjupat samarbete mellan högskola och övningsförskola.

Förvaltningen har deltagit i projektet "Fler män i vården" som syftar till att ta reda på orsaker till varför män är underrepresenterade i vården. Fem vårdbiträden inom förvaltningen har erbjudits undersköterskeutbildning, varav tre inom hemtjänsten och två inom Sätra vård och omsorgsboende.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 				80	80	83	2016
Analys Ingen medarbetarenkät har genomförts under 2016, kommer att genomföras 2017.							
  Index Bra arbetsgivare 						fastställs 2016	2016
  Index Psykosocial arbetsmiljö 						fastställs 2016	2016
  Sjukfrånvaro 	8,4 %	4,1 %	9,2 %	7,5 %	7 %	tas fram av nämnden	VB 2016
Analys Trots fortsatta satsningar på hälsofrämjande åtgärder och insatser för att minska sjukfrånvaron har målet inte uppnåtts. Novemberstatistiken indikerar en viss minskning av sjukfrånvarotalet vilket inger förvaltningen en viss förhoppning om att påbörjade insatser ska ge positiva effekter under 2017.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,1 %	1,6 %	2,3 %	2,2 %	2 %	tas fram av nämnden	VB 2016
Analys Målet uppnås inte trots att förvaltningen fortsatt arbeta med tidiga insatser vid sjukfrånvaro, och att övrigt hälsofrämjande arbete skett. Förhoppningen är att effekter kommer under 2017. Utfallet 2,1 procentenheter för korttidsfrånvaron kvarstår sedan tertialrapport 2.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsnämnderna ska erbjuda fler personer med funktionsnedsättning anställning i staden	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska sträva efter hög personalkontinuitet i beviljade hemtjänstinsatser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Chef och medarbetare har en gemensam bild av uppdraget och rätt kompetens för att nå verksamhetens mål

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningens verksamheter kännetecknas av god kvalitet där brukaren/medborgaren står i centrum. Enheternas mål och åtaganden preciseras i dialog med medarbetarna vid medarbetarsamtal och vid arbetsplatsträffar. Chefer och medarbetare har därmed en gemensam bild av vad arbetet ska leda till. Delaktighet ger förutsättningar för engagemang i hur verksamheten ska utvecklas och förbättras.

Varje medarbetare har en individuell utvecklingsplan som tagits fram tillsammans med chefen. Det är tydligt för medarbetaren vilka krav och förväntningar som ställs på både prestation och utveckling. Utveckling av medarbetarnas kompetens har sin grund i verksamhetens behov. Socialsekreterare och biståndsbedömare stärks i sin kompetens genom bland annat introduktionsprogram/mentorprogram.

För att säkra att stadsdelsförvaltningen långsiktigt har rätt kompetens för att nå uppsatta mål utvecklas den systematiska planeringen i kompetens- och bemanningsfrågor. Att säkra tillgången till förskollärare och socialsekreterare är prioriterat. En kompetensbaserad rekryteringsprocess säkerställer att den enskildes kompetens är avgörande och att ingen diskriminering sker, vilket sannolikt också ökar mångfalden både bland medarbetare och bland chefer.

Enhetschefer inom socialtjänsten ingår som piloter i stadens ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten. Programet ska ge ökad kunskap och förståelse om ledarskap som bidrar till en god arbetsmiljö och därmed ett gott verksamhetsresultat med brukaren i fokus.

Arbetet med kompetensprofiler och lönekriterier fortsätter i samverkan med de fackliga parterna.

Förväntat resultat

Minst 90 % av medarbetarna anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden

Analys

Stadsdelsförvaltningen har fortsatt arbetet med resultatbaserad styrning, en utbildning har genomförts under året till nya chefer och nyckelpersoner. Arbetet har fokuserat på att resultaten för brukarna ska presenteras från ett jämställdhetsperspektiv och att analysarbetet ska utvecklas i arbetet med mål och resultat. Medarbetarsamtal har genomförts under året där individuella utvecklingsplaner tas fram. Den individuella utvecklingsplanen utgör en viktig del i att få förståelse och delaktighet för resultatbaserad styrning på individnivå.

Under året har ingen medarbetarenkät genomförts, nästa är planerad att skickas ut i februari 2017. Enheter har arbetat med resultatet från föregående års enkät under året. Fyra enheter har tävlat i kvalitetsutmärkelsen, ledningsgruppen inom avdelningen Förskola och fritid, Socialtjänstens administrativa enhet, Resursenhetens KBT-team och Socialtjänstens relationsvårdsteam.

Socialtjänsten har under året fortsatt arbetet med att förbättra socialsekreterarnas arbetssituation. Medarbetare inom socialtjänsten har tagit del av stadens utbildningsprogram där bland annat en introduktionsutbildning tagits fram, vilken kompletterar enheternas egen introduktion. Stadsdelsförvaltningen har inrättat en styrgrupp för att underlätta implementeringen av handlingsplanen och enheterna har prioriterat områden att arbeta vidare med. Socialsekreterare och biståndsbedömares arbetsbelastning har följts upp genom att medarbetare får skatta om de upplever en bra arbetssituation, känner att de kan göra ett gott arbete och kan rekommendera sin arbetsplats till andra samt genom uppföljning av antal ärende varje enhet har. Socialtjänstens enhetschefer har deltagit som piloter i stadens ledarutvecklingsprogram för chefer inom socialtjänsten. Vidare har socialtjänsten inrättat fler

biträdande chefer, mentorer, metodutvecklare och socialsekreterare/biståndsbedömare samt ett utökat administrativt stöd. Utökningen syftar till att ge ett utökat stöd i arbetet samt en minskad arbetsbelastning. Att sjukfrånvaron minskat inom socialtjänsten skulle kunna vara en effekt av nämnda åtgärder.

Stadsdelsförvaltningen tillämpar kompetensbaserad rekryteringsmetodik som bland annat syftar till att säkerställa rätt kompetens vid rekrytering och att rekryteringsprocessen är öppen och inkluderande utan diskriminering. Nya chefer introduceras i metodiken. Under året har förvaltningen planerat arbetet med kompetens- och bemanningsfrågor, bland annat har förvaltningen deltagit i en stadsövergripande arbetsgrupp och tagit del av ett eventuellt framtida verktyg.

Under året har kompetensprofiler för socialsekreterare/biståndsbedömare, förskollärare och enhetschef tagits fram i arbetsgrupper bestående av chefer, medarbetare och fackliga representanter. Profilerna används som kravprofil vid rekrytering samt i arbetet med att vidareutveckla lönekriterierna. Kompetensprofil för enhetschef utgör underlag till ett eventuellt ledarasplicantprogram inom förvaltningen. Stadsdelsförvaltningen har sökt medel för genomförande av ledarasplicantprogram genom kompetensutvecklingsinsatsningen. Ledarasplicantprogrammet syftar till att kunna identifiera och utveckla potentiella ledare bland medarbetarna.

Medborgarkontoret har diskuterat stadsdelsförvaltningens värdegrund som en punkt på APT-mötena under 2016, där alla får säga sin syn på varje del av värdegrunden i relation till arbetet. Vidare har medborgarkontoret arbetat med feedback i syfte att utveckla arbetssättet gentemot besökare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ ♀ Andel medarbetare som anser att de är insatta i sin arbetsplats mål och åtaganden (Nivå 4-5)				90 %	90 %		2016
Analys Ingen medarbetarundersökning har genomförts under året. Nästa genomförs februari 2017.							
■ Andel medarbetare som anser att värdegrunden har betydelse för brukarna på deras arbetsplats (Nivå 8-10)				83 %	83 %		2016
Analys Ingen medarbetarundersökning har genomförts under året. Nästa genomförs februari 2017.							
■ Andel medarbetare som har en skriftlig individuell utvecklingsplan.				81 %	81 %		2016
Analys Ingen medarbetarundersökning har genomförts under året. Nästa genomförs februari 2017.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ För att stärka kontinuiteten hos socialsekreterarna vidareutvecklas arbetsmiljöarbetet, bland annat genom att anställa mentorer.	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningens arbete med kompetensförsörjning ska vidareutvecklas.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningens lönekriterier vidareutvecklas i samverkan med de fackliga organisationerna och göras kända hos medarbetarna.	2015-01-01	2016-12-31	
Analys Förvaltningen har tillsammans med chefer, medarbetare och fackliga parter tagit fram kompetensprofiler för förskollärare och socialsekreterare. Utifrån dessa kommer verksamhetsspecifika lönekriterier att tas fram och implementeras i verksamheterna.			

Nämndmål:

Chef och medarbetare tar ansvar för en god arbetsmiljö.

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Invånare i Skärholmens stadsdelsnämndsområde får en verksamhet med god kvalitet. Att stadsdelsförvaltningen är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor är en förutsättning för hög kvalitet i verksamheterna. Fasta heltidsanställningar är norm och delade turer förekommer inte. Stadsdelsförvaltningens medarbetare har en god hälsa genom att ledarskapet utvecklas och förutsättningarna för ett aktivt medarbetarskap ges. Insatser för god arbetsmiljö, ett gott arbetsklimat, friskvård till våra medarbetare och ett aktivt arbete vid sjukfrånvaro bidrar till ökad hälsa och att sjukfrånvaron minskar. Det hälsofrämjande arbetet förstärks och genomförda aktiviteter utvärderas. Jämställdhet och mångfald genomsyrar stadsdelsförvaltningens arbetsplatser. Utifrån resultat från bland annat medarbetarenkäten och i samverkan med de fackliga organisationerna vidtas åtgärder för att förbättra arbetsmiljön. Samverkansavtalet ger medarbetare och fackliga organisationer möjlighet till inflytande, delaktighet och utveckling. Arbetsplatsträffar är kärnan i detta. Tillämpningsanvisningarna för samverkan har setts över och implementeras på enhetsnivå. Syftet är att förbättra kunskapsnivå om samverkan samt öka dialogen på arbetsplatsträffar.

Förväntat resultat

Sjukfrånvaron minskar och uppgår till max 7 %

Aktivt medskapandeindex uppgår till minst 80 %

80 % av enhetens medarbetare upplever att de inte är diskriminerade på sin arbetsplats

Analys

Sjukfrånvaron är fortsatt hög och målet för sjukfrånvaro har inte nåtts. Sjuktalet har minskat sedan tertialrapport 2, vilket utgör ett litet trendbrott jämfört med de senaste två årens ökningstal. I den senaste rapporten är den totala sjukfrånvaron 8,4 procentenheter, vilket är 0,6 procentenheter högre jämfört med ingången av året. Det är sjukfrånvaron över 90 dagar som står för över hälften av sjukfrånvaron (4,6 procentenheter). Kvinnors sjukfrånvaro är fortsatt mera än dubbelt så hög jämfört med männens; 9,2 respektive 4,1 procentenheter. Detta kan troligtvis förklaras med att det finns en överrepresentation av kvinnor i vård- och omsorgsyrken som är såväl psykiskt som fysiskt belastande. Under året har förvaltningen haft ett fortsatt fokus på hälsofrämjande insatser

Under hösten genomfördes en fördjupad analys av sjukfrånvaron och en särskild rapport togs fram. Rapporten belyste sjukfrånvaroorsaker på enheter, jämförelser mellan enheter, avdelningar och mellan olika förvaltningar. Dessutom inrymdes att ta del av viss forskning inom området och beakta sjukfrånvarobilden på hela arbetsmarknaden. Förvaltningens slutsatser av detta arbete var att inte förändra några av befintliga arbetssätt, utan att utveckla arbetet med att ha tydliga hälsomål, utveckla förutsättningarna för chefer att utöva ett närvarande ledarskap och att utveckla former för tidiga insatser.

Stadsdelsförvaltningen har fortsatt arbetet med olika åtgärder på temat att utveckla hälsa, samverkan och dialog. Vid chefsforum i april på temat hälsa introducerades två verktyg som stöd till chefer i syfte att minska sjukfrånvaron; samtalsguide för hälsosamtal och verktyg för inventering av hälsofaktorer. Hälsosamtal ingår nu i rutinen för uppföljning vid korttidsfrånvaro. Materialet för inventering av hälsofaktorer utgör en del av det material som har använts i hälsosatsningen "Hälsa på APT". Cirka 50 procent av förvaltningens enheter har haft dessa genomgångar under året. Genomgångarna leder bland annat fram till en hälsoplan för enheten. Förvaltningens chefer, biträdande chefer och skyddsombud har genomgått utbildning i den nya föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö.

Workshops på temat jämställdhet och mångfald har genomförts under året.

Handlingsplaner utifrån resultaten från medarbetarundersökningen 2015 har tagits fram.

Under året har fem ofrivilligt deltidsanställda erbjudits heltid. Nu finns totalt 32 medarbetare i den grupp som har lämnat in önskemål om heltidssysselsättning, varav en majoritet arbetar inom äldreomsorgen.

I syfte att öka kunskaperna om samverkan och att utveckla dialogen vid arbetsplatsträffarna har förvaltningen haft fortsatta informationsträffar på enheterna om samverkansavtalet. Under året har sådana träffar genomfört vid fem enheter. Fortsatta informationsträffar är inplanerade under 2017.

Flertalet enheter har under året genomfört någon form av hälsofrämjande åtgärd. Exempel på dessa är mindfulnessövningar (enheten för ekonomiskt bistånd), Previa genomfört hälsosamtal och hälsomål tagits fram (Djursätra/Bogsätra) och ett Måbra-projekt som innefattat bl a vattengympa, dans m m. (Tempelriddaren/Ekholmens gruppbofästäder)

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel långtidssjukfrånvaro	4,61 %	1,86 %	5,15 %	3,87 %	3,8 %		VB 2016
Analys							
Målet har inte uppnåtts trots påbörjade aktiva insatser i syfte att minska sjukfrånvaron							
 ♀ Andel sjukfrånvaro mellan 15-90 dagar	1,65 %	0,66 %	1,84 %	1,43 %	1,2 %		VB 2016
Analys							
Utfallet 2,1 procentenheter är detsamma som vid Tertialrapport 1. Förvaltningen har arbetat aktivt under året med åtgärder i syfte att målet ska uppnås. En förhoppning är att insatserna ska ge effekt 2017.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Stadsdelsförvaltningen utreder hur friskvård kan schemaläggas.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningens hälsofrämjande arbete ska vidareutvecklas.	2015-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Analys

I syfte att medborgarna ska få sina rättigheter tillgodosedda på ett likvärdigt och icke diskriminerande sätt har fokus under året varit att öka medvetenheten och kompetensen hos medarbetarna avseende genus, antirasism och mänskliga rättigheter. Ett exempel på det är att stadsdelsförvaltningen utvecklat arbetet med HBTQ-frågor och genomfört utbildning av medarbetare inom utvalda verksamheter. Arbetet med bemötandefrågor och stadsdelsförvaltningens värdegrund har genomförts på de flesta enheterna.

Fortbildning i normkritik och interkulturellt förhållningssätt i förskolan tillsammans med förskolornas arbete med likabehandlingsplaner har under perioden bidragit till att öka medarbetarnas medvetenhet om diskrimineringsgrunderna samt hur det egna förhållningssättet påverkar verksamheten. Stadsdelsförvaltningen upplever en minskning av klagomål från vårdnadshavare gällande bemötande, vilket kan indikera att satsningarna ger effekter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	100 %				100	Öka	2016
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	82 %				85	Öka	2016
Analys Indikatorn är ny för 2016 och resultatet avser all LSS-verksamhet oavsett regiform. Årsmålet uppnås delvis. Under 2017 intensifieras arbetet i stadsdelsförvaltningens egen regi-verksamheter med hur brukare bemöts utifrån Skärholmens värdegrund, mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunderna. Kompetenshöjande insatser i form av utbildning kommer att erbjudas till flera medarbetare. Utfallet fördelat på kön uppgår till 84 procent för kvinnor och 81 procent för män.							
  Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering	91 %				90	Öka	2016
Analys Utfallet fördelat på kön uppgår till 92 procent för kvinnor och 89 procent för män.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	90 %				90	Öka	2016
Analys							
90 % av vårdnadshavarna uppger att deras barn inte blivit utsatta för diskriminering i förskolans verksamhet. 5 % upplever att de har blivit utsatta, jämt fördelat över vårdnadshavare till flickor respektive pojkar. Resultatet återspeglas inte i inkomna anmälningar om diskriminering. Rutinerna kring vem vårdnadshavare ska vända sig till när de upplever att de eller deras barn har blivit utsatt har förtydligats på förskolorna.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Fritidsledare ska erbjudas kompetensutveckling i genus, antirasism och mänskliga rättigheter	2016-01-01	2016-12-31	
  Kommunstyrelsen ska skyndsamt genomföra en översyn i samråd med stadsdelsnämnderna, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt Stockholms stadshus AB i syfte att säkerställa en ändamålsenlig organisation, process, resursfördelning samt uppföljning för flyktingmottagandet.	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska inventera och succesivt avlägsna exkluderande design inom nämndens ansvarsområde	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden och Micasa AB göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende och intressentboende med olika typer av språklig och/eller kulturell inriktning samt hbtq-inriktning	2016-01-01	2016-12-31	
Analys			
Arbetet har inte påbörjats, förvaltningen inväntar en inbjudan			
  Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla hbtq-kompetensen inom skolan och förskolan i samråd med kommunstyrelsens kansli för mänskliga rättigheter samt stadsdelsnämnderna.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Beskrivning

Invånare i Skärholmens stadsdelsnämndsområde erbjuds verksamheter som lever upp till mänskliga rättigheter och är fria från diskriminering. Förvaltningen arbetar för jämställdhet och jämlikhet, samt ser till att kränkande särbehandling alltid motarbetas. Genom att utveckla samverkan med rådet för mänskliga rättigheter förstärker förvaltningen arbetet mot diskriminering. Medarbetarna får kompetensutveckling i genus, antirasism och mänskliga rättigheter. Individens behov styr det stöd den får oavsett kön och etnisk bakgrund. Förvaltningens verksamheter arbetar aktivt med värdegrunden och bemötandefrågor. Socialtjänsten ökar brukarens medverkan och delaktighet i de beslut och insatser de berörs av.

Förväntat resultat

Brukare upplever att de inte har blivit diskriminerade i kontakt med stadens verksamheter.

Analys

Under året har stadsdelsförvaltningen fortsatt arbetet som syftar till att undanröja all form av diskriminering inom verksamheterna och att stadsdelsförvaltningens alla verksamheter ska leva upp till kriterierna för mänskliga rättigheter gentemot invånare i skärholmen. I detta arbete har även inrymts att utveckla ett gott bemötande gentemot invånare och brukare i skärholmen. Fokus har dels legat på kompetensutveckling i bemötande och i olika diskrimineringsgrunder och dels i arbete med skärholmens värderingsgrund.

Utbildningsinsatserna har framförallt omfattat områdena HBTQ, genus, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Ett exempel är utbildningen "Ett Stockholm fritt från diskriminering - står rasism i vägen? Ett annat är föreläsningar om jämställdhetsintegrering som genomförts inom några enheter. Ungdomsmottagningen är HBTQ-certifierade.

Exempel på värdegrundsarbete finns inom LSS -boendena där varje enhet har tagit fram en praktisk implementering av värdegrunden. Bemötandefrågorna har lyfts fram vid flera arbetsplatsträffar inom förvaltningen. Temat har varit bemötandet såväl gentemot brukare och invånare som i mötet mellan kollegor. De flesta enheter tar upp värdegrundsarbete och bemötandefrågor på sina arbetsplatsträffar, andra exempel är en enhet som börjat med OPERA-grupper för att fastställa värdegrundens betydelse och en enhet som har värdegrunden på sin målstyrningstaval. På Sätra vård- och omsorgsboende har samtliga 15 anhängombud genomgått utbildning i "det goda samtalet".

På medborgarkontoret har en handikappanpassad datorplats installerats och kösystemet har förbättrats med en röstfunktion för besökare med synnedsättning. Samtliga medarbetare på medborgarkontoret har fått utbildning som ska öka medvetenheten om kön och könsöverskridande identitet i mötet med besökare. Besöksstatistiken på medborgarkontoret är sedan september 2016 uppdelad efter kön och tid. Kvinnor stod för 51 % och männen för 49 % av ärendena. Om de registrerade ärendena bryts ner i specifika ärendeslag, exempelvis barnomsorg, äldre frågor, utbildning, familjerätt, finns större skillnader i antal ärenden mellan män och kvinnor. Dessa skillnader behöver analyseras vidare

"Normkreativitet i förskolan – om normkritik och vägar till likabehandling" är exempel på en bok som används som diskussionsunderlag vid arbetsplatsträffar, husmöten och gemensamma nätverk inom förskolan. Vid inköp av material till förskolorna görs medvetna val utifrån ett normkritiskt perspektiv. Förvaltningen har noterat att klagomål från vårdnadshavare gällande bemötande har minskat, vilket kan indikera att satsningarna gett effekt.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsförvaltningen utvecklar arbetet med HBTQ-frågor och utbildar medarbetare inom utvalda verksamheter.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsförvaltningen har genom enkäter följt upp pojkars och flickors uppfattning om hur delaktiga de har känt sig i det beslut som har fattats av barngruppen på barn- och ungdomsenheten. Samtliga barn kände sig delaktiga i sitt beslut fattat av barngruppen.

Samtliga arbetslag inom förskolan har under året skattat sitt arbete i den nya versionen av självvärderingen. Verktygets nivåer har förtydligats utifrån förskolans ansvar kring arbetet med barnens rättigheter.

Antalet frivilliga samarbetsamtal i stadsdelsnämndområdet har ökat under 2016. 33 föräldrar har deltagit i samarbetsamtal, vilket är en ökning jämfört med 2015.

Stadsdelsförvaltningen har inte nått målet inom enheten för ekonomiskt bistånd och kommer därför fortsätta med att utveckla arbetet med barnkonsekvensanalyser på enheten för ekonomiskt bistånd och barnperspektiv i handläggningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska skapa fler träffpunkter för unga. Särskilt fokus ska riktas mot flickor och hbtq-personer	2016-01-01	2016-12-31	
  Utbildningsnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Flickor och pojkar växer upp under trygga förhållanden. Barns tankar och synpunkter är avgörande i de beslut och insatser som berör dem direkt och indirekt. Barnets bästa beaktas särskilt vid beslut som rör barn. Förvaltningen deltar i utbildningar och seminarier för att öka kompetensen inom området. Vid behov ger samhällsvägledarna information om möjligheten till samarbetsamtal.

Samarbetsavtal mellan föräldrar används och syftar till att föräldrarna ska kunna lösa frågor som rör barnen själva istället för att behöva vända sig till domstol.

Arbetet med likabehandlingsplaner i förskolorna ska förstärkas och användas i det dagliga arbetet.

Förväntat resultat

100 % ärenden i barnfamiljer som rör hyres- och elskulder ska ha en barnkonsekvensanalys
 80 % av barnen ska känna sig delaktiga, på minst nivå 3 i Shiers trappa

Analys

Stadsdelsförvaltningen har genom enkäter följt upp pojkars och flickors uppfattning om hur delaktiga de har känt sig i det beslut som har fattats av barn- och ungdomsenheten. Samtliga barn kände sig delaktiga i sitt beslut fattat av barngruppen. För att säkerställa barnens delaktighet kommer stadsdelsförvaltningen under nästa år att genomföra uppföljningarna genom intervjuer. Möjlighet att föra en dialog bedöms kunna ge en bättre och säkrare bild av barnens delaktighet vid beslutsfattandet.

Barnkonsekvensanalysen lyfter, på ett systematiskt sätt frågor som är relevanta för barn och unga. Syftet med att genomföra barnkonsekvensanalyser är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet. Stadsdelsförvaltningen har inte nått målet inom enheten för ekonomiskt bistånd. Inom barn- och ungdomsenheten utreds barns behov med stöd av barn behov i centrum (BBIC) som tydliggör barns behov. Stadsdelsförvaltningen kommer därför att fortsätta arbeta med att utveckla arbetet med barnkonsekvensanalyser på enheten för ekonomiskt bistånd och barnperspektiv i handläggningen.

Samtliga arbetslag inom förskolan har under året skattat sitt arbete i den nya versionen av självvärderingen. Verktygets nivåer har förtydligats utifrån förskolans ansvar kring arbetet med barns rättigheter. En godkänd nivå inom självvärderingen innebär att det pågår ett medvetet arbete med att omsätta och ta tillvara de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i läroplanens områden samt att alla barn ges möjlighet att lära och utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar. Detta har lett till nya diskussioner inom arbetslagen om vad dessa begrepp innebär för verksamheten utifrån läroplanens områden samt hur de kan integreras i likabehandlingsplanerna.

Antalet frivilliga samarbetsamtal i stadsdelsnämndsområdet har ökat under 2016. 33 föräldrar har deltagit i samarbetsamtal, vilket är en ökning med jämfört med 2015. Enligt familjerätten är utdelningen av broschyrer en bidragande orsak till ökningen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel barn som känner sig delaktiga i sitt beslut fattat av barngruppen.	100 %	100 %	100 %		80 %		2016
 Andel barnfamiljer som har hyres- och elskulder har en barnkonsekvensanalys	16 %				100 %		2016
Analys							
Stadsdelsförvaltningen har varit i kontakt med nio hushåll med barn som ansökt om bistånd till hyresskuld samt tre hushåll med barn som ansökt om bistånd till elskuld. Endast i två av dessa ärenden (en hyresskuld och en elskuld) har barnperspektivet beaktats genom att barnkonsekvensanalyser har gjorts. Arbetet med barnkonsekvensanalyser är tidskrävande.							

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsförvaltningens relationsvåldsteam belönades med kvinnofridspriset för särskilt goda insatser mot våld i nära relationer. Motiveringen löd: "I den här verksamheten har man på ett systematiskt sätt arbetat med kvalitativ verksamhetsutveckling. Verksamheten har tagit fram tydliga arbetsrutiner och en utrednings- och samtalsmodell med starkt koppling till forskning och beprövade metoder. Man använder sig av standardiserade bedömningsinstrument och kan även erbjuda manualbaserad behandling. Arbets sättet utgår från klientens behov och barnperspektivet finns hela tiden närvarande. Det finns en tydlig dokumentation, vilket gör det lätt för andra att ta del av arbetsmetoderna".

Stadsdelsförvaltningen har under 2016 varit i kontakt med 360 personer som sökt stöd på grund av våld i nära relation. 120 personer har efter avslutad insats besvarat en enkät där det framkom att 86,7 procent upplevde att det fysiska våldet upphört. Stadsdelsförvaltningen har spridit information både internt och externt vilket har resulterat i att många fler medborgare ringt och rådfrågat kring våld. Resultatet understryker behovet av fortsatt informationsspridning samt visar att stadsdelsförvaltningens informationsarbete har haft ett stort genomslag för de våldsutsatta.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten 	360 st	24 %	76 %	612 st	110 st	tas fram av nämnden	2016

Nämndmål:

Den enskilde lever i relationer fria från hot och våld

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Våldsutsatta kvinnor och män lever ett självständigt liv utan våld och hot om våld. Kvinnor och män samt flickor och pojkar som misstänks leva med våld i nära relation utreds och ges insatser utifrån det individuella behovet. Personer som utövar våld mot sin partner eller annan närstående får stöd och behandling för att upphöra med sitt våldsbruk. Medarbetare inom nämndens verksamheter, bland annat förskola och äldreomsorg, utbildas i hur våld kan upptäckas och vilka åtgärder medarbetare ska vidta. Information ges till fastighetsskötare om hur våld i hemmet kan upptäckas.

Förväntat resultat

93 % av personer som haft stöd av relationsvåldsteamet (RVT) upplever att våldet har upphört

Analys

Stadsdelsförvaltningens relationsvåldsteam (RVT) belönades med kvinnofridspriset för särskilt goda insatser mot våld i nära relationer. Motiveringen löd: "I den här verksamheten har man på ett systematiskt sätt arbetat med kvalitativ verksamhetsutveckling. Verksamheten har tagit fram tydliga arbetsrutiner och en utrednings- och samtalsmodell med starkt koppling till forskning och beprövade metoder. Man använder sig av standardiserade bedömningsinstrument och kan även erbjuda manualbaserad behandling. Arbets sättet utgår från klientens behov och barnperspektivet finns hela tiden närvarande. Det finns en tydlig dokumentation, vilket gör det lätt för andra att ta del av arbetsmetoderna"

Relationsvåldsteamet har under året utbildat cirka 140 personer om deras arbetsmetod och våld i nära relation. De interna verksamheterna som utbildats är bland annat beställarenheten, ekonomiskt bistånd och barn- och ungdomsenheten. Externt har bland annat vårdcentralen i Skärholmen, Huddinge kommun och BVC utbildats. Även andra stadsdelsförvaltningar har fått utbildning som till exempel Bromma stadsdelsförvaltning.

Statistik på rådfrågningsärenden är ett utvecklingsområde och kommer att tas fram under 2017.

Stadsdelsförvaltningen har under 2016 kommit i kontakt med 360 personer som sökt stöd på grund av våld i nära relation. Av dessa 360 personer var 275 kvinnor och 85 män. 120 personer har efter avslutad insats besvarat en relationsvåldsteamets enkät. I enkäten uppgav 86,7 % av de som svarade att det fysiska våldet hade upphört efter avslutad insats. 5 % uppgav att våldet minskat och 8,3 % uppgav att våldet inte förekommit. I enkäten mättes även andra typer av våld som till exempel psykiskt våld och sexuellt våld. Stadsdelsförvaltningen har spridit information både internt och externt vilket har resulterat i att många fler medborgare ringt och rådfrågat kring våld. Resultatet visar att stadsdelsförvaltningens informationsarbete har haft ett stort genomslag för de våldsutsatta och fortsatt behov kring informations spridning kvarstår.

Arbetet med att motverka våldsbejakande extremism har påbörjats genom att en central samordnare tillsatts i staden. Tio representanter från stadsdelsnämndens område, polis, chefer och tjänstemän samt från skolledare från tre skolor, har genomgått en kompetenshöjande utbildning. Tjänstemän från stadsdelsförvaltningen, skola och polis har bildat en arbetsgrupp för arbetet med att ta fram en lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel personer som haft kontakt med relationsvåldsteamet (RVT) som upplever att våldet har upphört	86,7 %			90 %	93 %		2016
<p>Analys: 86,7 % av alla som har svarat på relationsvåldsteamets enkät uppgav att det fysiska våldet hade upphört efter avslutad insats. 5 % uppgav att våldet minskat och 8,3 % uppgav att våldet inte förekommit. I enkäten mättes även andra typer av våld som till exempel psykiskt våld och sexuellt våld. Enkäten besvarades av både de som varit utsatta för våld och våldsutövare. Det har därför varit svårt att mäta exakt hur många våldsutsatta som uppgett att våldet upphört. Det har inte funnits någon könsfördelning i enkäten. Under 2017 kommer en ny enkät att utarbetas som ger tydligare svar kring indikatorn.</p>							

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

◆ Uppfylls delvis

Analys

Nöjdheten hos kvinnorna och männen i förvaltningens egna LSS boenden har ökat från 88 procent föregående år till 94 procent. Resultatet kan bland annat förklaras med väl fungerande arbetsätt som har individens behov, önskemål och förutsättningar i fokus. Totalt 86 procent av alla brukare i stadsdelsnämndsområdet är nöjda med sitt LSS-boende vilket är en liten ökning från föregående år.

Upplevelsen av trygghet i sitt boende har ökat med två procentenheter till 94 procent i förvaltningens egen regi-verksamheter. Totalt 84 procent av alla brukare i stadsdelsnämndsområdet upplever sig trygga i sitt boende vilket är en minskning med tio procentenheter från föregående år. Vad detta beror på är svårt att svara på.

Den dagliga verksamheten driven i egen regi har en upplevd nöjdhet på 92 procent. Det är en ökning med tolv procentenheter från föregående år. En möjlig förklaring till daglig verksamhets ökade resultat är att verksamheten stabiliserats under året och medarbetarna har kunnat fokusera på att utveckla verksamhetens innehåll tillsammans med deltagarna, företrädare och enhetschefer. Resultatet gällande nöjda deltagare för alla dagliga verksamheter i stadsdelsnämndsområdet är något lägre än årsmålet men har ökat från 83 procent till 86 procent.

Totalt upplever 65 procent av personerna med funktionsnedsättning att stadens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar. Det är en minskning med sju procentenheter i jämförelse med föregående år.

Socialpsykiatrins särskilda boende blev, som andra socialpsykiatriska verksamheter i Sverige, i december Silviahems-certifierade.

Genom tillgänglighetsinvesteringar har ett antal förbättringar gällande den fysiska tillgängligheten skett under året. Synpunkter från rådet för funktionshindersfrågor och pensionärsrådet har arbetats in i remissvar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	87 %	89 %	82 %	90 %	91 %	88%	2016
Analys							
Utfallet för samtliga av förvaltningens verksamheter i egen regi är att de når årsmålet med mycket god marginal. Flera av dem når ett utfall om totalt 100 % som upplever att de blir väl bemötta.							
◆ Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan	77 %	78 %	75 %	80 %	81 %	76 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)							
Analys							
Utfallet för samtliga av förvaltningens verksamheter i egen regi är att de når årsmålet med mycket god marginal. Flera av dem når ett utfall om totalt 100 % som upplever att de kan påverka insatsens utformning.							
♠ Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	65 %	72 %	52 %	72 %	75 %	tas fram av nämnden	2016
Analys							
För de verksamheter som förvaltningen driver i egen regi finns stora variationer i utfallet för respektive enhet på denna indikator. De enheter som har ett lågt utfall är de gruppboende där de boende har rörelsehinder. Särskilt kvinnorna på dessa enheter anger att de inte upplever det lätt att ta sig fram i staden.							
♠ Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	79 %	82 %	73 %		90	Fastställs 2016	2016
Analys							
Av förvaltningens verksamheter drivna i egen regi når de flesta sina årsmål. Utfallen mellan könen för förvaltningens egen regi-verksamheter inom LSS och socialpsykiatri skiljer inte så mycket som totalen för indikatorn. Enheterna inom socialpsykiatri har inte något utfall på denna indikator vilket beror på att målgruppen i stor utsträckning avböjer att delta i upprättandet av genomförandeplanerna. Resultatet för en av förvaltningens gruppboende drar också ned utfallet. En plan för hur enheten ska komma till rätta med det upprättas inför 2017.							
♠ Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	85 %	86 %	84 %	92 %	93 %	tas fram av nämnden	2016
Analys							
Resultatet når inte upp till det satta årsmålet. Det ligger dock ett antal procentenheter över stadens snitt (81 %). Förvaltningens egen regi verksamheter når ett resultat på 95 % en ökning med en procentenhet från föregående år. Verksamheterna i egen regi är individanpassade och alla hjälpmedel utgår ifrån den enskildes önskemål och behov.							
♠ Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	84 %	85 %	84 %	94 %	94 %	90 %	2016
Analys							
Resultatet för brukarens upplevelse av trygghet når inte upp till det förväntade årsmålet. Det ligger även ett antal procentenheter under stadens snitt (89 %). Stadsdelsförvaltningens egen regi-verksamheter når ett resultat på 94 % en ökning med två procentenheter från föregående år.							
♠ Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	87 %	85 %	83 %	89 %	89 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Resultat för hela stadsdelsnämndsområdet är något lägre än årsmålet. Den dagliga verksamheten driven i egen regi har en upplevd nöjdhet på 92 %. Det är en ökning med sju procentenheter från föregående år. En möjlig förklaring till ökningen är att verksamheten har stabiliserats under 2016 och medarbetarna har kunnat fokusera på att utveckla verksamhetens innehåll tillsammans med deltagarna, företrädare och enhetschefer.							
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	100 %	100 %	100 %	100 %	95 %	89 %	2016
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	90 %	85 %	90 %	91 %	89 %	2016
Analys							
Periodens utfall når inte upp till årsmålet och är en försämring med två procentenheter från föregående år. Stadsdelsförvaltningens egna verksamheter får ett samlat resultat på 94 % vilket ligger fem procentenheter över stadens totala resultat (89 %).							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska bygga bort enkelt avhjälpna hinder	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldre- och socialnämnden göra en översyn av behovet av äldreboende för personer som bor i gruppboende enligt LSS	2016-01-01	2016-12-31	
Analys			
Arbetet har inte påbörjats.			

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv utifrån sin förmåga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har ett tryggt och fungerande boende samt en trygg daglig verksamhet vilket tillförsäkrar dem goda och trygga levnadsvillkor. Brukare får i hög grad möjlighet att delta i insatsens utformning och får stöd för att kunna utföra sina egna aktiviteter. Personer med funktionsnedsättning kan delta i olika sammanhang, såväl i hemmet som på den dagliga verksamheten och i övriga samhället, på ett så självständigt sätt som möjligt. Deltagare i daglig verksamhet har möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Förvaltningens verksamhetslokaler är trygga och inkluderande mötesplatser där alla är välkomna.

Stadsdelsnämnden ska vara tillgänglig för alla och barn, äldre och personer med funktionsnedsättnings behov beaktas särskilt vid planering av yttre miljö. Stadsdelsnämndens parker, lekplatser, spontanidrottsplatser och badplatser är i gott skick och utformade så att alla

kan använda dem. Enkelt avhjälpna hinder och exkluderande design byggs bort. Årliga lekplatsinventeringar och omedelbara åtgärder vid fel gör att barn kan leka på ett tryggt och säkert sätt. Lekparker utvecklas särskilt för barn med funktionsnedsättning.

Entréerna till Sätterskogens naturreservat är tillgängliga och inbjudande. Förvaltningen samverkar med fastighetsägare, trafikkontoret och rådet för funktionshinderfrågor för att prioritera rätt och få ökat genomslag med arbetet för ett tillgängligt stadsdelsnämndsområde. Förvaltningen verkar för fler offentliga toaletter i park- och naturmiljö.

Förväntat resultat

81 % av andel personer med funktionsnedsättning upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

75 % av andel personer med funktionsnedsättning upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

Analys

Nöjdheten hos brukarna i förvaltningens egna LSS-boenden har ökat från 88 procent föregående år till 94 procent i år. Resultatet antas bero på väl fungerande arbetsätt som alltid har individens behov, önskemål och förutsättningar i fokus. Arbetsätten är kända och förankrade hos medarbetarna något som antas bidragit till en upplevelse av trygghet hos individen.

Överlag har resultaten på de redovisade indikatorerna för personer med funktionsnedsättning minskat i jämförelse med föregående år i stadsdelsnämndsområdet. För förvaltningens verksamheter i egen regi inom LSS har resultaten däremot överlag ökat i jämförelse med föregående år.

Stadsdelsförvaltningens samtliga verksamheter i egen regi inom LSS når årsmålet om 81 procent med god marginal gällande brukarens upplevelse av att kunna påverka insatsens utformning. Kvinnor och män som bor i förvaltningens egna LSS-boenden har i hög utsträckning varit med och planerat det stöd de får genom att vara delaktiga i uppförandet av sina genomförandeplaner. Förvaltningen gör bedömningen att verksamheternas arbete med att säkerställa den enskildes inflytande i hög utsträckning har bidragit till de genomgående fina resultaten. Av de personer som bor i förvaltningens egna LSS-boenden upplever 92 procent att de trivs med personalen och 93 procent upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter.

För att säkerställa deltagarens inflytande och möjlighet att påverka sin insats följer man, i förvaltningens dagliga verksamhet i egen regi, upp genomförandeplanerna 1-2 gånger om året. Verksamheten har kontinuerligt deltagarmöten där man kan uttrycka sina önskemål om aktiviteter och verksamhetens övriga innehåll. Förvaltningen bedömer att detta arbetsätt har påverkat resultatet positivt.

Totalt upplever 77 procent av kvinnorna och männen med funktionsnedsättning att de kan påverka insatsens utformning och 65 procent upplever att stadens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar. Resultaten skiljer sig mellan kvinnor och män där 52 procent av kvinnorna upplever miljön som tillgänglig och 72 procent av männen. Vad denna skillnad

beror på är svårt att analysera. En förklaring skulle kunna vara att kvinnor generellt upplever sig vara mer otrygga när de rör sig utomhus och att detta påverkar upplevelsen av om miljön är tillgänglig eller inte. Rådet för funktionshinderfrågor har lyft frågan om att personer med funktionsnedsättning upplever en större otrygghet än befolkningen i stort. Frågan kommer vara i fokus under 2017 i stadsdelsförvaltningens fortsatta samarbete med rådet för funktionshinderfrågor.

Resultat gällande nöjda deltagare för hela stadsdelsnämndsområdets dagliga verksamheter är något lägre än årsmålet. Däremot har den upplevda nöjdheten ökat från 83 procent föregående år till 86 procent i år. Den dagliga verksamheten driven i egen regi har en upplevd nöjdhet på 92 procent. Det är en ökning med tolv procentenheter från föregående år. Av deltagarna säger 97 procent att de trivs med personalen en ökning med ett par procentenheter från föregående år. En förklaring till daglig verksamhets ökade resultat är att verksamheten har stabiliserats under året och medarbetarna har kunnat fokusera på att utveckla verksamhetens innehåll tillsammans med deltagarna, företrädare och enhetschefer.

Av deltagarna på förvaltningens dagliga verksamhet upplever 85 procent att de får prova på nya aktiviteter och arbetsuppgifter. Resultatet för kvinnor är 79 procent och motsvarande resultat är 93 procent för män. Anledningen till skillnaden mellan könen kommer att analyseras under nästa år och enheten kommer att göra en separat mätning under första halvåret för att följa upp resultatet på denna indikator från brukarundersökningen. Flera deltagare har haft möjlighet att byta verksamhet internt för att hitta en sysselsättning som motsvarar deras önskemål och behov. Verksamheten har stöttat deltagare till att göra studiebesök på andra verksamheter och samarbetat med god man, närstående, biståndshandläggaren och verksamhetens deltagarombud för att genomföra praktikperioden. Arbetet med att öka deltagarnas kontakter med den reguljära arbetsmarknaden inleddes under året och kommer att intensifieras under 2017.

Inga resultat från brukarundersökningen har erhållits för socialpsykiatrins särskilda boende eftersom svarsfrekvensen var för låg. Enheten har under året tagit fram en egen undersökning som kommer att användas som ett komplement till den ordinarie brukarundersökningen under 2017.

Socialpsykiatrins särskilda boenden blev, som andra socialpsykiatriska verksamheter i Sverige, i december Silviahemscertifierade. Certifieringen innebär att samtliga medarbetare får utbildning i den palliativa vårdfilosofin och demenskunskap. Förvaltning ser denna satsning som ett led i att säkerställa nöjdhet och trygghet för de boende på Frösätra och Solholmen.

Inom socialpsykiatrins enheter för boendestöd och stödboende har arbetet med att förbättra och öka brukarens delaktighet, självständighet och trygghet fortsatt. Verksamheten inom boendestödet har inte lyckats nå målen om brukarnöjdhet under året. Resultatet för året på 88 procent är en minskning med fem procentenheter jämfört med föregående års resultat. En anledning till årets försämrade resultat tros vara den personalgenomströmning som skett under året och som minskat personalkontinuiteten hos den enskilde. Under hösten har personalsituationen stabiliserats och ett antal vakanta tjänster har blivit tillsatta. Under 2017 ligger fokus på att öka personalkontinuiteten för att säkerställa att den enskilde får sitt stöd från en och samma boendestödare i så hög utsträckning som möjligt.

Den nya datorplatsen för rullstolsanvändare på Medborgarkontoret används och besökarna har

framfört sin uppskattning över att den finns. En röststyrd inställning har införts för kösystemet på medborgarkontoret så att besökare med framförallt synnedsättning ska veta när det är dennes tur.

Genom tillgänglighetsinvesteringar har ett antal förbättringar gällande den fysiska tillgängligheten gjorts under året. Bland annat har räcke och nya bänkar satts upp på Vårbergstoppen. I Sättra har den workshop som genomfördes med brukare från LSS-boenden lett till åtgärder gällande belysning och ett nytt räcke mellan Sättradalsparken och Sättra centrum. Det nya motionsspåret runt Sättradal har börjat byggas och kommer att vara klart i vår. En rullstolsgunga finns på plats i Kulans parklek och den hittades snabbt av närboende och besökare. Gångvägar, trappor, belysning och parkbänkar har rustats upp. Synpunkter från rådet för funktionshindersfrågor och pensionärsrådet har arbetats in i remissvar, bland annat gällande nybyggnation och förslag till ny hastighetsplan för området samt i framtagning av verksamhetsplan för 2017. Trafikkontoret och förvaltningen har utrett platser för kommande placering av toaletter i offentlig miljö. Beslut är ännu inte fattat om utplacering.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Andel aktuella genomförandeplaner inom stadsdelsförvaltningens egen regi verksamheter inom omsorgen om äldre och stöd till personer med funktionsnedsättning samt socialpsykiatri	94 %			91,01 %	95 %		2016
	Analys							
	I de verksamheter där brukargruppen är stabil över tid, t ex våra boenden, är utfallet på denna indikator 100 %. Man har hittat väl fungerande arbetssätt som garanterar individens delaktighet i upprättandet av genomförandeplanerna. De verksamheter som sänker utfallet är hemtjänsten och boendestödet inom socialpsykiatri. Dessa verksamheter har ett större antal, och en stundtals stor fluktuation i antalet brukare. I framförallt hemtjänsten behöver man hitta arbetssätt och rutiner för att säkerställa att genomförandeplan kan upprättas på kort tid för nya brukare oavsett. Den målgrupp som har boendestöd inom socialpsykiatri avböjer också i stor utsträckning medverkan vid upprättande av sin genomförandeplan varför den processen blir utdragen i just den verksamheten.							
	 Andel brukare i stadsdelsförvaltningens egen regi verksamheter inom omsorgen om funktionsnedsatta som upplever att de får det stöd de behöver för egna aktiviteter	93 %	95 %	90 %	82 %	90 %		2016
	Andel brukare inom stadsdelsförvaltningens dagliga verksamhet i egen regi inom omsorgen om funktionsnedsatta som upplever att de kan prova nya aktiviteter och arbetsuppgifter	85 %	93 %	79 %	71 %	76 %		2016
	Analys							
	Av deltagarna på förvaltningens dagliga verksamhet upplever 85 procent att de får prova på nya aktiviteter och arbetsuppgifter. Resultatet för kvinnor är 79 procent och motsvarande resultat är 93 procent för män. Anledningen till skillnaden mellan könen kommer att analyseras under nästa år, åtgärder kommer följas upp och enheten kommer att göra en separat mätning under första halvåret för att följa upp resultatet på denna indikator.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel brukare inom stadsdelsförvaltningens dagliga verksamhet, driven i egen regi, för personer med funktionsnedsättning som trivs med personalen	97 %	100 %	95 %	95 %	86 %		2016
 Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen boendestöd, driven i stadsdelsförvaltningens egen regi, som upplever att de fått möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges	86 %	83 %	88 %	93 %	94 %		2016
Analys Resultatet når inte upp till det satta årsmålet. Under året har enheten haft ev hög personalomsättningen vilket kan påverka målgruppen där många är känsliga för förändringar. Under hösten har vakanta tjänster tillsatts vilket gett en stabilare medarbetargrupp.							
 ♀ Andel personer inom socialpsykiatri med insatsen särskilt boende, driven i stadsdelsförvaltningens egen regi, som upplever att de själv haft möjlighet att delta i planeringen av det stöd som ges					82 %		2016
Analys Enhetsen har inget resultat från stadens brukarundersökning då svarsfrekvensen var för låg. Utfall från föregående år saknas av samma anledning. Enhetsen årsmål sattes i samma paritet som Sättra vård och omsorgsboende, vilket tyder på att årsmålet förmodligen var för högt då enhetsen egen undersökning visar på att ca 56 % känner sig delaktiga.							
 ♀ Andel personer inom socialpsykiatri som upplever att personalen är bra på att uppmuntra den enskilde till att göra saker själv	90 %	94 %	88 %	92,5 %	87 %		2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Rådet för funktionshindersfrågor och stadsdelsförvaltningen tar gemensamt fram och sprider material om tillgänglighet till näringsidkare i centrummiljö.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen och rådet för funktionshindersfrågor genomför minst en tillgänglighetsvandring tillsammans med barn och unga med funktionsnedsättning.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen rådgör med rådet för funktionshindersfrågor inför svar på remisser om bostadsbyggnation.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen tar i samråd med rådet för funktionshindersfrågor fram förslag på utformning av en lekplats särskilt riktad till barn och föräldrar med funktionsnedsättning.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har under 2016 tagit fram ett lokalt utvecklingsprogram i samarbete med andra förvaltningar, bolag och samarbetspartners. I framtagandet av programmet har ett omfattande arbete gjorts för att identifiera utvecklingsområden. Sju teman har prioriterats i arbetet med att skapa ett Stockholm för alla. Vissa teman har fokuserats till ett geografiskt område - Vårberg. Mål med tillhörande förväntat resultat och aktiviteter har under året tagit fram för dessa teman tillsammans med samverkanspartners.

Stadsdelsförvaltningen har etablerat samarbeten med sex nya representanter för civilsamhället, exempelvis Forum för levande historia och Folkets Bio som båda kommer ingå i ett längre samarbete i olika föreningsprogram. Flera nätverk har matchats bland annat gällande kvinnors hälsa och en överenskommelse med Löparakademin är upprättad.

En särskilt utpekad park för årets och nästföljande års investeringsmedel är Gröna stugans/Flygplansparken i Bredäng. Här har upprustningen inletts med nära dialog med närboende som erbjudits möjlighet att själva delta i utformning och prioritering mellan olika alternativ för upprustningen genom så kallad medborgarbudget.

Satsningen ungas organisering har skett i nära samarbete med Kansliet för mänskliga rättigheter. De har genomfört en rad aktiviteter där stadsdelsförvaltningen varit delaktiga. Exempel på aktiviteter där förvaltningen varit delaktig är rundabordsamtal om maskulinitetsnormer och föreläsningar om rasism och islamofobi, sexuellt våld, makt, kön och ungas egenmakt. Förvaltningen har också anordnat studiecirkel för att stärka ungas organisering och öka kunskapen kring mänskliga rättigheter.

Ungdomsrådet utsågs av alla sveriges ungdomsråd till årets ungdomsråd 2016.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel brukare med boendestöd som anser att de har inflytande över det stöd de får av sina boendestödjare. ♀	80 %	76 %	83 %		90 %	fastställs 2016	2016
Analys Indikatorn är ny så utfall från föregående år saknas. Resultaten visar att boendestödets resultat är sämre än stadens (85 %). Det är en högre andel kvinnor som anse sig ha inflytande över sitt stöd än män något som stadsdelsförvaltningen ska analysera vidare under 2017. Resultatet för stadsdelsförvaltningens egen regi-verksamhet blev 86 %. En förklaring till det försämrade resultatet tros vara en hög personalomsättning vilket inneburit att ett antal brukare fått byta boendestödjare under året.							
● Andel brukare på stadens gruppboenden som anser att de har inflytande över det stöd de får. ♀	85 %	84 %	87 %		85 %	fastställs 2016	2016
◆ Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har	77 %	79 %	76 %		81 %	82%	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten							
Analys							
Förskolorna analyserar resultaten vidare med personalen och föräldrarna. Framförallt diskuteras begreppet delaktighet och förväntningar kring delaktighet. Det behöver undersökas vidare om vårdnadshavare till pojkar involveras mer än flickor eller om det är andra orsaker som ligger bakom resultatet. Flera av förskoleenheterna har haft en jämställdhetsretoriker på planeringsdagar och arbetsplatsträffar under året. I kommande års brukarundersökning visas om det gett något resultat.							
  Andel äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras	84 %	84 %	84 %		83 %	86%	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna initiera en satsning för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter.	2016-01-01	2016-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram förslag på hur det civila samhället kan stärkas, med särskilt fokus på ytterstaden och kvinnors organisering, samt bidra till att förutsättningar skapas för att det civila samhället kan göras delaktigt i stadens utveckling, i enlighet med det arbete som pågår inom ramen för den sociala hållbarhetskommisionen	2016-01-01	2016-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utarbeta lokala utvecklingsprogram i samverkan med invånare och i samarbete med stadens övriga nämnder och styrelser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla invånare, både kvinnor och män, vet hur de kan vara delaktiga i och påverka stadsdelsnämndens verksamheter. Invånarna kommer enkelt i kontakt med förvaltningen och kan lämna synpunkter och förslag. De är även välinformerade om stadsdelsnämndens verksamheter och ansvarsområden.

Synpunkter och förslag i den dagliga dialogen med invånare och brukare används systematiskt i verksamhetsutvecklingen. Öppna nämndsammanträden, rådets insatser, samråd kring olika frågor som exempelvis byggprojekt, dialog på medborgarmöten, föreningsnätverk och möjlighet att lämna förslag/klagomål/synpunkter marknadsförs. De former för dialog som redan finns stärks. Föreningarna har stor betydelse för gemenskap, trygghet och utveckling av Skärholmen. De är viktiga aktörer i civilsamhället och deras engagemang tas tillvara.

En särskild projektledare är utsedd för att ta fram det lokala utvecklingsprogrammet. Geografiska och/eller tematiska utvecklingsområden ska identifieras. I arbetet ska den

gemensamma visionen konkretiseras i form av långsiktiga mål och åtgärder. Programmen ska utgå ifrån analyser av lokala förhållanden och i dialog med invånare, lokala aktörer samt förtroendevalda och medarbetare inom stadens nämnder och styrelser. Stadsdelsnämnden kommer i samband med tertialrapport 1 fatta beslut om vilka utvecklingsområden som ska prioriteras. I samband med tertialrapport 2 ska konkreta mål och aktiviteter för nämndens lokala utvecklingsprogram beslutas.

Nämnden har följande beredningsorgan, som är beredande men inte beslutande:

- Äldre- och funktionshindersrådet tar del av aktuella frågor inom området samt vilka förändringar och utvecklingsarbeten som finns både vad gäller ur ett brukar- och medarbetarperspektiv.
- Miljö- och utvecklingsberedningen ska bevaka exploaterings- och byggprojekt, vara stadsdelsnämndens röst i större projekt såsom t.ex. Förbifart Stockholm, delta i arbetet med att ta fram en ny parkplan för stadsdelsnämndsområdet.
- Demokratiberedningen ska utveckla medborgardialogerna, öka samverkan med föreningar och organisationer och ta fram en handlingsplan för ökat valdeltagande.
- Ungdomsrådet tar del av aktuella frågor inom området och får möjlighet till ökat inflytande.

Förväntat resultat

81 % av vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten

83 % av äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras

Analys

Under året har förvaltningen tagit fram ett lokalt utvecklingsprogram i samarbete med andra förvaltningar, bolag och samarbetspartners. I framtagandet av programmet har ett omfattande arbete gjorts för att identifiera utvecklingsområden. Sju teman har prioriterats i arbetet med att skapa ett Stockholm för alla. Vissa teman har fokuserats till ett geografiskt område - Vårberg. Mål med tillhörande förväntat resultat och aktiviteter har under året tagit fram för dessa teman tillsammans med samverkanspartners. Dessa mål är; barn i Vårberg går i förskola, barn i Vårberg fullföljer grundskolan med godkända betyg, kvinnor i Vårberg har goda livschanser, unga vuxna har arbete eller studerar, unga är engagerade i kultur och idrott, Skärholmen är en levande stadsdel där invånare trivs med sitt boende och den service som erbjuds samt kan mötas för arbete, studier, kultur och idrott och invånare i Vårberg är trygga.

Stadsdelsförvaltningen ger information om hur invånarna kan vara delaktiga i och påverka stadsdelsnämndens verksamheter. Användning av "Tyck till" på stockholm.se och smarta telefoner samt broschyren "Berätta vad du tycker om oss" har uppmuntrats. Förvaltningen har etablerat samarbeten med sex nya representanter för civilsamhället, exempelvis Forum för levande historia och Folkets Bio som båda kommer ingå i ett längre samarbete i olika föreningsprogram. Flera nätverk har matchats bland annat gällande kvinnors hälsa och en överenskommelse med Löparakademien är upprättad. I samarbete med föreningar och samfund

hölls i maj en uppskattad workshop för föräldrar, om frågor kring tradition och identitet. Inom förvaltningens kris-och katastrofberedskap genomfördes ett erfarenhetsutbyte i april. Några nya föreningar lämnade sitt intresse. Förvaltningen har marknadsfört och informerat om möjligheten att kunna lämna medborgarförslag. Nämnden har fattat beslut om 15 medborgarförslag för beredning under året. Många av förslagen kom in under hösten och handläggs fortfarande eller är ännu inte beslutade för utredning. Förslagen rör både verksamhetsutveckling och förändringar i utemiljön. Förvaltningen ser över vad som kan göras för att informationen om möjligheten att lämna medborgarförslag bättre ska nå ut till invånarna.

Paraplyorganisationen Skärholmens Folketshusförening bildades i april och verkar för att skapa medborgardrivna samlingslokaler. I styrelsen ingår lokala föreningar och kulturutövare, bildningsförbund och en riksorganisation. Kulturförvaltningen har beviljat medel för att föreningsverksamheten ska kunna fortsätta 2017. Föreningen har fått tillfälliga lokaler hos Röda korset.

Stadsdelsförvaltningen arrangerar Skärholmsdagen som är till för samtliga stadsdelar i stadsdelsnämndsområdet. Under 2016 deltog stadsdelsförvaltningen och nämnden i programmet på Sättradagen i juni. Temat för dagen belyste dödligt gatuvåld från olika perspektiv. Sveriges radio sände samtalen. På Bredängsdagen i maj hjälpte förvaltningen till med föreningskontakter.

Fyra medborgarvärdar med fokus på stadsdelen Vårberg anställdes i oktober 2016. Från november 2016 har de arbetat i området sex dagar i veckan, måndag till lördag. Medborgarvärdarna har skapat relationer med boende, besökare och affärsidkare i centrum. Två gånger i veckan har de haft en fast tid i Vårbergs Centrum, ”Dialogtorget”, där besökare har kunnat ställa frågor och lämna synpunkter.

I syfte att minska den digitala klyftan mellan invånare i Stockholm får invånare på medborgarkontoret IT-vägledning. Totalt har 101 personer fått IT-stöd 30 minuter eller mer under 2016. Medborgarkontorets anställda arbetar för att fler ska använda bank-id och använda IT-tjänster och det upplevs att besökare i högre utsträckning använder mobilt bank-id, skriver ut sina bankkontoutdrag till ansökan om ekonomiskt bistånd och använder "min barnomsorg" på stockholm.se utan vägledning från personal. Samhällsväglarnas upplevelse är att besökarnas kunskap att klara sina ärenden själva har ökat i takt med att fler använder mobilt bank-id. På det sättet ökar också möjligheten till inflytande för invånare.

En särskilt utpekad park för årets och nästföljande års investeringsmedel är Gröna stugans/Flygplansparken i Bredäng. Här har upprustningen inletts med nära dialog med närboende som erbjudits möjlighet att själva delta i utformning och prioritering mellan olika alternativ för upprustningen genom så kallad medborgarbudget. 212 personer lämnade förslag vid möten i parken, under workshops, på webben samt vykort med frågan vad de önskade se i parken. Under efterföljande omröstning deltog 154 personer för att välja arkitektförslaget de gillade mest. Resultatet kommer att presenteras under första kvartalet 2017. Ungdomsrådet har haft ökat inflytande över parkutvecklingen genom att rådet och förvaltningen tillsammans planerat för utvecklingen av Västerholmsparken och Vårgården. Tjänstemän från stadens tekniska förvaltningar har besökt rådet för att informera om Fokus Skärholmen och diskutera ungdomars inflytande i planeringsprocessen. Kvinnor från området har deltagit i planeringen av det nya motionsspåret i Sätra. Tre nya brukaravtal, två om stadsodling och ett om biodling,

har upprättats under året.

Stadsdelsförvaltningen har ingått i nätverket för stadens näringslivssekreterare för att sprida information från staden till stadsdelen och vice versa. Förvaltningen har gett information till besökare om det stöd som finns för att starta företag och om vilken hjälp i övrigt som finns för företagare.

Sju ungdomar feriearbetade med projektet Rättighetsjakten. Syftet med projektet var att undersöka hur kunskaperna om mänskliga rättigheter, antirasism och feminism kan öka bland unga och stadens medarbetare. Arbetet resulterade bland annat i en rapport vars syfte är att användas som diskussionsunderlag för att utveckla stadens arbete med mänskliga rättigheter.

Under hösten anordnades två studiecirkel för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter. Fyra ungdomar från stadsdelsnämndsområdet rekryterades som cirkelledare och sammanlagt deltog 15 ungdomar i de två cirkelarna. Satsningen Ungas organisering sker i nära samarbete med kansliet för mänskliga rättigheter. De har genomfört en rad aktiviteter där stadsdelsförvaltningen varit delaktiga. Exempel på aktiviteter där förvaltningen varit delaktig är rundabordssamtal om maskulinitetsnormer och föreläsningar om rasism och islamofobi, sexuellt våld, makt, kön och ungas egenmakt.

Ungdomsrådet utsågs till årets ungdomsråd 2016.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En handlingsplan för ökat valdeltagande tas fram.	2015-01-01	2018-09-30	
 Lättförståelig svenska används i all information från stadsdelsförvaltningen.	2015-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen ska utreda medverkan vid stadsdelsdagar.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen utreder om och på vilket sätt stöd kan ges till föreningar/organisationer för att ansöka om och starta projekt som är till gagn för många medborgare.	2015-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen utvecklar arbetet med näringslivsfrågor i samarbete med företagsföreningar och centrum.	2016-01-01	2016-12-31	
 Stadsdelsförvaltningen verkar för fler föreningslokaler i samband med nya bostadsprojekt genom samverkan med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och bostadsbolagen.	2015-01-01	2018-09-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen uppnår målet om ”Andel elektroniska inköp” vilket bedöms bidra till avtalstrohet och kostnadseffektiva inköp. I syfte att upprätthålla den höga andelen inköp via systemet följer förvaltningen regelbundet användarstatistiken och användarna erbjuds stöd i form av utbildningar.

Relevanta miljömässiga och sociala krav ställs vid de upphandlingar som har initierats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	69 %				50 %	Tas fram av nämnden	VB 2016

Nämndmål:

Offentlig upphandling i Skärholmens stadsdelsnämnd utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Genom att ställa tydliga kvalitetskrav, som exempelvis krav på socialt ansvar, kollektivavtalsenliga villkor, miljöhänsyn, bemanning, utbildningsnivå, verksamhetsutveckling stärks kvaliteten i upphandlade verksamheter. Vid upphandling ska säkras att leverantörer arbetar enligt ”Vita jobb modellen” vilken ställer krav på kollektivavtal och arbetsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal.

Stadsdelsförvaltningens verksamheter använder den elektroniskt inköpsmodulen och antalet tillgängliga leverantörer utökas.

Förväntat resultat

50 % av stadsdelsförvaltningens inköp från anslutna leverantörer är elektroniska.

Analys

Stadsdelsförvaltningen uppnår målet om ”Andel elektroniska inköp” vilket bedöms bidra till avtalstrohet och kostnadseffektiva inköp. För att stärka kompetensen inom offentlig upphandling, avrop och avtalsuppföljning har utbildningar för förvaltningens medarbetare genomförts. I syfte att upprätthålla den höga andelen inköp via systemet följer förvaltningen regelbundet användarstatistiken. Statistiken ger en bra bild över nivån på kompetensen av inköp och ligger till grund för planering av utbildningar. Förvaltningen bedömer att kompetensen är direkt avgörande för i vilken omfattning inköpssystemet används och därmed bidrar till avtalstrohet.

I de upphandlingarna som förvaltningen genomfört, dels själva och dels genom serviceförvaltningen har tydliga kvalitetskrav, kollektivavtalsenliga villkor, miljöhänsyn, bemanning samt utbildningsnivå ställts. Stadsdelsförvaltningens verksamheter använder inköpsmodulen och antalet tillgängliga leverantörer utökas kontinuerligt.

Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Budget 2016

Kommunfullmäktige tilldelade stadsdelsförvaltningen en budget på 1 146,8 mnkr för 2016.

Under året har ytterligare totalt 29,8 mnkr erhållits för prestationsförändringar och budgetjusteringar. Förvaltningen har tilldelats budgetjusteringar för bland annat skötsel av naturreservat, avskrivningar av parkinvesteringar, feriearbetande ungdomar och medel för demokratiseringar. Efter justeringarna uppgick nettobudgeten till 1 176,6 mnkr vilket är 58,6 mnkr mer än 2015. Betydande del av budgetförändringen består av ökade prestationer inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, demokratiseringar samt arbetsmarknadsåtgärder.

Bokslut 2016

I bokslutet redovisas ett överskott på 14,3 mnkr före resultatöverföring. Resultatfonden från 2015 har ett överskott om 13,5 mnkr. Förskolans resultatenheter ökar sin resultatfond med sammanlagt 0,3 mnkr. Efter resultatöverföring redovisar stadsdelsnämnden ett överskott om 14,0 mnkr vilket är ett resultat av att statsbidragsintäkter för 2015 ska bokföras under 2016 och är således en redovisningsteknisk justering. För ordinarie verksamhet är budgeten i balans.

De största avvikelserna mot budget före resultatöverföringen finns inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen som redovisar underskott om 3,9 mnkr respektive 2,6 mnkr. Nämnd- och förvaltningsadministration och övrig verksamhet redovisar överskott.

Jämförelse med föregående år

Kostnaderna uppgår till 1 447,4 mnkr och intäkterna till 285,1 mnkr, vilket ger en nettokostnad på 1 162,3 mnkr. Stadsdelsförvaltningens intäkter ökade med 99,6 mnkr jämfört med 2015. Den främsta anledningen till ökningen av intäkterna är statsbidrag från Migrationsverket.

Stadsdelsförvaltningens kostnader 2016 är 152,9 mnkr högre än 2015. Merparten av kostnadsökningen beror på ökade vård- och omsorgskostnader, bland annat till följd av placeringar av ensamkommande barn och ungdomar.

Personalkostnaderna uppgår till 556,2 mnkr, vilket är 38,4 procent av de totala kostnaderna. Stadsdelsförvaltningen har 26,6 mnkr (1,8 procent) högre personallönekostnader 2016 jämfört med 2015.

Av ökningen utgör 14,2 mnkr årets lönerrevision och 2,5 mnkr ökade antal feriejobb. Resterande kostnadsökning på 9,9 mnkr härrör från en ökning av antalet anställda samt ökade snittlöner på grund av personalomsättning. Till följd av den kraftiga ökningen av antal ensamkommande flyktingbarn har antalet anställda inom individ- och familjeomsorgen ökat. Personalomsättning inom gruppen socialsekreterare har bidragit till kostnadsökningen på grund av högre ingångslöner och en kraftigare löneutveckling än tidigare år. Sammanlagt har stadsdelsförvaltningen 82 fler månadsavlönade december 2016 än motsvarande period 2015. Största förändringar finns inom socialtjänsten med 44 månadsavlönade och förskolan med 20 månadsavlönade. Utförare för äldre och funktionsnedsatta utökade sina månadsanställda med 18 personer men tidsbegränsade anställningar sjönk med samma antal.

Lokalkostnaderna, som inkluderar hyror och drift, uppgår till 94,0 mnkr och utgör 6,5 procent av förvaltningens kostnader. Detta är 4,0 mnkr högre än 2015. Den främsta orsaken till ökningen beror på ny lokal för socialtjänsten och förändrade momsregler på verksamhetslokaler.

Analys av verksamhetsområdena

Förvaltningen har en budget i balans och redovisar i bokslutet ett överskott om 14,0 mnkr efter resultatöverföring. I tertialrapport 2 prognostiserades ett överskott om 17,6 mnkr. Nedan redovisas resultat samt betydande händelser, uppdelat per verksamhetsområde, i enlighet med kommunfullmäktiges budgettilldelning 2016.

Verksamhet, netto mnkr	Budget 2016	Utfall	Avvikelse
Nämnd och administration	34,1	31,9	2,2
Individ- och familjeomsorg	172,2	174,8	-2,6
<i>varav socialpsykiatri</i>	<i>30,8</i>	<i>31,3</i>	<i>-0,5</i>
Stadsmiljö	21,3	21,6	-0,3
<i>varav räntor, avskrivning</i>	<i>10,2</i>	<i>10,3</i>	<i>-0,1</i>
Förskola	215,7	216,5	-0,8
Äldreomsorg	306,3	310,2	-3,9
Funktionsnedsättning	278,9	278,4	0,5
Fritid och kultur	18,3	18,2	0,1
Arbetsmarknadsåtgärder	20,7	20,8	-0,1
Ekonomiskt bistånd	96,9	97,5	-0,6
<i>varav handläggning</i>	<i>30,1</i>	<i>30,9</i>	<i>-0,8</i>
Övrig verksamhet	12,2	-7,3	19,5
Summa	1 176,6	1 162,6	14,0
Investeringar parker	12,9	11,2	1,7
Investeringar inventarier	1,3	1,6	-0,3
Investeringar	14,2	12,8	1,4

Nämnd- och administration

Nämnd- och administration redovisar ett överskott om 2,2 mnkr jämfört med ett överskott om 1,5 mnkr bokslut 2015. Årets överskott beror på lägre personalkostnader än budgeterat.

Individ- och familjeomsorg

Verksamheterna inom individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott om 2,6 mnkr jämfört med ett underskott om 4,6 mnkr i bokslutet 2015.

Underskottet beror delvis på kostnader för tillfälligt inhyrda konsulter. Den ökade ärendemängden, personalomsättningen och svårigheter med att rekrytera erfarna socialsekreterare har gjort att förvaltningen under året behövt anlita utredningskonsulter vilket belastar budgeten. Socialtjänsten har tillsatt resurser för att ge nyanställda bra introduktion, mentorskap och tätare ledarskap.

Den andra orsaken är att under året hade barn- och ungdomsenheten flera kostsamma placeringar på § 12 och HVB hem sammanlagt för 23,9 mnkr vilket är 3,7 mnkr mer än förra året. Flera av dessa avslutades under året. Även ökade kostnader för placering av ensamkommande flyktingbarn är en bidragande orsak. När barnen behöver extra stöd i sin vardag blir placeringar dyrare än Migrationsverkets schablonersättning. Under året har förvaltningen sett över merparten av placeringarna samt omförhandlat priser med vårdgivare för att anpassa kostnadsbilden till det nya ersättningssystemet som kommer att gälla från

mitten av 2017.

Förvaltningen räknar med att bli beviljad 90 procent av det återsökta statsbidragsbeloppet.

Under året ändrades åldersgränsen mellan enheterna och ungdomar över 18 år överflyttades till vuxenenheten eller till enheten för socialpsykiatri. Underskottet på dessa enheter beror på dessa överflyttade ärenden. Enheterna behöver se över placeringarna och fattar mer kostnadseffektiva beslut där det är möjligt.

Utförare inom socialpsykiatri har ett överskott om 0,2 mnkr vilket beror främst på ökade intäkter.

Stadsmiljö

Stadsmiljöverksamheten redovisar ett underskott om 0,3 mnkr vilket är samma resultat som 2015. Den främsta anledningen till underskottet är en ökning av kapitalkostnaderna som är direkt hänförliga till förvaltningens investeringar. Under året har verksamheten satsat extra på slyröjning och att ta fram ett parkplan.

Förskoleverksamheten

Förskoleverksamheten redovisar ett underskott om 0,5 mnkr före resultatöverföring och 0,8 mnkr efter resultatöverföring. Underskottet om 0,8 mnkr är hänförlig till de centrala enheterna inom förskolan och beror bland annat på ökade kostnader för barnomsorg på obekvämt arbetstid samt renovering och återställande efter skadegörelser på öppna förskolan Kulans lokaler. Förskoleverksamheten har fem resultatenheter som sammanlagt har ett överskott om 0,3 mnkr. Resultatenheternas överskott förs till resultatfonden.

För att öka integrationen för barn med särskilda behov har flera förskolor minskat antalet barn i grupp. I den mån som en förskola haft möjlighet att minska antalet barn i grupp bedömer förvaltningen att integrationen har gått mycket bra.

Under kvartal 4 har flera enheter inom förskoleverksamheten infört vikariepooler. Vikariepoolerna består av fast anställd personal. Detta för att minska vikariekostnaden samt administrationen kring vikarieersättningen men också för att barnen ska känna ökad trygghet. Personalen upplever mycket positiva effekter med fasta vikarier vilket speglas tydligast med barn med särskilda behov då de anställda alltid känner barnet väl och dess behov.

Under 2016 var det 1384 barn inskrivna i den kommunala förskoleverksamheten, vilket är 27 färre barn jämfört med föregående år. Liknande utveckling med minskat antal inskrivna barn gäller även för de privatägda förskolorna inom stadsdelsnämndsområdet. Under 2018 kommer planläggningen av bostadsbyggandet inom stadsdelförvaltningen att ske och först därefter påbörjas uppförandet av bostäder i större omfattning. Verksamheten räknar därmed att barnantalet kommer att vara oförändrad de närmaste åren, vilket även styrks av Swecos befolkningsstatistik för samma period. Förvaltningen kommer nästa år att aktivt arbeta med att öka antalet inskrivna barn, dels genom att öka antal inskrivna barn i Vårberg, vilket är ett av målen i Skärholmens Lokala utvecklingsprogram för nästa år och dels via Familjecentralen, som ska byggas upp under nästa år för att öka inskrivningar av nyanlända och asylsökande barn.

Äldreomsorg

Verksamhetsområdet redovisar samlat ett underskott på 3,9 mnkr jämfört med ett underskott

om 7,5 mnkr bokslut 2015. Den främsta orsaken till årets underskott är hänförligt till hemtjänsten.

Inom beställarenheten äldreomsorg har ett förändringsarbete och ett systematiskt kvalitetsarbete genomförts under året. Gruppen har omorganiserat och är nu uppdelade i en mottagningsgrupp som primärt arbetar med vårdplaneringar och en grupp som arbetar med de brukare i ordinärt och särskilt boende. Gruppen har arbetat med att säkerställa att biståndsbedömningen är i enlighet med stadens riktlinjer och fokus har legat på att göra rättssäkra och lika bedömningar av behov. Biståndsbedömarna har även stärkts i att göra bedömningar av vad som är en skälig levnadsnivå och nya kvalitetsrutiner har arbetats fram.

Minskningen av placeringar inom vård- och omsorgsboende som beställarenheten upplevde föregående år har avstannat. Under året har istället dessa placeringar ökat med 29 placeringar. Enheten har balanserat kostnaderna till följd av placeringarna genom ett systematiskt arbete gällande beviljande av hemtjänst. Antalet beställda hemtjänsttimmar har minskat och beviljade medeltimmar per brukare närmar sig stadens genomsnitt.

Det intensiva arbetet på beställarenheten äldreomsorg har resulterat i en budget i balans och redovisar ett överskott om 0,6 mnkr jämfört med 0,5 mnkr år 2015.

Hemtjänst i egen regi redovisar ett underskott om 4,6 mnkr, vilket är en förbättring med 4,2 mnkr jämfört med föregående år. Det minskade underskottet är bland annat ett resultat av förbättrade rutiner för schemaläggning och rapportering av medarbetarnas utförda tid. Löpande uppföljning med planerarna, samordnarna och medarbetarna angående debiteringsgrad (antal utförda timmar av beställda) och produktivitet (antal timmar hos kund av total tillgänglig tid) har varit viktiga förutsättningar för analysering och vidareutveckling av verksamheten och arbetet för en ekonomi i balans. För att minska sjukfrånvaron och vikariekostnaden har verksamheten sett över personalens schema samt arbetat med hälsofrämjande aktiviteter under året.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet redovisar ett överskott på 0,5 mnkr. Verksamhetsområdet redovisade i bokslut 2015 ett överskott om 2,7 mnkr. Beställarenheten redovisar ett underskott om 4,5 mnkr jämfört med 0,3 år 2015. Årets överskott inom verksamhetsområdet är främst hänförligt till minskade kostnader inom hemtjänsten.

Beställarenheten har under verksamhetsåret arbetat intensivt med att få budgeten i balans. Detta till följd av ökade kostnader inom insatstyperna hemtjänst enligt socialtjänstlagen (SoL), boende enligt SoL, ledsagning enligt både SoL och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och bostad med särskild service enligt LSS. Ett systematiskt arbete har under året bedrivits för att sänka kostnaderna för externa boenden enligt LSS och SoL. Dessa externa boende är ofta betydligt dyrare än boenden som är upphandlade inom staden. En strateg/avtalsamordnare har haft en viktig roll i detta arbete där syftet har varit att ge stöd i att förhandla och omförhandla individuella avtal med målet att sänka kostnaderna. Ett annat viktigt syfte har varit att stärka den juridiska kompetensen inom enheten.

Ett annat fokus under året har varit att sänka hemtjänstkostnaderna. Under slutet av året kan förvaltningen konstatera att arbetet gett resultat då både kostnader och beviljade timmar har sjunkit jämfört med början av året. Jämfört med övriga stadsdelar ligger Skärholmens genomsnitt vad avser beviljade timmar per person inom hemtjänst till brukare under 65 år

relativt högt. Övriga åtgärdsinsatser till att få en budget i balans har under året avstannat på grund av en hög personalomsättning.

Gränssnittet inom socialtjänsten har förtydligats och de brukare som tillhör personkretsen för LSS enligt 1§ 1 och 1§ 2 LSS ska få sina insatser från beställarenheten. Detta innebär att ärendeantalet har ökat och dessa brukare som har komplexa behov får ofta insatser enligt socialtjänstlagen vilket innebär ökade kostnader inom det fasta anslaget.

De ökade kostnaderna återfinns främst inom insatserna: hemtjänst enligt SoL, personlig assistans enligt LSS och särskilt boende enligt SoL för personer under 65 år. Den sammanlagda kostnaden för dessa insatser uppgick till 32,9 mnkr år 2016 jämfört med 27,3 mnkr år 2015. Utförarenheterna inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning uppvisade goda resultat även i årets brukarundersökning. Utförarenheterna har även en budget i balans med ett samlat överskott om 5,0 mnkr.

Fritid och kultur

Verksamhetsområdet redovisar ett överskott om 0,1 mnkr. Fritidsverksamheten övergick till Fryshuset i november 2013. Avtalet förlängdes den 15 november 2015 och gäller till och med den 14 november 2017. Årets överskott inom verksamhetsområdet beror på minskade kostnader på Skärholmsdagen.

Ekonomiskt bistånd

För verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd redovisas ett underskott om 0,6 mnkr jämfört med förra året då ett överskott om 7,0 mnkr redovisades. Utbetalningen av ekonomiskt bistånd har ett överskott om 0,2 mnkr och handläggning ett underskott om 0,8 mnkr. Skillnaden beror på lägre budget 2016 och högre kostnader för handläggning. Utbetalning ekonomiskt bistånd ökade enbart med 0,4 mnkr mellan åren.

Genomsnittet för antalet bidragshushåll har minskat med 26 hushåll mellan 2015 och 2016. Under året har 452 hushåll avslutats, av dessa har 33 procent fått arbete eller börjat studera, 13 procent beviljats annan ersättning och 28 procent har flyttat från stadsdelsnämndsområdet eller har varit engångsansökningar. Bostadssituationen är fortfarande det största problemet för personer med ekonomiskt bistånd. Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt för att motverka bostadslösheten för barnfamiljer med ekonomiskt bistånd. Enheten har täta uppföljningar med hushåll som är bostadslösa och har även tagit fram och kommunicerar ett informationsmaterial om hur man söker bostad.

Underskottet på handläggningen beror på att enheten utifrån stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare satsat på handläggning dels genom vikarier och dels genom extra bemanning för bidragshandläggarna. Denna satsning har medfört att arbetssituationen på enheten har förbättrats och under året har ingen arbetsrelaterad sjukskrivning varit och sedan maj har inte heller någon personalomsättning förekommit.

Arbetsmarknadsåtgärder

För verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder redovisas ett mindre underskott om 0,1 mnkr jämfört med förra årets överskott om 0,4. Överskottet beror främst på ökade kostnader för feriearbetande ungdomar. Under året har förvaltningen satsat 10,9 mnkr på feriearbetande ungdomar vilket förklarar differensen mellan 2015 och 2016 års resultat.

Övrig verksamhet

Under övrig verksamhet redovisas statsbidragsintäkter tillhörande 2015 kv 4 samt oförbrukade medelsreserv.

Särskilda satsningar

Förskola

Verksamheten för förskola använder budgettillskottet för ökade lönekostnader, satsning på att rekrytera och behålla förskollärare samt vidareutbildning av förskolans personal inom stadsdelsförvaltningen.

Ett par förskolor har valt att minska antalet barn per grupp för att därmed öka möjligheten för barn med särskilda behov att lättare integreras i gruppen.

Barn, kultur och fritid

Stadsdelsförvaltningen har utökat öppethållanden på mötesplatser och har hyrt in en ny idrottslokal för fritidsverksamheten.

Demokratimedel används för insatser för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga rättigheter.

Individ- och familjeomsorg

I budgeten finns flera stora satsningar på socialsekreterare. Stadsdelsförvaltningen har delvis gjort en ny organisation och delvis förstärkt befintliga enheter.

Från 2016 finns en ny grupp som arbetar enbart med ensamkommande barn och unga. Den nya gruppen består av en biträdande chef, 8 socialsekreterare samt två familjevårdsinspektörer.

Barn och ungdomsenheten har förstärkts med flera biträdande enhetschefer och mentorer för att ge stöd till nyanställda socialsekreterare. Målet är att skapa bra arbetsteam för att dämpa rörelsen bland socialsekreterare samt säkerställa rättsäkra beslut. Socialtjänstens administrativa enhet utökas också för att avlasta socialsekreterarna och chefer.

Även vuxenenheten och enheten för socialpsykiatri är utökad med biträdande enhetschefer samt nya handläggare.

Äldreomsorg

Merparten av nya budgetmedel för höjd peng för olika insatser tillfaller externa utförarverksamheter på grund av kundens eget val av utförare. Det gäller även för verksamheterna inom stöd och service och socialpsykiatri.

Den egna hemtjänsten använder budgetmedel för den extra bemanningen av administrativ personal som tillfälligt stärker upp inom schemaläggning.

Inom biståndsbedömningen äldreomsorg finns tre ytterligare tjänster 2016 jämfört med 2015.

Fria broddar: Upphandling av broddar är avslutad och stadsdelsförvaltningen kommer att upprätta rutiner inför hösten för hur utdelningen ska genomföras.

Stöd och service

Förvaltningen har med den ökade schablonen inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning, utökat den verksamhetsnära ledningen inom daglig verksamhet med en enhetschef till. Målet är tätare uppföljningar av verksamheten och dess innehåll och på sikt en förhoppning om ökad kvalitet för deltagarna.

Demokrati- och utvecklingsarbete

Förvaltningen har tilldelats 5,5 mnkr som fördelas till olika satsningar, enligt beslut och bilaga i T1. Arbetet har fortlöpt enligt planerat. Förvaltningen har förbrukat 4,7 mnkr och den främsta anledningen till avvikelsen är lägre kostnader för projektledningen av det lokala utvecklingsprogrammet samt en något försenad rekrytering av medborgarvärdar.

Resultatenheter

Förskolans Resultatenheter	Budget 2016	Resultat 2016	Avvikelse	Resultat från 2015	Resultat-överföring till 2017
RE1, Bredäng	39 025	39 500	-475	2 827	2 352
RE2, Bredäng-Sätra	40 859	40 676	183	2 989	3 172
RE3, Skärholmen	33 880	34 103	-223	2 392	2 169
RE4, Skärholmen-Vårberg	33 291	33 105	186	2 697	2 883
RE5, Vårberg	29 889	29 220	669	2 576	3 245
Netto	176 944	176 604	340	13 483	13 823

Resultatenheterna har ett överskott om 0,3 mnkr vid årets slut. Överskottet förs till resultatfonden som totalt överför 13,8 mnkr till 2017.

Investeringar

Förvaltningen har sammanlagt 12,9 mnkr i budget för parkinvesteringar och 1,3 mnkr för investeringar av maskiner och inventarier. I parkinvesteringar ingår medel för tillgänglighets åtgärder och för reinvesteringar. Under året har stadsdelsförvaltningen förbrukat 11,2 mnkr för parkinvesteringar och 1,6 mnkr för maskiner och inventarier.

Parkinvesteringar:

Totalt har förvaltningen 1,4 mnkr investeringsmedel kvar av tilldelade medel. Förvaltningen ansöker om ombudgetering av dessa medel för användas för upprustning av Gröna stugans park. Under året har upprustningen av Gröna stugans park/Flygplansparken i Bredäng inletts genom så kallad medborgarbudget. Här har planeringen genomförts i nära dialog med närboende som själva deltagit i utformning och prioritering mellan olika alternativ. 212 personer lämnade förslag vid möten i parken, under workshops, på webben samt vykort med frågan vad de önskade se i parken. Under efterföljande omröstning deltog 154 personer för att välja arkitektförslaget de gillade mest. Projektet är prioriterat och förvaltningen ser att en ombudgetering skulle göra det möjligt att färdigställa parken under 2017, vilket förväntas stärka de boendes upplevelse av att den tid och det engagemang de lagt på att delta i planeringen ger konkreta resultat inom en nära framtid. Förvaltningen menar att detta är viktigt för att behålla invånarnas engagemang, och stärka upplevelsen av reellt inflytande.

Inventarier och maskiner

Under året flyttade en del av socialtjänsten in i nya lokaler vilket medförde 0,3 mnkr mera kostnader än budgeten för inventarier.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Stadsdelsförvaltningen har inte gjort några försäljningar.

Betydande projekt som inte är investeringar

Stadsdelsförvaltningen har inga stora projekt som inte är investeringar

Ombudgeteringar

Totalt har förvaltningen 1,4 mnkr investeringsmedel kvar av tilldelade medel. Förvaltningen ansöker om ombudgetering av dessa medel för användas för upprustning av Gröna stugans park.

Medel för lokaländamål

Förvaltningen söker inte medel för lokaländamål.

Analys av balansräkning

Tillgångar (mnkr)	31/12 2015	31/12 2016
Anläggningstillgångar	90,2	92,8
Kundfordringar	12,5	12,2
Diverse kortfristiga fordringar	19,8	55,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21,0	78,4
Kassa och bank	0,1	0,1
Summa tillgångar	143,6	239,3
Skulder och eget kapital (mnkr)	31/12 2015	31/12 2016
Eget kapital	-40,9	-129,5
Långfristiga skulder	-2,4	-2,1
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-0,1	-0,1
Leverantörsskulder	-63,2	-73
Övriga kortfristiga skulder	-5,2	-1,1
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-31,8	-33,5
Summa skulder och eget kapital	-143,6	-239,3

Förvaltningens balansomslutning har ökat med 95,7 mnkr jämfört med ingående balans.

Tillgångar

- **Anläggningstillgångar** har ökat lite till följd av ökade investeringar inom stadsmiljö.
- **Kundfordringar** har minskat lite.
- **Diverse kortfristiga fordringar** har ökat kraftigt. Ökningen beror till största del på ej utbetalade fordringar som avser migrationsverket.
- **Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter** har ökat kraftigt. Ökning beror till största del på upplupna intäkter som avser ensamkommande.
- **Kassa och bank** är oförändrat. Stadsdelsförvaltningen har fortsatt arbetet med att minska antal underförskotts-kassor för övergång till företagsupphandlade inköpskort.

Skulder och eget kapital

- **Eget kapital** har ökat kraftigt till följd av förändringarna i balansräkningen.
- **Långfristiga skulder** mindre förändring som består av årets upplösning av investeringsbidrag.
- **Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder** i stort sett oförändrat.
- **Leverantörsskulder** har ökat. Omsättningen har ökat vilket är en förklaring till att även leverantörsskulder ökar.
- **Övriga kortfristiga skulder** har minskat. Stadsdelsförvaltningen har fått minskade statliga projektmedel.
- **Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter** har ökat. Ökning består till viss del av vårdkostnader som inte fakturerats.

Synpunkter och klagomål

Vi har ett väl inarbetat sätt att hantera klagomål. Vår inställning är att klagomål bidrar till verksamhetsutveckling. Klagomålshandlingens gång är att varje klagomål oavsett källbärare, e-post, skriftligt, annat registreras/ diarieförs av registrator. Klagomålet skickas omgående till ansvarig avdelningschef för bedömning/åtgärd. Registrator gör utdrag till förvaltningsledningen/ förvaltningsledningsmöte en gång per månad där respektive klagomåls status fastställs. Detta för att säkerställa att klagomål ej glöms bort/ ”faller mellan stolarna”. Är ärendet åtgärdat och klart skrivs detta in i ärendehanteringssystemet. Begreppet åtgärdat innebär i det här sammanhanget att en återkoppling till brukaren/medborgaren som framfört synpunkten/klagomålet skett där det är möjligt (vissa klagomål är anonyma). Den avdelning som ”äger” klagomålet utför återkopplingen för att direkt kunna svara på eventuella följdfrågor eller annat som brukaren/ medborgaren vill ha hjälp med.

Socialtjänsten

Socialtjänsten har fått in 41 klagomål och 1 synpunkt.

Klagomålen har handlat om myndighetsutövning, bemötande, svårigheter att komma i kontakt med sin handläggare och bristande information gällande de organisatoriska förändringarna. Fyra klagomål lämnades anonymt och har därför inte kunnat besvaras. Ett klagomål är under handläggning/utredning. Övriga klagomål är åtgärdade. Samtliga enheter inom socialtjänsten betraktar klagomål som en möjlighet till verksamhetsförbättring och arbetar systematiskt med att hantera, åtgärda och återkoppla inkomna synpunkter och klagomål.

Äldre och funktionshindrade

Äldre och funktionshindrade har fått in 4 klagomål och 2 synpunkter.

Ett klagomål avser hur hemtjänstens personal bemöter en kund, avdelningschef har fört dialog med anmälaren per telefon. Anmälaren nöjd efter samtalet. Ett klagomål avser för hög uttagen matkostnad för boende på LSS-bostad, handläggningen pågår och utredningen kommer att ta tid. Återkoppling sker kontinuerligt till god man. Ett klagomål rör daglig verksamhet och en deltagares missnöje om att inte få behålla sin kontaktperson, handläggning av klagomålet pågår. Det sista klagomålet avser svårigheter att få kontakt med ansvarig läkare på demensboende, handläggning av klagomålet pågår.

En inkommen synpunkt är beröm till personalen på Ekens öppna aktivitetscenter. Den andra synpunkten handlar om att få ta del av julmiddagen avdelningsvis på sitt boende istället för i stor grupp. Enligt anmälaren passar det de boende bättre. Handläggning av synpunkten pågår.

Samtliga inkomna synpunkter och klagomål har hanterats i enlighet med gällande rutiner och riktlinjer.

Förskola och fritid

Förskola och fritid har fått in 28 klagomål och 1 synpunkt.

Flertalet av inkomna klagomål handlar om vårdnadshavarens upplevelse av brister kring förskolan Ekholmsvägen 192. Klagomålen är även skickade till Skolinspektionen och avdelningen fick i uppdrag att utreda dessa på huvudmannanivå. Avdelningen har genomfört en utredning och upprättat en åtgärdsplan som vårdnadshavare har tagit del av. Uppföljning av åtgärdsplanen sker med förskolans föräldraråd.

Bland övriga klagomål handlar flera om vårdnadshavarens upplevelse av brister kring trygghet på förskolan. Samtliga förskolor arbetar med att skapa en trygg miljö för barnen och ämnet är alltid aktuellt inom reflektioner, arbetslagsuppföljningar och arbetsplatsträffar. Som utgångspunkt används förskolornas likabehandlingsplaner vilka innehåller både främjande och förebyggande arbete i verksamheten. I förskolans brukarenkät finns två frågor som handlar om trygghet och respektive avdelning arbetar vidare utifrån resultaten. Avdelningen har även tagit emot anmälningar om kränkande behandling i verksamheten. Anmälningarna handlar både om att vårdnadshavare anmäler personalens agerande samt anmälningar om att barn kränker andra barn genom sociala eller fysiska handlingar. På samtliga förskolor arbetar man med kränkande behandling och diskuterar ämnet i olika forum: planeringsdagar, arbetsplatsträffar. Det finns skrivna upparbetade dokument och rutiner inom området och förskolechef säkerställer på arbetslagsuppföljningar att samtlig personal har den kunskap som krävs kring rutiner för rapportering till förskolechef och huvudman.

Samtliga klagomål är åtgärdade eller under utredning.

Stadsutveckling (from 2013-12-01 registreras de flesta ärenden i Synpunktportalen) och Medborgarservice

Stadsutveckling och Medborgarservice har fått in 138 klagomål, 70 synpunkter, 16 idéer, 19 beröm och 19 frågor.

Mellan 2015 och 2016 har antalet klagomål minskat från 160 till 138 och antalet frågor från 44 till 19. Samtidigt som antalet beröm har ökat från 6 till 19 och antalet idéer från 6 till 16.

Det är en avsevärd skillnad jämfört med de senaste åren. Det går inte att dra alltför långtgående slutsatser av förändringar under ett år men förvaltningen bedömer ändå att det kan ses som en indikation på att de satsningar som görs i området ger resultat och att människor upplever att utvecklingsarbetet leder till positiva förändringar. Felanmälan ska inte till handläggaren på stadsdelsförvaltningen utan trafikkontoret styr dessa direkt till utförande entreprenörer. Spridningen på synpunkter till avdelningen är stor och kan gälla exempelvis nedskräpning, skadegörelse, slyröjning, ogräsrensning, synpunkter på fastighetsägare med mera. Hantering av synpunkter sker genom dialog med synpunktslämnaren. De ärenden som krävt åtgärd och som rör avdelningens ansvarsområden har åtgärdats av egen personal alternativt entreprenör. Via synpunktsportalen kommer även ärenden som inte rör stadsdelsnämndens ansvarsområde, dessa vidarebefordras till rätt instans.

Övrigt

Det lokala utvecklingsprogrammet

Skärholmen har under målet 4.7 "Stockholm är en demokratisk stad där invånare har inflytande" redovisat som aktivitet att ett lokalt utvecklingsprogram har tagits fram. Förvaltningen har redovisat det arbetet som genomförts inom ramen för utvecklingsprogrammet under respektive verksamhetsmål. Under 2017 har förvaltningens lokala utvecklingsprogram implementerats fullt ut i verksamhetsplanen.